

22

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

##) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 8.

ÅREN

1891—1895.

GEFLEBORGS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet.

Under denna period har länets yttre *gränser* icke undergått någon förändring. Länet omfattar således fortfarande hela provinsen Gestrikland, provinsen Helsingland med undantag af Ytter-Hogdals socken äfvensom Orsa finnmark eller Hamra kapellag i Dalarne. Arealen utgör enligt nyare beräkningar 19,212·89 qv.-kilometer, deraf på Gestrikland komma 4,445·16 och på Helsingland 14,767·73.

Indelningen är fortfarande sådan, att, jemte länets 3 städer, finnas 4 domsagor, 10 tingslag, 4 fögderier, 30 länsmansdistrikt samt 46 socknar och 1 sockendel jemte 10 kapellag.

Genom särskilda nådiga bref har Kungl. Maj:t förordnat: den 27 november 1891, att en från hemmanen n:r 1 och 5 Se i Ofvansjö socken afsöndrad, för uppförande af arbetarebostäder vid Sandvikens bruk afsedd lägenhet, benämnd Murgården, skulle vid 1893 års ingång förläggas till Högbo socken; den 4 december 1891, att kronofisket Nianån n:r 1 skulle vid 1893 års ingång i jordeboken öfverföras från Arbrå till Nianfors socken;

den 9 februari 1894, att sedan det till hemmanet Nynäs n:r 1 om 2 öresland hörande inegoskifte och hemmanets skogs-

mark hvar för sig åsatts särskildt mantal jemte grundskatt och rotering, inegoskiftet skulle från början af året näst efter det, hvarunder dylik mantalssättning egt rum, öfverflyttas från Hille socken till Gefle stad;

den 9 februari 1894, att öarne Limön, Granskär och Rönmalen skulle med 1895 års ingång i alla hänseenden förläggas till Gefle stad och följaktligen utslutas ur jordeboken för Hille socken;

den 12 oktober 1894, att vissa till hemmanen n:r 1, 2, 3, 4 och 5 i Håsta samt lägenheterna Kyrkrödningen och Jungfrudal hörande jordområden skulle vid 1895 års början i alla hänseenden öfverflyttas från Helsing-Tuna socken till Hudiksvalls stad;

den 12 oktober 1894, att öarne Balsön, Agön, Drakön och Kråkön, af hvilka endast de två förstnämnde förut varit upptagna i jordebok, nämligen för Helsing-Tuna socken, skulle från början af år 1895 i alla hänseenden räknas till Hudiksvalls stad.

Enligt Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag den 28 december 1894, dervid Kungl. Kammarkollegium, efter underställning af ärendet, låtit bero, hafva kronolägenheterna n:r 1

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-29.
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet.....	1.
2. Länets invånare.....	2.
3. Näringar.....	6.
Tab. A. Af smältstycken och bessemergöt erhållna utsmidda och utvaldade produkter i Gefleborgs län åren 1891-1895.....	11.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	13.
Tab. B. Fabriker och handtverk i Gefleborgs län åren 1891-1895...	13.
Tab. C. Inkomster och utgifter vid statens jernvägsstationer inom Gefleborgs län åren 1891-1895.....	14.
Tab. D. Antal och drägtighet af de till Gefleborgs län hörande fartyg åren 1891-1895.....	16.
Tab. E. Antalet af de i Gefle, Söderhamns och Hudiksvalls sjömanshus åren 1891-1895 inskrifne sjöfarande.....	17.
Tab. F. Hamnafgifter erlagda i Gefleborgs län för fartyg och i länets städer för varor åren 1891-1895.....	17.
5. Kameralförhållanden.....	18.
Tab. G. Laga skiften m. m. i Gefleborgs län åren 1891-1895.....	19.
6. Politi.....	20.
Tab. H. Gefleborgs läns landstings inkomster och utgifter åren 1891-1895.....	20.
Tab. I. Antal vårdade samt inkomster och utgifter vid länslasarettan och kurhusen i Gefleborgs län åren 1891- 1895.....	23.
Tab. K. Antalet i Gefle länsfängelse och Hudiksvalls kronohäkte under åren 1891-1895 förvarade fångar.....	24.
Tab. L. Gefleborgs och Helsinglands enskilda bankers samt Aktiebolaget Hudiksvalls banks rörelse under åren 1891-1895.....	24-25.
Tab. M. Bergsjö folkbanks rörelse under åren 1893-1895.....	25.
Tab. N. Hudiksvalls folkbanks rörelse under åren 1891-1895.....	25.
Tab. O. Gefle-Dala hypoteksförenings rörelse i Gefleborgs län och Helsinglands städers hypoteksförenings rörelse, åren 1891-1895.....	25.
Tab. P. Lifränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Gefleborgs län åren 1891-1895.....	25.
7. Städer och s. k. stationssamhällen	26.
Tabellbilagor	30-48.
Tab. 1. Folkmängden i Gefleborgs län åren 1891-1895.....	30.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Gefleborgs län åren 1891- 1895.....	31.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Gefleborgs län år 1895.....	32.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur, i Gefleborgs län år 1895.....	33.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Gefleborgs län år 1895.....	33.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande magters undersåtar, i Gefleborgs län år 1895.....	38.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Gefleborgs län år 1895.....	39.

22

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

##) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 8.

ÅREN

1891—1895.

GEFLEBORGS LÄN.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet.

Under denna period har länets yttre *gränser* icke undergått någon förändring. Länet omfattar således fortfarande hela provinsen Gestrikland, provinsen Helsingland med undantag af Ytter-Hogdals socken äfvensom Orsa finnmark eller Hamra kapellag i Dalarne. Arealen utgör enligt nyare beräkningar 19,212·89 qv.-kilometer, deraf på Gestrikland komma 4,445·16 och på Helsingland 14,767·73.

Indelningen är fortfarande sådan, att, jemte länets 3 städer, finnas 4 domsagor, 10 tingslag, 4 fögderier, 30 länsmansdistrikt samt 46 socknar och 1 sockendel jemte 10 kapellag.

Genom särskilda nådiga bref har Kungl. Maj:t förordnat: den 27 november 1891, att en från hemmanen n:r 1 och 5 Se i Ofvansjö socken afsöndrad, för uppförande af arbetarebostäder vid Sandvikens bruk afsedd lägenhet, benämnd Murgården, skulle vid 1893 års ingång förläggas till Högbo socken; den 4 december 1891, att kronofisket Nianån n:r 1 skulle vid 1893 års ingång i jordeboken öfverföras från Arbrå till Nianfors socken;

den 9 februari 1894, att sedan det till hemmanet Nynäs n:r 1 om 2 öresland hörande inegoskifte och hemmanets skogs-

mark hvar för sig åsatts särskildt mantal jemte grundskatt och rotering, inegoskiftet skulle från början af året näst efter det, hvarunder dylik mantalssättning egt rum, öfverflyttas från Hille socken till Gefle stad;

den 9 februari 1894, att öarne Limön, Granskär och Rönmalen skulle med 1895 års ingång i alla hänseenden förläggas till Gefle stad och följaktligen utslutas ur jordeboken för Hille socken;

den 12 oktober 1894, att vissa till hemmanen n:r 1, 2, 3, 4 och 5 i Håsta samt lägenheterna Kyrkrödningen och Jungfrudal hörande jordområden skulle vid 1895 års början i alla hänseenden öfverflyttas från Helsing-Tuna socken till Hudiksvalls stad;

den 12 oktober 1894, att öarne Balsön, Agön, Drakön och Kråkön, af hvilka endast de två förstnämnde förut varit upptagna i jordebok, nämligen för Helsing-Tuna socken, skulle från början af år 1895 i alla hänseenden räknas till Hudiksvalls stad.

Enligt Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag den 28 december 1894, dervid Kungl. Kammarkollegium, efter underställning af ärendet, låtit bero, hafva kronolägenheterna n:r 1

Katrineberg, n:r 1 och 2 Torpet samt n:r 1 och 2 Lillbo i Bollnäs socken äfvensom n:r 2 Stugubacken och n:r 2 Raman i Hanebo socken öfverförts till jordeboken för Ockelbo socken.

Vidkommande indelningen i ecklesiastikt hänseende har genom nådigt bref den 29 januari 1892 förordnats, att Helsinglands norra kontrakt skulle den 1 maj samma år delas i tvenne, nämligen Helsinglands Norra Nedre kontrakt, omfattande, jemte Hudiksvalls stad, socknarne i Enångers och Delsbo tingslag och till Forsa tingslag hörande socknarne Idenor, Helsing-Tuna, Forsa och Hög, samt Helsinglands Norra Öfre kontrakt, bestående af Rogsta och Ilsbo socknar samt de fem socknarne i Bergsjö tingslag.

Sedan Gefle stad vid början af år 1893 befunnits hafva en folk mängd af 25,008 personer, och på anmälan härom Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 14 april samma år förklarar, att, jemlikt 1 § i nådiga förordningen om *landsting* den 21 mars 1862, ej mindre stadgandet i nämnde §, att landsting skall vara sammansatt af ombud från länets såväl härad eller tingslag som ock städer, än äfven hvad mera i samma nådiga förordning föreskrefves icke vidare egde tillämpning å Gefle, är länet numera i *Riksdagens* Första kammare representeradt af sju riksdagsmän, nämligen en från Gefle och sex från landsbygden.

För utseende af riksdagsmän i Andra kammaren äro länets domsagor, med undantag af Vestra Helsinglands domsaga, indelade hvar och en i två valkretsar, och utgöra härjemte Gefle och Söderhamn hvar för sig en valkrets, hvaremot Hudiksvall fortfarande är i berörda hänseende förenad med Östersund. Vid dessa val användes numera å landsbygden i samtliga valkretsarne utom Södra Helsinglands domsaga det omedelbara val sättet. Riksdagsmännens antal är fortfarande tio, deraf för landsbygden sju, för Gefle två och för Söderhamn en.

Hvad angår länets *naturbeskaffenhet*, är ej annat att omförmäla, än att i detta fall, å ena sidan, verkställda vattenaflednings- och odlingsföretag och, å den andra, den i vissa delar af länet pågående hänsynslösa skogsafverkningen icke torde varit utan inflytande.

Bland större *utdikningsföretag* må nämnas: torrläggning af sankmarker vid Trödje stormyr samt vid Hille- och Hjulsjöarne i Hille socken, sänkning af sjöarne Görskufven och Ångersjön i Enångers socken och af Vij- och Östanbräckssjöarne jemte uppuddring af Hallstaån i Helsing-Tuna socken samt sänkning af Skredsviks- och Syltasjöarne i Rogsta socken och Tannetjärn i Bergsjö socken, äfvensom den under perioden började, ehuru ännu ej afslutade, torrläggningen af högst betydande vidder omkring Bysjön i Öster-Fernebo och Hedesunda socknar.

Den i förra femårsberättelsen omförmälda *geologiska undersökning* af länet, hvartill länets landsting och hushållningssällskap anvisat medel, har under år 1894 afslutats; och föreligger nu såsom resultat af denna undersökning en år 1895 på trycket utkommen fullständig geologisk beskrifning öfver länet med titel: »Praktiskt geologiska undersökningar inom Gefleborgs län med bidrag af länets landsting och hushållningssällskap utförda genom Sveriges Geologiska Undersökningären 1889—1893 af Albert Blomberg», hvilket innehållsrika och värdefulla arbete finnes i bokhandeln tillgängligt för det billiga priset af 2 kr. 50 öre.

Enligt uppgift af länets hushållningssällskap utgjorde år 1895 af *länets ytvidd* 262⁹ hektar träd-, humle- och kålgård, 99,669 hektar åker och annan odlad jord, 76,419 hektar naturlig äng samt 1,521,569 hektar skogbärande mark, sammanlagdt hela ytvidden utom vatten 1,733,562 hektar.

2. Länets invånare.

Af bifogade **tabell 1** inhemtas, att enligt å ena sidan presterskapets uppgifter och å den andra mantalslängderna *länets befolkning* vid slutet af periodens olika år utgjorde:

	Enligt presternskapet.	Enligt mantalslängderna.
År 1891	209,502	208,360
» 1892	210,574	210,994
» 1893	211,832	211,678
» 1894	214,768	213,729
» 1895	218,864	217,006

Den kyrkoskrifna befolkningen, som vid slutet af år 1890 uppgick till 206,924, har således under perioden ökat med 11,940, deraf belöper 2,578 på år 1891, 1,072 på år 1892, 1,258 på år 1893, 2,936 på år 1894 och 4,096 på år 1895.

Folk mängden har ökat för landsbygden med 9,961, för Gefle med 2,085 och för Söderhamn med 254; men minskats för Hudiksvall med 360.

Enligt föregående femårsberättelser uppgick folkökningen under perioden 1876—1880 till 15,531, under perioden 1881—1885 till 12,495 och under perioden 1886—1890 till 15,701.

De särskilda *kommunernas folk mängd* har vid periodens början och slut varit följande:

Tingslag.	Kommun.	Periodens början.	slut.
<i>Gestriklands domsaga.</i>			
Östra tingslaget.	Hedesunda	5,230	5,280
	Årsunda	2,295	2,408
	Högbo	4,136	5,555
	Valbo	7,360	8,661
	Hille (med Oslättfors kapell)	3,664	4,194
	Hamrånge	3,220	3,904
Vestra tingslaget.	Ockelbo (med Åmots kapell)	8,072	8,537
	Jäderbo	2,087	2,081
	Ofvansjö	6,379	6,900
	Torsåker	6,138	6,437
	Öster-Fernebo	3,598	3,835
<i>Södra Helsinglands domsaga.</i>			
Vestra tingslaget.	Segebera	1,089	1,169
	Hanebo	3,839	3,929
	Bollnäs (med Annefors och Katrinebergs kapell)	10,672	11,356

Tingslag.	Kommun.	Periodens	
		början.	slut.
Östra tingslaget.	Alfta (med Svabensverks kapell)	5,322	5,462
	Ofvanåker	3,614	3,794
	Voxna	1,398	1,429
	Skog (med Lingbo kapell)	3,646	3,625
	Söderala (med Ljusne och Maråkers kapell)	8,351	9,121
	Mo	1,772	1,824
	Rengsjö	1,559	1,667
	Norråla	3,150	3,448
Trönö	1,578	1,657	

Norra Helsinglands domsaga.

Enångers tingslag.	Enånger	2,995	2,964
	Njutånger	2,427	2,711
	Nianfors kapell	429	426
Forsa tingslag.	Helsing-Tuna	3,992	3,981
	Idenor	1,229	1,118
	Forsa	3,741	3,689
	Hög	712	728
	Rogsta	2,035	2,042
	Ilsbo	521	529
Bergsjö tingslag.	Harmånger	2,430	2,516
	Jättendal	1,214	1,188
	Gnarp	3,398	3,754
	Bergsjö	3,500	3,512
	Hassela	2,447	2,285
Delsbo tingslag.	Norrbo	1,076	1,044
	Bjuråker	3,833	3,885
	Delsbo	5,319	5,175

Vestra Helsinglands domsaga.

Ljusdals tingslag.	Ljusdal	8,485	9,283
	Ramsjö	1,693	1,720
	Färila (med Kårböle kapell)	4,600	4,751
	Los (med Hamra kapell)	2,167	2,340
Arbrå och Jerfsö tingslag.	Arbrå	4,317	4,517
	Undersvik	1,173	1,220
	Jerfsö	6,641	6,853

Städerna.

Gefle	23,484	25,569
Söderhamn	10,093	10,347
Hudiksvall	4,804	4,444

Antalet af *levande födde* och af *döde* jemte *nativitets-öfverskottet* utgjorde:

År	Lefvande födde.	Döde.	Nativitets-öfverskott.
År 1891	6,741	3,390	3,351
» 1892	6,341	3,962	2,379
» 1893	6,560	3,788	2,772
» 1894	6,364	3,556	2,808
» 1895	6,747	3,222	3,525

Den mantalsskrifna befolkningen har under perioden ökat med 10,710 personer, deraf på landsbygden 8,691 och i städerna 2,019, utgörande i procent: för hela länet 5·19, för landsbygden 5·18 och för städerna 5·23.

Af den vid 1895 års slut mantalsskrifna befolkningen, 217,006, tillhörde *mankönet* 106,950 och *qvinkönet* 110,056, deraf på landsbygden af *mankön* 87,781 och af *qvinkön* 88,612, tillhopa 176,393, samt i städerna af *mankön* 19,169 och af *qvinkön* 21,444, tillhopa 40,613; och var alltså efter procentberäkning förhållandet emellan antalet personer af hvardera könet följande:

	Mankön.	Qvinkön.
Hela länet	49·28 %	50·72 %
Landsbygden	49·76 »	50·24 »
Städerna	47·20 »	52·80 »

Från *mantalspenningar fria* voro vid periodens slut 49,426 af *mankön* och 52,834 af *qvinkön*, tillhopa 102,260, deraf på landsbygden af *mankön* 40,695 och af *qvinkön* 43,382, tillhopa 84,077, samt i städerna af *mankön* 8,731 och af *qvinkön* 9,452, tillhopa 18,183; och således af

	Mankön.	Qvinkön.	Båda könen.
Hela länet	48·33 %	51·67 %	47·12 %
Landsbygden	48·40 »	51·60 »	47·66 »
Städerna	48·01 »	51·99 »	44·77 »

Dödlighetsprocenten utgjorde: år 1891 1·63 %, år 1892 1·89 %, år 1893 1·79 %, år 1894 1·67 % och år 1895 1·49 %.

Af *s. k. folksjukdomar* (farsoter) hafva inom länet *afdit*: år 1891 575, år 1892 640, år 1893 604, år 1894 501 och år 1895 278 personer. Någon farsot af svårare art och större utbredning har icke under perioden förekommit inom länet. Sjukdomen *influenta*, som under förra perioden började uppträda epidemiskt, har emellertid äfven under denna period hemsökt ej mindre detta län än andra delar af landet, dock med aftagande häftighet emot periodens slut. Vidkommande andra smittosamma sjukdomar må nämnas, att *difterisjukdomen* under år 1895 kräfde många offer inom *Bjuråkers* och *Hassela* socknar samt att under år 1893 *rüdsot* var gängse med större utbredning, men af lindrigare art, inom *Bollnäs* socken.

I fråga om befolkningens förhållande till *kyrka och religion* gäller, hvad förut anförts, och har i detta hänseende något särskildt anmärkningsvärdt icke under perioden inträffat. Den *s. k. frälsningsarmén* har med mer eller mindre framgång i länets skilda delar fortsatt sin verksamhet. Om gagnet af denna verksamhet hafva meningarne varit delade; och lär det äfven kunna antagas, att dess frukter icke alltid varit goda. Särskildt synes det hafva med skäl klagats deröfver, att »arméns» möten på flere ställen å landsbygden, der en talrikare polispersonal saknas, fortsättas långt in på nätterna och dervid gifva okynnig ungdom anledning att tillställa oordningar och förgälsveäckande uppträden.

Antalet af de inom länet *in för borgerlig myndighet ingångna äktenskap* har utgjort: 39 år 1891, 35 år 1892, 33 år 1893, 37 år 1894 och 50 år 1895.

Hvad angår *folklyne och lefnadssätt, sedlighet och laglydnad*, synes bland länets invånare tillståndet fortfarande vara sådant, som det förut beskrifvits. Några mera uppseendeväckande brott hafva under de senare åren af perioden icke förekommit, men deremot finnas sådana att anteckna från de första åren.

Vid polisundersökning i fråga om oloflig bränvinsutskänkning hos en från Dalarne inflyttad familj i hemmanet Mossbo af Alfta socken blefvo länsmannen Albert Gavell och honom åtföljande fjerdingssmannen Olof Norin af sönerna i huset anfallne med skjutvapen, dervid Gavell dödades och Norin så illa sårades, att äfven han efter någon tid afled. Anstiftaren af och deltagaren i dessa brott Per Johan Pettersson dömdes till döden och afrättades å fängelsegården i Gefle den 17 mars 1893. Härjemte må erinras, hurusom postföraren Gjærsvall under postforsling emellan Hudiksvall och Söderhamn natten till den 9 november 1891 i Alebobacken blef ihjelskjuten, utan att det vid derefter anställda spaningar och ransakning lyckades att få med visshet utrönt, hvem som föröfvat detta lömska dåd.

För att gifva ett uppslag till vidtagande af åtgärder mot de särskildt i Helsingland ofta föröfvade grofva brotten samt de våldsbragder och det tygellösa lefnadssätt, hvarför en del ungdom derstädes gjort sig känd, aflät Kungl. Maj:ts Befallningshafvande till 1892 års landsting en skrivelse, innefattande begäran, att Landstinget ville uttala sin mening dels angående orsakerna till berörda missförhållanden och dels om hvad lämpligen kunde vara att vidtaga till deras undanrödjande. Landstinget tillsatte i anledning häraf en komité, hvilken derefter från kommuner, allmänne åklagare, domare m. fl. inhemtade yttranden och till 1893 års landsting afgaf sitt, på samma yttranden grundade, betänkande i ämnet. Sedan detta betänkande blifvit, jemte skrivelse, af Landstinget till Länsstyrelsen öfverlemnadt, utfärdade Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 10 mars 1894 till samtliga kommunalstämmor i länet ett cirkulär, deruti Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, med föranledande af hvad Landstinget och dess komiterade anfört, bland annat hemställde, att kommunalstämmorna ville gå i författning om bildande af s. k. *husbonde- och föräldraföreningar* äfvensom, i hvad på stämmorna ankomme, understödja dylika föreningars verksamhet; och var vid cirkuläret fogadt förslag till stadgar för ifrågavarande föreningar, innehållande i 1 §, att föreningens ändamål skulle vara att verka för en god barnuppfostran i hemmen, ett önskvärdt samband i uppfostrande syfte mellan hemmet och skolan samt en sådan ledning af ungdomen, att denna utbildades till ordningsälskande och laglydige medborgare.

Jemte det derefter flerstädes föreningar af nyssnämnda slag kommit till stånd, hafva, enligt hvad i ofvanberörda cirkulär jemväl föreslagits, i flere kommuner ett större antal frivillige extra polismän blifvit utsedde att vid förefallande behof biträda kronobetjeningen vid allmänna ordningens upprätthållande.

Da känt är, att förekommande brott och förbrytelser samt andra samhällets lugn störande gerningar till en stor del härleda sig från det omätliga förtärandet af rusdrycker, är det glädjande att nämna, att *nykterhetens* befrämjande fortfarande i länet omfattas med lifligt intresse och utgör föremålet för många föreningars och enskilda personers oafslätliga sträfvanden. Oloflig utskänkning af bränvin förekommer tyvärr ännu i icke ringa omfattning i Ljusdals och Jerfsö socknar och för öfrigt äfven inom andra kommuner, bland hvilka särskildt kunna nämnas Alfta och Ofvanaker. Inom Ljusdals, Färila och Los socknar äro belöningar utfästade till dem, som angifva lönkrögare; och utgår i sistnämnda socken sådan belöning med icke mindre än 50 kronor för hvarje lönkrögare, som genom angifvarens åtgöranden varder sakfäld.

Under perioden har bland befolkningen *den ekonomiska ställningen* i allmänhet varit god. För landtmannen hafva åren varit jemförelsevis goda och för den ordentlige arbetaren hafva tillfällen till arbetsförtjenst icke saknats.

Dagsverksprisen hafva varit följande: inom Gestrikland för man 2 kr. å 2 kr. 50 öre och för qvinna 1 kr.; inom Södra Helsinglands fögderi för man under sommaren 1 kr. 25 öre å 2 kr. och under vintern 1 kr. å 1 kr. 50 öre samt för qvinna under sommaren 1 kr. å 1 kr. 25 öre och under vintern 50 å 75 öre; inom Vestra Helsinglands fögderi, jemte fri kost, för man 1 kr. å 1 kr. 25 öre och för qvinna 50 å 75 öre; samt inom Norra Helsinglands fögderi för man 1 kr. å 2 kr. 50 öre och för qvinna 50 öre å 1 kr. 25 öre. I Söderhamn hafva arbetare aflönats sålunda: murare med 35 å 40 öre, timmermän med 25 öre, handlangare med 18 å 20 öre och sjäare med 50 öre, allt för timme, samt brädgårdsarbetare med 3 å 4 kr. om dagen, och har priset å ett ökedagsverke med karl uppgått till 5 kr.

I sammanhang härmed bör omnämnas, att under år 1891 en *arbetsinställelse* af större omfattning egde rum bland brädgårdsarbetarne i Gefle. I anledning deraf att de stora trävarubolagen Korsnäs samt Kopparbergs och Hofors sågverks aktiebolag, hvilka innehade brädgårdar dels i Gefle, dels å Bomhus inom Valbo socken och dels vid Avaström i Hille socken, nedsatte arbetslönerna, uppstod bland arbetarne å nämnda platser missnöje och, då anspråken på höjda löner af bolagen tillbakavisades, beslöto arbetarne vid ett sammanträde den 21 maj 1891 att, intilldess deras fordringar beviljades, afhålla sig från allt arbete i bolagens tjenst. Arbetarne, till ett antal af omkring 800, utförde ock detta beslut samt fortsatte strejken till den 3 juni, då de återuptogo arbetet, sedan dessförinnan genom under-teknad landshöfdings bemedling såväl arbetsgifvare som arbetare öfverenskommit att hänskjuta tvistepunkterna till skiljemäns afgörande. Intill den 1 juni hade med afseende å den allmänna ordningen arbetarnes uppförande varit mönstergildt, men sagde dag ändrades förhållandet. Korsnäs aktiebolag hade då från annan ort anskaffat arbetare, hvilka skulle under skydd af polis å bolagets brädgårdar norr om Gaffeån upptaga arbetet. Detta ville emellertid de strejkande arbetarne ej tillåta. De uppkallade till sin hjälp i lönestriden de vid stadens fabriker för bearbetning af trä och jern anstälde arbetare, och sedan desse jemte arbetarne i stadens hamn slutit sig till brädgårdsarbetarne, aftågade skaran, uppgående till minst 1,500 personer, till brädgårdarne, trängde förbi polisbevakningen, intogo arbetsplatsen, undanskaffade de till brädstaplarna utlagda brädgångarne och omöjliggjorde vidare arbete. Då folkmassan icke på polismästarens befallning aflägsnade sig, utan trotsade polismyndigheten, och polisen mot en så stor folkskara var vanmäktig, måste det påbörjade arbetet upphöra, hvarefter omsider folkmassan skingrade sig. Emellertid blef, med anledning af hvad sålunda förekommit, på polismästarens anhållan militärisk handräkning till ordningens upprätthållande hos chefen för Kungl. Helsinges regemente reqvirerad. En trupp anlände för sådant ändamål till staden påföljande dag, men var då, till följd af strejkens nedläggande, icke vidare behöflig.

Till belysande af den ekonomiska ställningen i länet under femårsperioden antecknas följande uppgifter rörande *lagsökningar och konkurser* inom länet:

År.	Antal lagsökningar.	Ädömda skuldbelopp, i kr.	Påbörjade konkurser.	Utlysta exekutiva fastighetsauktioner å landsbygden.
1891	1,704	416,631	166	47
1892	2,001	488,632	198	55
1893	1,892	497,725	199	63
1894	1,499	317,716	125	34
1895	1,384	263,113	120	35

Rörande *sparbankerna* i länet meddelas följande:

År.	Antal delegare.	Insättn., i kr.	Uttagn., i kr.	Deleg. behållning, kr.
1891	35,463	3,143,362	3,514,903	12,348,587
1892	34,983	2,806,876	3,376,217	12,262,890
1893	35,054	3,058,955	3,030,269	12,342,179
1894	36,193	3,358,620	3,211,300	12,988,110
1895	35,772	3,109,842	3,811,765	12,726,460

I *postsparbanken* hafva för länet insättningar och uttagningar jemte behållningen vid hvarje års slut uppgått till följande belopp:

År.	Insättn., i kr.	Uttagn., i kr.	Behållning, i kr.
1891	323,478	262,684	1,119,954
1892	405,052	269,450	1,255,556
1893	392,513	250,326	1,397,743
1894	472,472	247,150	1,622,264
1895	766,211	320,719	2,067,043

Till upplysning om *emigration* och *immigration* må följande antecknas:

År.	Antal emigranter.	Deraf till Nordamerika.	Antal immigranter.
1891	1,031	730	87
1892	1,595	1,552	90
1893	1,731	1,706	126
1894	329	288	212
1895	367	344	183
Summa	5,053	4,620	698

I fråga om *folkbildning*, allmogens seder och bruk med afseende å *klädedrägt* och dylikt samt *byggnadssättet* på landsbygden torde förhållandena vara enahanda som förut. Allmogedräkten i Delsbo och Bjuråkers socknar bibehålles ännu af en del bland kvinnorna, och synes den under de senaste åren uppblossande väfnadsindustrien i Hudiksvall, som äfven på den staden omgifvande landsbygden sysselsätter många väfverskor, hafva föranlett, att hemväfda kläder något mera kommit i bruk. Eljest använder allmogen nästan allmänt till sina kläder tyg af fabriksstillverkning. Vidkommande byggnadssättet, kan tyvärr anmärkas, att den med hänsyn till sundhet och eldfara förkastliga seden att sammanbygga ladugården med boningshuset ännu finnes kvar i Helsingland.

Sedan genom kungl. brefvet den 9 juni 1893 meddelats nya bestämmelser rörande de frivilliga *skytteföreningarnes* täflingskjutningar, bildades vid sammanträde den 8 juli 1893 Gefleborgs skytteförbund, som har till ändamål att inom länet leda och främja den frivilliga skytterörelsen, så att den varder till verklig fromma för fäderneslandet. Antalet af de frivilliga skytteföreningarna har härefter betydligt ökat; och funnos vid utgången af år 1895 följande föreningar (med det för hvarje inom parentes angifna antal aktiva medlemmar), nämligen: Gefle frivilliga skarpskytteförening (218), Gefle skyttegille (39), Söderhamns skytteförening (48), Hudiksvalls och Norra Helsinglands skarpskytteförening (27), Gammelstilla skytteförening (65), Hedesunda skytteförening (14), Ockelbo skytteförening (50), Stortviks skyttegille (22), Valbo skyttegille (20), Åmots skyttegille (21), Årsunda skyttegille (27), Öster Fernebo skyttegille (52), Arbrå skytteförening (40), Bergviks skyttegille (49), Bollnäs skyttegille (72), Bölans skyttegille (26), Djupviks skyttegille (28), Fogelsjö skyttegille (20), Forsa skytteförening (25), Hamra skyttegille (31), Hanebo skyttegille (59), Hå skyttegille (30), Jerfsö skyttegille (21), Kärböle skyttegille (41), Lingbo skyttegille (48), Ljusdals skyttegille (75), Ljusne och Ala skytteförening (27), Los skyttegille (67), Mo skyttegille (57), Njutangers skyttegille (39), Norrala skyttegille (19), Ramsjö skyttegille (26), Sandarne skyttegille (63), Sandsjö skyttegille (18), Sandvikens skyttegille (40), Skogs skyttegille (40), Söderala skytteförening (52) och Trönö skytteförening (35), tillsammans 38 föreningar med 1,651 aktiva medlemmar.

Gestriklands fornminnesförening har årligen utgifvit ett häfte »Meddelanden», innehållande dels originaluppsatser i ämnen inom föreningens verksamhetsområde, dels aftryck af handlingar och dokument rörande Gefle stad och Gestriklands landsbygd, deribland ett par gamla, hittills temligen okända plankartor öfver Gefle. Föreningen har 130 ledamöter.

Äfven inom provinsen Helsingland verkar en dylik förening, nämligen *Helsinglands fornminnessällskap*, som särskildt satt sig till uppgift att bevara Enångers gamla kyrka samt vidmagthålla och föröka dess rikhaltiga samling af kyrkliga medeltidsminnen. Med bidrag af länets landsting (500 kronor) samt Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antiquitetsakademien har en genomgripande reparation af nämnda kyrkas tak egt rum, hvarjemte andra nödvändiga underhållsarbeten utförts för en sammanlagd kostnad af 1,311 kronor. Kyrkans samlingar hafva ökat med bilder från Rogsta, Jerfsö och Idenors kyrkor; hvar emot det icke lyckats för sällskapet att med dessa samlingar införlifva en del i Forsa förvarade märkliga fornminnen af kyrklig art. För att bidraga till kändedomen af provinsens fasta fornminnen och väcka intresse för deras skyddande, har sällskapet utdelat kopior af förut upprättade fornminneskort till en del församlingar, som hittills saknat sådana. Sällskapets museum i Hudiksvall har under femårsperioden ökat med ett 80-tal nya nummer, bestående dels i jordfynd från sten- och järnåldern och dels i prof på konstflit och slöjd från långt senare perioder. Antalet af sällskapets ledamöter uppgår till 160.

3. Näringar.

A) **Jordbruk** och B) **Boskapsskötsel**. — *Jordbruket* i länet har under femårsperioden gjort väsentliga framsteg. På grund af vunnit större kunskap och erfarenhet beträffande fördelarna af jordbrukets rationella bedrivande omfattas detsamma och numera af landtmännen med större intresse. Allmänt tillämpas vaxelbruk, grunddikning vinner hvarje år ökad användning och öppna diken upptagas till större djup, än tillförene varit brukligt. Härjemte fästes äfven större uppmärksamhet vid utsädets beskaffenhet, så att så vidt möjligt endast rent och godt sådant må varda användt; och har jemväl förbättrad och ändamålsenlig jordbruksredskap mera allmänt kommit i bruk. För tillvaratagande af den naturliga gödseln vidtagas mer eller mindre ändamålsenliga åtgärder, dervid torfströ och torfmull äfvensom myrjord komma till användning. Till följd af billigare frakter å jernvägarne inköpas och användas konstgjorda gödningsämnen i rätt stora quantiteter och hafva i synnerhet thomasfosfat och kainit kommit att användas i stor mängd, särskildt på myrjord eller mossjord, äfvensom kalk. Till jordförbättringsmedel uppsökes ock mergel, i synnerhet lermergel, der sådan står att finna.

Enligt de af länets hushållningssällskap insamlade uppgifter, utgjorde *skörderesultaten* inom länet år 1891 per tunnland: för hvete 40 till 60 kub.-fot, för råg 30 till 72 kub.-fot, för ärtor 25 till 43 kub.-fot, för potatis 300 till 450 kub.-fot, för lin 7 centner samt för odladt hö 15 till 50 centner; och för år 1895 är skörden, beräknad i hektoliter per hektar, uppgifven sålunda: af hvete 26 till 35, af råg 22 till 34, af korn 20 till 35, af hafre 25 till 35, af ärtor 15 till 25, af potatis 125 till 300 samt af lin 320 kg. och af odladt hö 2,000 till 4,500 kg. per hektar. Endast inom några få socknar odlas hvete. Linodling förekommer numera i allmänhet blott till husbehof, och detta hufvudsakligen i några få socknar af Helsingland. Inom Arbrå socken har emellertid under de senaste åren odlats rätt mycket lin till afsalu och, ehuru några bestämda uppgifter derom icke föreligga, lär der dock kunna antagas, att under periodens senare år från nämnda socken sålts emellan 20 och 30 tusen kg. lin årligen.

Under perioden hafva icke obetydliga jordvidder blifvit *uppodlade*. Mindre bemedlade jordbrukare till ett antal af 73 hafva från Hushållningssällskapet i form af räntefria lån åtnjutit understöd för torrläggning och odling af mindre sankmarker, och har i följd häraf sammanräknadt en areal af 95.5 hektar blifvit uppodlad. Planer och kostnadsförslag till dessa arbeten hafva upprättats af länsagronomen, hvilken tillika utöfvat tillsyn öfver arbetenas utförande. Härjemte hafva äfven mångenstädes i länet större odlingsföretag genom sjösjänkning och myrutdikningar egt rum. Den statens landbruksingenjör, som här i länet har sin verkningskrets, har under perioden varit anlitad till den grad, att han omöjliggen kunnat medhinna att fullgöra alla honom lemnade uppdrag. Den areal, hans förrättningar under femårsperioden omfattat, uppgår till 12,325 hektar. Till bekostande af undersökning af frostförande sankmarker inom länet samt uppgörande af planer och kostnadsförslag för afdikning af sådana marker har länets landsting anvisat förslags-

anslag till belopp af 1,000 kronor för hvar af åren 1891—1894 och 500 kronor för år 1895, att användas till dagtraktamente åt den landbruksingenjör, som för dylika förrättningar af Hushållningssällskapet anlitas.

Svenska mosskulturföreningen har af Landstinget för hvarje år af femårsperioden åtnjutit ett bidrag af 400 kronor.

Till befordrande af *jordens grunddikning* har Hushållningssällskapet under perioden lemnat mindre jordbrukare till ett antal af 106 räntefria amorteringslån å 150 kronor, mot skyldighet för dem att för hvarje sådant lån under länsagronomens tillsyn täckdika minst en hektar.

Till vinnande af kännedom om utsädets verkliga beskaffenhet har den i Gefle anordnade *frökontrollanstalten* i väsentlig mån bidragit, om ock denna anstalt ännu icke lyckats blifva af länets mindre jordbrukare så anlitad, som önskligt vore. Anstalten har under år 1891 utfört undersökningar till ett antal af 251, deraf 132 å fröprof, insända af jordbrukare, och 119 å fröprof från fröhandlare. Under de derpå följande åren vexlade undersökningarnes antal och uppingo de under år 1895 till 189, deraf för jordbrukare 111 och för fröhandlare 78.

Upplysningar till gagn för jordbrukaren meddelas jemväl af *Gefle kemiska station*, som är i åtnjutande af årligt understöd från Hushållningssällskapet. Vid denna station hafva jemväl för mindre jordbrukare verkstälts åtskilliga jordanalyser, derför kostnaderna godtgjorts af Hushållningssällskapet.

Nya tidsenliga *redskap och maskiner*, såsom förbättrade plogar och harfvar, sänings-, slätter- och skördemaskiner, hästräfsor, kastmaskiner och triörer äfvensom gödselspridare hafva äfven i länets aflägsnaste delar kommit i bruk och vunnit erkännande.

Såsom en bidragande orsak till det ökade intresset för jordbruksnäringen torde kunna räknas den genom verkställda skogsafverkningar uppkomna minskningen af skogstillgången. En följd häraf har ock blifvit ett mera allmänt förbättrande af boskapsskötseln och i sammanhang dermed anordnande och bedrivande af mejerier. För nötboskapens bättre utfodring har gräsodlingen i betydlig grad tilltagit, hvarjemte kraftfodermedel vunnit ökad användning.

Till *boskapsskötselns* höjande har en kraftig väckelse skett ej blott genom mejerihandteringens fortgående utveckling utan äfven genom de under femårsperioden inom länet anordnade *nötboskapspremieringarne*. Dessa premieringar, som af Hushållningssällskapet först år 1891 anordnades utan bidrag af statsmedel med användning af det s. k. skaraborgssystemet, hafva under åren 1892—1895 fortgått med åtnjutande af anslag utaf statsmedel. Länet är för detta ändamål indelat i tvenne distrikt, det södra, omfattande Gestrikland samt socknarne Skog, Hanebo, Segersta, Bollnäs, Mo, Rengsjö, Norrala, Söderala och Trönö i Helsingland jemte städerna Gefle och Söderhamn, samt det norra, omfattande öfriga socknar i Helsingland och Hudiksvalls stad. Dessa premieringar höllos år 1891 i södra distriktet och hafva sedan omvexlande egt rum i norra och södra distriktet. Kostnaderna utgjorde år 1891 5,203 kr. 49 öre, år 1892 6,472 kr. 14 öre, deraf 2,000 kr. statsmedel, år 1893 8,262 kr. 14 öre, deraf 2,000 kr. stats-

medel, år 1894 11,319 kr. 50 öre, deraf 2,200 kr. statsmedel, och år 1895 10,005 kr., deraf 2,200 kr. statsmedel, eller sammanlagt för hela perioden 41,262 kr. 27 öre, deraf 8,400 kr. statsmedel.

Antalet af de uppvisade och premierade djuren jemte premierna utgjorde:

År.	Uppvisade djur.	Premierade djur.	Premier.	
			Kronor.	Medaljer.
1891	645	519	2,954	35
1892	1,147	967	4,593	58
1893	2,130	1,074	3,787	65
1894	1,979	1,252	4,108	108
1895	1,540	1,129	2,460	89

Till nötboskapens förbättrande har Hushållningssällskapet hvarje år inköpt *afvelstjuror* af rent ayrshireras eller ock af fjällras, flere eller färre, likasom ock några hondjur för åstadkommande af rena stammar. Att särskildt för egare af mindre ladugårdar underlätta anskaffandet af rastjuror, har Hushållningssällskapet beviljat landbrukare räntefria amorteringslån å högst 300 kronor till inköp af afvelstjuror af oblandad ras. För sådant ändamål hafva under perioden sedan år 1892 utlemnats 15 dylika lån till ett sammanräknadt belopp af 4,206 kronor. Härjemte har Hushållningssällskapet sökt i någon mån befrämja ladugårdsskötseln genom *premiering af väl skötta mindre ladugårdar*.

Öfver inom länet befintliga afvelsdjur af rena raser har *stambok* upprättats.

Mejeri väsendet har varit stadigt i ett jemnt, om ock sakta, framåtskridande. År 1891 funnos i länet 31 mejerier, och uppgick deras antal år 1895 till 39. Dessa mejerier äro dels herrgårdsmejerier, dels herrgårds- och uppköpsmejerier, dels enbart uppköpsmejerier och dels andelsmejerier.

Med ingången af år 1895 anordnade Hushållningssällskapet i Gefle en *mjölkundersökningsanstalt*, af hvilken under årets lopp 15 större ladugårdar med omkring 1,100 kor begagnade sig, i ändamål att få mjölken från hvarje särskild ko till fetthalten undersökt. En dylik mjölkundersökning är till gagn särskildt för uppköpsmejerierna, hvilka börjat betala mjölken efter dess fetthalt.

I de svenska *smörprofningarne*, som hafva till uppgift att söka höja värdet å de svenska smörmejeriernas produkter och hvilka började sin verksamhet år 1893, deltog år 8, år 1894 9 och år 1895 10 af länets mejerier. För dessa mejerier har Hushållningssällskapet erlagt den bestämda årsafgiften af 50 kronor för hvarje och har sällskapet derjemte för år 1895 anslagit 100 kronor till belöningar för de bästa årstillverkingarna.

Helsotillståndet bland nötkreaturen har under perioden i allmänhet varit godt, om ock några fall af mjeltbrand, utan vidare spridning af sjukdomen, förekommit.

Bland åtgärder till hästkulturens höjande må i första rummet räknas de årliga *hästpremieringarne*, till hvilka, jemte statsmedel, bidrag lemnats af Landstinget och Hushållningssällskapet. Möten för hästarnes uppvisning hafva hållits under åren 1891 och 1892 å 8 och under de följande åren å 6 ställen inom länet, och hafva vid dessa möten belönats:

År 1891	110 hästar med	5,477.40 kr.
> 1892	113 > >	5,483.80 >
> 1893	125 > >	5,490.40 >
> 1894	94 > >	3,793.80 >
> 1895	109 > >	3,792.60 >

Genom beviljande af räntefria amorteringslån har Hushållningssällskapet bidragit till, att *afvelshingstar* blifvit till länet inköpta, en af clydesdalesras, två af norsk och en af norrländsk ras; och må i sammanhang dermed nämnas, att år 1892 bildats inom Öster-Fernebo och Hedesunda socknar en hästafvelsförening med uppgift att belöna och i *stambok* införa framstående moderston.

Färskötsel bedrivs visserligen å hvarje hemman i länet, men denna näringsgren står på en mycket låg ståndpunkt och äro fåren i allmänhet småväxta. Ansatser till färkulturens höjande hafva visserligen vid några större egendomar och äfven af hemmansegare tagits, dels genom anskaffande af rasdjur och dels genom en mera ändamålsenlig vård af djuren, men dessa fåtaliga åtgärder hafva icke kunnat utöfva något synnerligt inflytande på färskötselns utveckling i allmänhet inom länet. Hushållningssällskapet har i detta hänseende sökt uppmuntra genom att årligen bevilja anslag att såsom räntefria lån och på i öfrigt förmånliga vilkor användas till inköp af får af förädlade raser, dock utan att dessa anslag blifvit tagna i anspråk.

Deremot synes *svinskötseln* vara föremål för ett lifigare intresse. Ehuru en mera omfattande rationel svinskötsel bedrivs allenast vid några större mejerier, synas dock äfven mindre jordbrukare nu börja inse betydelsen af denna näringsgren, hvilket framgår deraf, att en och annan bland länets allmoge begagnat sig af de räntefria lån, som genom Hushållningssällskapet stå dem till buds, för inköp af ornar af ren yorkshireras.

Hönsskötsel utöfvas icke såsom någon egentlig näring, utan nästan uteslutande blott till husbehof. Försök att införa utländska rashöns och anordna hönsrier hafva visserligen blifvit gjorda, men utan synnerlig framgång. De vunna resultaten hafva icke motsvarat de nedlagda kostnaderna; och torde måhända de långa vintrarne och det hårda klimatet härvid alltid komma att utöfva ett menligt inflytande.

För spridande af kunskap om *biskötselns* rationela bedrivande, hvilket ansetts kunna lämpligen ske genom folkskolorna, har Hushållningssällskapet dels haft anordnad en biskötareskola, der folkskolelärare och andra personer från länet varit i tillfälle att, med åtnjutande af understöd under lärokursens genomgående, begagna sig af undervisningen, dels ock lemnat folkskolelärare understöd till anskaffande af bisamhällen. Härjemte har Hushållningssällskapet lemnat anslag till att på särskilda ställen inom länet anordna bigårdar eller uppsätta s. k. bistånd af tio samhällen, i ändamål att utgöra undervisningsmateriel för den hos sällskapet anstälde undervisaren vid meddelande af undervisning åt de inom bygden intresserade. Ett bevis på det vaknade intresset för biodlingen utgör en inom länet bildad biskötaresförening.

För *trädgårdsskötseln* synes intresset vara i stigande äfven bland allmogen. Detta torde i ej ringa mån kunna anses såsom en frukt af de talrika i länet befintliga folkskoleträdgårdarne (för närvarande 88), till vilkas anläggning medel anvisats dels

af Hushållningssällskapet och dels af Landstinget. Af det senare har såsom understöd till anläggande af dylika trädgårdar och till anskaffande af träd och buskar för desamma, med högst 100 kronor i ett för allt till hvarje skola, anvisats för åren 1891—1893 500 kronor om året, för år 1894 400 kronor och för år 1895 300 kronor. Trädgårdsodling och trädplantering hafva äfven befrämjats genom Hushållningssällskapets åtgärd att årligen lemna trädgårdsegare kostnadsfritt biträde af fyra länsträdgårdsmästare, hvilka varit så flitigt anlitate, hufvudsakligen af allmogen, att de ej på långt när kunnat medhinna att fullgöra alla inkomna requisitioner. För trenne socknar i Helsingland har en särskild plantör måst bekostas, och en egen sådan har äfven blifvit antagen af ett hushållsgille i Gestrikland. Genom länsträdgårdsmästarna hafva under perioden planterats 5,802 fruktträd, 4,989 prydnadsträd, 18,325 bärbuskar, 21,451 prydnadsbuskar och 60,820 häckplanter jemte en betydlig mängd blomplanter och ett stort antal köksväxplanter. Hushållningssällskapets kostnader för det biträde, som under ifrågavarande fem år lemnats genom länsträdgårdsmästarna, hafva uppgått till 20,369 kr. 92 öre.

Ett allmänt *landbruksmöte* för länet i förening med utställningar hölls i Gefle år 1894. Utställningsföremålen, inddelade i 7 grupper, voro följande: grupp 1 hästar till ett antal af 70; grupp 2 nötkreatur, får, svin och fjäderfä till ett antal af 228; grupp 3 mejerialster till ett antal af 89; grupp 4 landbruks- och trädgårdsalster jemte produkter af biskötsel till ett antal af 322; grupp 5 föremål tillhörande skogshushållning, jagt och fiske till ett antal af 86; grupp 6 maskiner och redskap för landbruk, ladugårds-, mejeri- och trädgårdsskötsel samt biskötsel till ett antal af 161; samt grupp 7 industri- och hemslöjdsalster till ett antal af 899. Denna utställning visade sig vara den rikhaltigaste af dem, som hittills hållits vid länets landbruksmöten. Vid mötet var anordnad profplöjning och höllos flere föredrag. De utdelade prisen voro: 9 diplom, 2 silfverpokaler, 78 silfvermedaljer, 107 bronsmedaljer och 2,541 kronor i penningar. Hela kostnaden för mötet uppgick till 17,604 kr. 78 öre.

Sex i länet anställde *distriktsveterinärer* aflönas fortfarande af Landstinget och Hushållningssällskapet, med tillhoppa 9,000 kr. om året.

C) **Skogshushållning** och D) **Rofdjurs utrotande**. Den för länet vigtiga *skogshushållningen* har, särskildt hvad angår åtgärder för skogens framtida bestånd, af allmogen nästan alldeles försumrats. Endast bruksegare och de större trävarubolagen hafva i detta hänseende vinnlagt sig om en rationel skogsvård å de enskilda skogarne. Jemte det den äldre skogen starkt anlitas för afverkning af gröfre virke, har icke heller den yngre skogen sparats, utan hafva betydande mängder sådan skog afverkats dels till den årliga kolningen för jernverkens behof, dels till sparrar och grufstötter för export, dels ock såsom råmateriel för tillverkning af pappersmassa vid de flere fabriker, som för sådant ändamål uppstått. Då sålunda flerstädes en verklig skogssköfling egt rum och i följd häraf grundade farhågor med afseende å den framtida skogstillgången uppstått, har behofvet af en rationel skogshushållning, utöfvad af de mindre skogsegarne, blifvit ett föremål för Landstingets och Hushållningssällskapets uppmärksamhet. Genom anvisande af erforderliga

medel har Hushållningssällskapet satt egare och innehafvare af mindre skogsletter i tillfälle att, utan egen penningeuppostring, för erhållande af råd och upplysningar angående deras skogars rätta vård och skötsel anlita biträde af en statens skogsingenjör, hvilken för sina förrättningar åtnjutit dagtraktamente från sällskapet. Denne skogsingenjörns biträde har ock blifvit anlitat rörande afverkningar och gallringar, beträffande ördnande af självsåningshyggen och skogskultur samt för tillsyn vid utförande af skogssådd, dock icke i sådan omfattning, som med hänsyn till behofvet varit önskligt. Till vidare upplysning om *skogsingeniörens verksamhet* meddelas följande:

År.	Förrättningsställen.	Förrättningsdagar.	Förrättningsareal, i har.
1891	26	74	701
1892	24	81	775
1893	26	90	716
1894	31	85	737
1895	29	87	796

Härjemte har af Hushållningssällskapet varit anställd en *särskild skogstjensteman* med uppgift att biträda mindre skogsegare vid utförande af skogssådd. Denne tjänsteman har, med åtnjutande af lön och dagtraktamente samt fria resor, verkat för skogsåterväxt dels genom att hos hvarje skogsegare, som påkallat hans biträde, utföra skogssådd å en areal af 5 hektar, dels ock genom meddelande af undervisning om insamling af frökottar och om fröklängning. Till nämnda skogssådd har jemväl kostnadsfritt lemnats skogsfrö och nödigt arbetsbiträde; och hafva sålunda blifvit besädda till skogbärande mark: år 1891 286 hektar, år 1892 267, år 1893 247, år 1894 235 och år 1895 200,5, eller tillsammans under perioden 1,235,5 hektar. Kostnaden härför har uppgått till 13,814 kr. 16 öre, dertill bidrag erhållits af staten med 3,415 och af länets landsting med 2,500 kronor.

Inom länet finnas tre *fröklängningsanstalter*, en i Storvik, understödd af Hushållningssällskapet, en i Ljusdal och en i Forsa. Det skogsfrö, som af dessa förts i marknaden, har till myckenheten vida öfverskridit, hvad som inom länet kommit till användning.

Kolning i större omfattning har bedrifvits hufvudsakligen af Marma sågverks aktiebolag och Skogens kolaktiebolag inom Vestra Helsinglands fögderi samt å Arnön och vid Gnarpas masugn i Norra Helsinglands fögderi. En *kolareskola* var under åren 1892, 1893 och 1894 anordnad vid Moviken inom Bjuråkers socken; och hafva vid denna under sagda år 56 lärningar, alla från länet, kommit i åtnjutande af såväl teoretisk som praktisk undervisning i förbättrade kolningsmetoder. Kostnaderna för skolans upprätthållande under nämnda tid utgjorde 9,320 kr. 98 öre, dertill Jernkontoret bidrog med 5,234 kr. 40 öre och Hushållningssällskapet med 4,086 kr. 58 öre.

Skogseldar hafva under perioden förekommit inom Alfta socken, der de i synnerhet under år 1892 rätt svårt härjade; men för öfrigt har länet varit derifrån förskonadt. Så kallade skogseldspoliser hafva inom åtskilliga kommuner varit förordnade till biträde åt kronobetjeningen med afseende å uppkommande skogseldar.

Antalet af länets *allmänna skogar* äfvensom ytvidden af dessa utgjorde år 1895:

Kronoparker	24 om 66,493 81 hektar.
Skogar tillhörande utarrenderade jordbruksdomäner	13 > 3,582 87 >
Ecklesiastika hoställens skogar	64 > 21,939 89 >
Till bergverks understöd anslagna skogar	2 > 5,445 43 >
Häradsallmänningar	2 > 44,502 85 >

Summa skogar **105** om **141,964 85** hektar.

Kronoparkerna voro Hundsjö, Naggsjö, Gäddsjö, Gränningevallen, Karlstrand, Ängra, Hennan, Gärde, Haga, Sjulhamre, Karsvallen, Gullmyrberget, Lillskogshed, Kårböleskog, Hamra, Vestersjö, Hemmyrberget, Kronokilen, Långvattnet, Storbyn, Säfverstad, Stenbo, Nordanå och Broddböle. Till bergverks understöd anslagna voro Torsåkers grufvallmänning samt Ofvansjö och Torsåkers bergslags allmänning, och häradsallmänningar; ställda under delegarnes bevakning och skötsel voro Orsa sockens och Hamra kapellags besparingskogar i Los socken.

Statsverkets skogsmedel från länet hafva uppgått till följande belopp: år 1891 284,383 kr. 13 öre, år 1892 395,155 kr. 82 öre, år 1893 364,533 kr. 3 öre, år 1894 377,437 kr. 92 öre och år 1895 367,807 kr. 21 öre, eller tillhopa för hela perioden 1,789,317 kr. 11 öre, utgörande i medeltal 357,863 kr. 42 öre årligen.

Till *skottpenningar* för dödade rofdjur hafva äfven under nu ifrågasvarande period medel varit anslagna af Landstinget och Hushållningssällskapet. Dessa skottpenningar hafva utgått för räf åren 1891, 1892 och 1893 med 2 kr. och åren 1894 och 1895 med 1 kr. 50 öre; för örn, berguf och dufhök med 1 kr. 50 öre och för kråka med 15 öre; och hafva enligt meddelade uppgifter sådana skottpenningar under perioden utbetalts för 3,308 räfvar, 1,674 hökar, 148 ufvar, 28 örnar och 16,844 kråkor med sammanlagt 11,719 kr. 60 öre. Härjemte hafva af statsmedel skottpenningar utgått för 8 dödade lodjur, och är det uppgifvet, att 7 björnar blifvit inom länet dödade under år 1895.

För utrotande af skadedjur genom utläggande af förgiftade lockbeten under vintermånaderna hafva åtskilliga personer hvarje år undfått tillstånd att innehafva stryknin.

E) Jagt och fiske jemte andra binärningar. *Jagten* kan ej numera anses såsom en näring af någon betydenhet i länet. Den idkas hufvudsakligen såsom nöje eller tidsfördrif. Åtskilliga omständigheter hafva verkat, att tillgången på det matnyttiga villebrådet minskats. Härtill torde kunna räknas ej blott den oro i skogarne, som skogsafverkningen medför, och den vantrofnad, som i öfrigt genom skogarnes uthuggande villebrådet röner, utan också det skadliga inflytande, som i detta hänseende utöfvas genom utsättande af snaror och giller samt fångande af vildt i olaga tid.

För elgens fredande ställde länets landsting genom beslut år 1892 till Hushållningssällskapets förfogande ett anslag af 500 kr., att under åren 1893, 1894 och 1895 användas till belöningar å belopp af högst 50 kr. till hvar och en person inom länet, hvilken till åtal anmälde och till laga ansvar befordrade skytt, som under olaga tid bedrifvit jagt efter elg. Endast tvenne belöningar af detta slag blefvo emellertid under nämnda år till angifvare utdelade.

Såsom inkomstgifvande näring har *fisket* inom länet, såväl hafsfisket som sötvattensfisket, icke visat något framåtskridande, utan tvärtom varit i aftagande.

Strömmingsfisket är likväl af stor betydelse för såväl den egentliga fiskarebefolkningen längs länets kuster som en del af den jordegande allmogen. Till följd af fiskets tillbakagång hafva dock å vissa orter många yrkesfiskare funnit med sin fördel förenligt att öfvergå till andra yrken. Nämnda fiske bedrifves till största delen med skötar, men äfven, särskildt i trakten af Söderhamn, med drifgarn, hvaremot notfiske endast undantagsvis förekommer. Den årliga fångsten af strömming i länet kan uppskattas till 17,000 tunnor å 120 liter. Priset å denna fisk har varit ganska vexlande. Sålunda gälde en fjerding färsk strömming år 1894 1 kr. 25 öre å 1 kr. 50 öre, men år 1895 1 kr. 75 öre å 2 kr. samt en fjerding salt strömming år 1894 2 kr. 50 öre å 3 kr., men år 1895 3 kr. 50 öre å 4 kr. Priset å fetströmming har varit 5 kr. per åtting.

Så kallade *strömmingspremieringar* hafva årligen varit anordnade vexelvis i länets städer, dervid af Landstinget för hvarje år anslagna 300 kr. utdelats till fiskare såsom premier för större partier väl beredd strömming. Enligt Landstingets beslut utgingo dessa belöningar under åren 1892, 1893 och 1894 sålunda: för vanlig strömming 1 första pris å 75 kr., 2 andra pris å 40 kr. och 3 tredje pris å 20 kr. samt för fetströmming 1 första pris å 40 kr., 1 andra pris å 25 kr. och 2 tredje pris å 10 kr. Premieringarne, som äfven sträckt sig till kärleu, torde hafva bidragit till, att numera de kärleu, hvari strömmingen förvaras, äro tätare och bättre samt mera omsorgsfullt gjorda, hvarigenom fiskevaran vinner i godhet.

I Hudiksvallstrakten har under senaste tiden *surströmming* börjat inläggas i falsade bleckburkar, hvilket måhända kan blifva uppkomsten till en lönande industri. Rökning af strömming (böckling) förekommer egentligen endast i Gefletrakten.

Fisket i skärgården efter annan fisk än strömming är af mindre betydelse; dock fångas på en del ställen lax och sik samt nordost om Gefle torsk i rätt stor mängd.

Till skärgårdsfiskets upphjelpande har Hushållningssällskapet anskaffat den s. k. Kolmodinska apparaten, hvaremed vinnes kännedom om hafsvattnets temperatur på olika djup. Åt trenne fiskare från länet har tillfälle beredts att besöka rikets vestkust i ändamål att inhemta kännedom om der rådande fiske- och saltningssätt; och beviljade Landstinget år 1890 ett anslag af 150 kr. att utgå såsom resebidrag åt tre fiskare från länet för att besöka det 17:de allmänna svenska landbruksmötet i Göteborg år 1891 och särskildt studera inläggning af fisk i burkar.

Laxfiske förekommer väl i Gefleån och Testeboån, men är endast i Ljusne elf af större betydelse. År 1891 funnos vid sistnämnda vattendrag fyra *laxodlingsanstalter*, deraf tre anlagda med understöd af Hushållningssällskapet, af hvilka anstalter dock en samma år upplörde med sin verksamhet. Under femårsperioden har i nämnda anstalter inlagts befruktad laxrom till ett antal af 985,000 och har kläckningen deraf årligen utfallit rätt väl. Vid Hemstanäs i Skogs socken har med understöd af Hushållningssällskapet inrättats en femte fiskodlingsanstalt, i hvilken inlades år 1893 20,000 laxrom och år 1894 25,000 rödingsrom. Vidare har vid Gysinge bruk af dess egare anordnats en odlingsanstalt, deruti år 1895 inlades 20,000 forellrom; och har uti inre Geflefjärden bygts en odlingsdamm, huf-

vudsakligen afsedd för kläckning af abborrerom, deraf exempelvis år 1895 i dammen inlades 137 liter.

Enligt insamlade uppgifter fångades år 1895 vid Ljusne 10,449 kg. lax och torde laxfiskets afkastning utefter Ljusne elfs hela sträckning inom länet kunna uppskattas till ett värde, vexlande emellan 50- och 100,000 kronor årligen.

Angående *sötvattensfisket* i öfrigt må nämnas, att vrakålsfångsten i särskilda ålhus eller ålkistor uppgått till omkring 2,500 å 3,000 kg. årligen; att andra slags sötvattensfisk fångas i synnerhet i Dalelfvens fjärdar, i Storsjön i Gestrikland och i sjön Bergviken i Helsingland; och att Storsjöns fiske torde kunna uppskattas till 30,000 kg. årligen. Från öfriga snärrer vatten hemtas fisk hufvudsakligen till husbehof af de närmast kringboende.

Ådlare fiskeslag, såsom röding, forell, sik, sutare m. fl., hafva *inplanterats* i flere dertill passande vatten. Sålunda har rödingsyngelet utsläppts i Stömmesjön i Delsbo socken till ett antal af 15,000 och i vatten vid Hemstanäs till ett antal af 5,000. I ett betydligt antal af länets fiskevatten hafva lekplatser för varlekande fisk anordnats genom utläggande af vasar och syren.

Att öfvervaka efterlefnaden af gifna föreskrifter rörande fisket och i öfrigt främja utvecklingen af denna näring har äfven under nu ifrågakvarande femårsperiod en fiskeriöveruppsyningsman, sedan år 1894 benämnd *fiskeriuinstruktör*, varit af Hushållningssällskapet anställd. Den i förra femårsberättelsen omnämnda *fiskeristyrelsen* har deremot upphört med sin verksamhet.

Angående de *kostnader*, som de af Hushållningssällskapet för fiskets befrämjande vidtagna åtgärder under perioden medfört, må nämnas, att utgifterna för strömmingspremieringarne uppgått till 1,630 kr., deraf 1,500 kr. gäldats af Landstinget; att till anskaffande af drifgarn för fiske af strömming beviljats fiskare tio räntefria amorteringslån å tillsammans 2,000 kr.; att till bekostande af fiskodlingsanstalter utgått 1,500 kr.; samt att till aflöningar, dagtraktamenten och resekostnader m. m. till Hushållningssällskapets tjänstemän och för fiskeristyrelsens verksamhet utbetalts tillhopa 10,550 kr. 70 öre. Landstinget har för fiskerinäringens befrämjande ställt till Hushållningssällskapets förfogande för åren 1891, 1892 och 1893 2,000 kr. om året samt för hvardera af åren 1894 och 1895 1,000 kr.

Rörande lax- och sikfisket i Ljusne elf emellan Laforsen och hafvet har Länsstyrelsen den 19 juni 1893 utfärdat *stadga*, innefattande vissa nya bestämmelser, hvilken stadga efter anförda besvär blifvit af Kungl. Maj:t den 6 november 1896 i hufvudsakliga delar fastställd.

Vid periodens slut var på pröfnung beroende väckt förslag om tillägg till gällande stadga för fiske med s. k. storryssjor inom länet, afseende ett närmare bestämmande af de ryssjors storlek, som skola såsom storryssjor anses.

Bland öfriga *binäringar*, som på landsbygden idkas, må nämnas timmerdrifning och flottningsarbete, kolning, körslor samt tillverkning af tegel, brynen, smide m. m.

Bräwinstillverkning i egentlig mening har icke under perioden i länet förekommit. De för dylik handtering gifna föreskrifter hafva dock tillämpats beträffande en år 1895 vid Strömsbro å Gefle stads område anlagd fabrik för tillverkning af pressjäst, i sammanhang hvarmed äfven bräwin såsom en biprodukt frambringas.

F) **Bergs- och brukshandtering.** 1. *Grufbrytningen.* År 1895 funnos inom Gefleborgs län 14 *utmål* försvarade, hvaraf 11 för jernmalmsfyndigheter — nämligen 8 i Torsåkers, 2 i Öster-Fernebo och 1 i Årsunda socken — 1 utmål för en jern- och zinkmalmsfyndighet i Årsunda socken och 2 utmål för zink- och kopparmalmsfyndigheter i Alfta och Jersö socknar.

Af jernmalmsfyndigheterna hafva under femårsperioden 1891—1895 sju af de i Torsåkers socken belägna brutits med malnfångst äfvensom den i Årsunda socken befintliga blandade fyndigheten af zink- och jernmalm. Den *utvunna jernmalmen* har i medeltal per år uppgått till 10,241 ton, nämligen:

	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	Årligt medeltal.
Erhållen malm ton	11,774	9,364	12,086	12,686	5,294	10,241
I förhållande till årsmedeltalet 1886—1890 %	+ 28.7	+ 2.4	+ 32.1	+ 38.7	- 42.1	+ 11.96

I medeltal per år hafva 1,094 ton mera malm utvunnit sän under närmast föregående femårsperiod, hvilket uteslutande beror på starkare anlåtande af förut kända malmtillgångar. — Antalet utmål utgjorde 4 år 1891, 6 åren 1892—1894 och 5 år 1895.

Största delen, nämligen 77 %, af 1891—1895 års malm-brytning har skett för Hofors aktiebolags räkning; af återstoden komma 8 % på Sandvikens aktiebolag, 2 % på Mackmyra bruksegare och 13 % på grufegare, som ej sjelfve idka jernstillverkning. Den vida största delen af den för länets tackjernstillverkning nödiga malmen har sålunda måst hemtas från andra delar af riket, nämligen dels och förnämligast från Kopparbergs, Vestmanlands och Uppsala län, dels äfven från Örebro och Stockholms län, hvarvid malmen företrädesvis erhållits från grufvor och grufdelar, som egas af länets tackjersproducenter sjelfve.

Sågmurgrufvan i Årsunda socken, hvilken brutits åren 1892—1894, har dervid gifvit ej blott jernmalm utan äfven 1,057 ton *zinkmalm*. De båda *zink- och kopparmalmsfyndigheterna* i Alfta och Jersö hafva deremot blott försvarsvis arbetats.

Hela antalet under åren 1891—1895 utfärdade *mutsedlar* har utgjort 86, af hvilka 25 å malmsfyndigheter, som uppgifvits ej förut vara arbetade. Af samma inmutningar hafva 19 afsett jernmalm och 67 silfver- och bly-, koppar-, zink-, nickel- och koboltmalmer. Blott 3 utmål hafva under femårsperioden blifvit anvisade, nämligen för de båda förutnämnda zink- och kopparmalmsfyndigheterna i Alfta och Jersö socknar samt för en jernmalmsfyndighet i Torsåkers socken. Alla dessa tre fyndigheter hafva förut varit arbetade, men sedermera öfvergifvits.

De vid grufvorna använda *motorer* hafva utgjorts af 2 ångmaskiner af tillsammans 22 hästkrafter samt 6 vattenhjul och turbiner af tillsammans 165 hästkrafter.

Arbetspersonalen vid grufvorna har bestått af:

	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	Per år.
Män öfver 18 år	63	87	108	115	51	85
» under 18 år	39	27	25	30	9	45
Qvinnor öfver 18 år		10	10	15	—	
» under 18 år		20	20	18	4	
Summa	102	144	163	178	64	190

Blott 3 män under 18 år hafva arbetat neduti grufvorna. Qvinnorna hafva uteslutande användts till skrädningsarbeten.

2. *Jerntillverkningen.* Tackjernstillverkningen åren 1891—1895 har i medeltal per år uppgått till 65,177 ton, för hvilken tillverkning 20 masugnar blifvit använda, deraf 17 åren 1891 och 1895 samt 18 under periodens öfriga år. Samma tillverkning har med i medeltal 8,853 ton per år, eller 15.7 %, öfverstigit motsvarande medeltal för perioden 1886—1890 och de särskilda åren utgjort:

	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	Årligt medeltal.
Tillverkad tackjern . . . ton	63,494	67,992	65,886	61,363	67,152	65,177
Ökning från årsmedeltalet 1886—1890 %	+12.7	+20.7	+17.0	+8.9	+19.2	+15.7

Medeltillverkningen af tackjern har varit fördelad på följande verk:

Verkens egare.	Verkens namn.	Masugnar-nes antal.	Tillverkning per år. Ton.
Sandvikens jernverks aktiebolag	Sandviken.	3	17,252.6
Hofors aktiebolag	Hofors.	2	10,200.6
Aktiebolaget Iggesunds bruk	{ Moviken. Iggesund.	{ 1 2	{ 9,754
Ljusne-Voxna aktiebolag	Ljusne.	2	9,626.4
Forsbacka jernverks aktiebolag	Forsbacka.	2	9,187
Kopparbergs och Hofors sågverks aktiebolag	Jüdraås.	1	3,551
Gammelstilla aktiebolag	Gammelstilla.	1	1,424.2
Kilafors jernverks aktiebolag	Kilafors.	1	1,166
Gysinge aktiebolag	Gysinge.	1	1,066.2
Grönsinka bruksegare	Grönsinka.	1	1,006.4
Fideikommissarien till Hargs bruk	Hillevik.	1	675.6
Långvinds bruksegare	Långvind.	1	217.2
Tolffors bruksegare m. fl.	Bro.	1	50.2
Summa	—	20	65,177.4

Någon del af det tillverkade tackjernet har blifvit dels exporteradt, dels af tillverkaren sjelf förädladt vid honom tillhörigt verk i annat län, men den vida största delen har inom länet användts dels till härdfärskning på lancashire-, franche-comté- och vallonmetoderna, dels till framställning af bessemermetall, dels slutligen för gjuteriändamål.

Lancashiresmältstycken hafva tillverkats i tillsammans 37 härdar vid 9 verk, som. ordnade efter storleken af ifrågavarande tillverkning, intaga följande rum: Ljusne, Brattfors, Gammelstilla, Iggesund, Kilafors, Forsbacka, Gysinge, Axmar och Strömbacka. Tillverkningen har i medeltal per år uppgått till 17,887 ton. En mindre del deraf har blifvit försäld dels till andra län, dels till utlandet.

Franche-comtésmide har bedrifvits i tillsammans 3 härdar vid Hedvigsfors, Tolffors och Åshammar. *Vallonsmide* har egt rum vid Gysinge och Strömbacka i tillsammans 5 härdar. Vigten af de vid franche-comté- och vallonsmidet erhållna smältstyckena kan ej uppgifvas, emedan de omedelbart efter sin framställning utsmidas och derfor i allmänhet ej vägas.

Bessemergöt hafva tillverkats vid Sandviken, Hofors, Forsbacka och Iggesund, med 2 ugnar vid hvarje verk. Tillverkningen har i medeltal uppgått till 33,002 ton.

Årstillverkningarna af *lancashiresmältstycken och bessemergöt* hafva varit följande:

	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	Per år.
	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.
Lancashiresmältstycken	19,570	17,904	17,916	17,219	16,827	17,887.2
Bessemergöt	32,082	31,715	33,762	33,054	34,309	33,002.4
Summa	51,652	49,619	51,678	50,273	51,226	50,889.6

Beträffande de af smältstycken och bessemergöt erhållna dels *utsmidda* och dels *utvalsade produkter* lemnas uppgifter i *tabell A.*

Lancashirejern har blifvit utsmidt vid Kilafors, Strömbacka och Vij i Ockelbo samt i mindre omfattning vid Forsbacka.

Bessemergöt hafva utsmidts vid Forsbacka, Hofors, Iggesund och Sandviken.

Blooms och billets af bessemermetall för export hafva till största delen blifvit utvalsade, men till en mindre del utsmidda vid Forsbacka, Iggesund och Sandviken.

Axlar och andra gröfre smiden hafva tillverkats af bessemermetall vid Sandviken och Forsbacka samt i mindre omfattning vid Iggesund.

Utvalsning af lancashiresmältstycken och bessemergöt till nedan angifna produkter har egt rum vid följande verk: stångjern och stål vid Ljusne, Vij, Iggesund, Forsbacka, Sandviken och Axmar; valstråd i ringar företrädesvis vid Sandviken, men äfven vid Iggesund, Ljusne, Forsbacka och Kungsgården; band- och sömjern vid Sandviken, Kungsgården, Ljusne och Iggesund; façonjern vid Sandviken och Kungsgården; hjulband blott vid Sandviken och jernvägsskenor vid Iggesund.

Tab. A. Af smältstycken och bessemergöt erhållna utsmidda och utvalsade produkter i Gefleborgs län åren 1891—1895.

	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	Per år.
	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.
Vallonstångjern	1,754	1,788	1,733	1,411	1,726	1,682.4
Franche-comté-stångjern	637	304	219	211	262	327.2
Smidt lancashirestångjern		2,060	1,177	1,182	1,126	
Smidt stångjern af bessemergöt		926	799	868	1,002	
Axlar och andra gröfre smiden		610	624	539	349	
Välda ämnen för export (blooms, billets m. m.)		5,033	4,230	4,111	4,165	
Valsade produkter:						
Stångjern och stål	36,490	15,052	16,714	15,819	17,237	31,119.8
Valstråd i ringar		2,790	2,131	1,605	2,001	
Band- och sömjern m. m.		8,063	9,796	10,165	9,311	
Façonjern och stål		2,742	2,243	2,768	6,982	
Hjulband		976	1,343	1,391	900	
Jernvägsskenor		22	—	17	—	
Summa	38,881	40,366	41,009	40,030	45,361	41,129.4

Jern- och stålmanufakturen har omfattat följande produkter:

	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	Medeltal per år.
	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.
Dragen tråd	1,491	1,547	1,784	2,244	2,547	1,922.6
Hästskor	758	921	1,139	900	890	921.6
Redskap och verktyg	2,662	195	118	122	143	648.0
Kettingar	102	101	101	48	76	85.6
Sågblad	—	41	39	43	52	35.0
Smidd spik och hästkosöm	—	9	15	10	34	13.6
Diverse jernmanufaktur	378	224	237	211	360	282.0
Summa	5,391	3,038	3,433	3,578	4,102	3,908.4

Af nyssnämnda produkter hafva tillverkats dragen tråd och sågblad blott vid Sandviken; hästskor blott vid Uhrfors; redskap och verktyg vid Forsbacka, Iggesund och Sandviken; kettingar blott vid Ljusne; spik och hästkosöm vid Strömbacka, Voxna och Åshammar samt diverse jernmanufaktur vid Forsbacka, Hofors, Ljusne, Voxna, Hedvigsfors och Iggesund.

Vid de största jernverken, nämligen Sandviken, Hofors, Forsbacka, Iggesund och Ljusne, har manufakturstillverkningen varit förenad med gjuterier, hvarest af omsmält tackjern tillverkats i medeltal per år 2,658 ton *gjutgods*, nämligen:

	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	Medeltal per år.
Tillverkad gjutgods af omsmält tackjern ton	2,872	2,258	2,603	2,765	2,792	2,658

En del af det härtill använda tackjernet, nämligen i medeltal 795 ton per år, har särskildt för nämnda ändamål blifvit tillverkad inom länet, hvarest äfven 344 ton tackjern i medeltal per år blifvit användt för tillverkning af *gjutgods* direkt ur masugn.

För jernstillverkningen och med jernverken förenade jernmanufakturverk hafva under femårsperioden blifvit använda 194 *motorer* för vatten- och ångkraft, nämligen 140 vattenhjul och turbiner af omkring 6,800 hästkrafter och 54 ångmaskiner af 4,214 hästkrafter.

Arbetspersonalen har utgjort:

	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	Medeltal per år.
Män öfver 18 år	2,323	2,227	2,227	2,237	2,474	2,297
> under 18 år	195	226	273	289	360	269
Qvinnor öfver 18 år	20	4	6	3	4	19
> under 18 år						
Summa	2,538	2,473	2,518	2,545	2,853	2,585

Såsom redan blifvit anfördt, har under åren 1891—1895 en betydande tillökning från nästföregående femårsperiod egt rum i tackjernstillverkningen. Tillverkningen såväl af smältstycken och göt som af utsmidna och utvalsade produkter har antagligen äfven ökats, ehuru olikheten i uppställningen af arsuffgifterna för de båda nämnda perioderna ej medgifva ett noggrant an-

¹⁾ Häri äro inberäknade axlar och andra gröfre smiden samt hjulband m. m., hvilka för de följande åren upptagits i tabell A.

gifvande af ifrågavarande tillöknings storlek. Med undantag af de sista månaderna af år 1895 hafva konjunkturerna de sistförflutna fem åren varit tryckta och har till följd häraf jernhandteringen ytterligare utvecklats sig i samma riktning som under en följd af år, nämligen så att, samtidigt med att tillverkningarna ökats, allt större del deraf samlats sig på några få större bolag, som förmått att med stora kostnader tillgodogöra sig de nyare tekniska förbättringarna inom handteringen och tillika genom stora tillverkningar minska de allmänna onkostnaderna för verkens drifvande. Af femårsperiodens hela tackjernstillverkning komma därför 86 % på fem aktiebolag med tillsammans 12 masugnar, hvar emot öfriga 14 % komma på 8 masugnar, tillhörande skilda egare. Af bergsmän har någon tackjernstillverkning icke egt rum under perioden 1891—1895 och smidesjernstillverkningen har af bergsmän drifvits åren 1891—1894 blott vid en enda härd, nämligen vid Åshammar, hvarest under nämnda 4 år tillverkats tillsammans 66 ton stångjern, men torde för alltid hafva upphört, sedan hammarsmedjan vid Åshammar på hösten 1894 nedbrunnit.

Under åren 1891—1895 hafva följande under nästföregående femårsperiod drifna verk och tillverkningar *icke varit i gång*: masugnarne vid Åmot och Axmar, lancashiresmedjorna vid Hammarby, Katrineberg, Ström, Sunnerstaholm och Åmot, franche-comtésmidet vid Stålbo, Tolfors, Vij i Torsåker och Öfra Tjernäs, gjuteriet vid Axmar och manufakturstillverkningen vid Sunnerstaholm.

Något nytt jernverk har ej under femårsperioden blifvit anlagdt. Men vid några verk hafva dels *nya verkstäder* uppförts, dels förutvarande verkstäder blifvit utvidgade. Vid Sandviken har uppförts nytt valsverk, inrymmande tre valstråner och två ångmaskiner af 600 och 300 effektiva hästkrafter, och i gamla valsverkshuset har uppsatts ett nytt valsverk för tillverkning af ihåliga rör, hvilken tillverkning är ny på platsen, och har härtill anskaffats en särskild ångmaskin af 250 effektiva hästkrafter. — Vid Hofors hafva utförts stortade anläggningar för elektrisk kraftöfverföring, nämligen dels vid ett mellan Hofors station och den s. k. Smeddammen förefintligt vattenfall af 30 meters höjd, hvarest blifvit anbragta 4 turbiner å 300 hästkrafter hvar, 1 turbin å 150 hästkrafter och 1 turbin å 40 hästkrafter, hvilka samtliga turbiner äro kopplade till elektriska generatorer för kraftens öfverföring en väglängd af 1,800—2,400 meter till 11 stycken elektriska motorer, afsedda för redau färdiga eller under byggnad varande medium-, tråd- och finvalsverk samt martinverk, samt för den mekaniska verkstaden, hvilken blifvit nybyggd efter eldsvådan år 1895; dels invid det gamla vattenfallet vid bruket, hvarest uppsatts en turbin af 100 hästkrafter för drifvande af elektriska motorer till belysning och framdeles äfven till qvarn- och tröskverk. För öfrigt hafva vid brukets vattenfall uppsatts två turbiner å respektive 50 och 35 hästkrafter för drifvande af stålsåg och rullvalsverk. — Vid Ljusne har den förutvarande kettingsmedjan blifvit betydligt utvidgad.

Härvid bör erinras, att jernförädling äfven eger rum vid åtskilliga i länet befintliga gjuterier, mekaniska verkstäder och andra jernmanufakturverk, hvilka icke stå i förbindelse med jernbruken.

G) **Fabriker och handverk.** Beträffande *fabriksindustrien* och *handverken* inom länet meddelas uppgifter i *tabell B* (sid. 13).

Bland i gång varande *större sågverk* må nämnas: i Gestriklands fögderi Norrsundets, Avaströms och Bomhus ångsågar; i Södra Helsinglands fögderi Askesta, Ala, Ljusne, Djupviks och Marma ångsågar samt Bergviks och Kilafors sågar; i Vestra Helsinglands fögderi Vallsta och Hybo ångsågar samt Edefors ny-anlagda såg; i Norra Helsinglands fögderi Hudiksvalls trävaruaktiebolags såg å Håstaholmen och Gnarns sågverk; samt å Söderhamns stads område ångsågarne vid Mariehill, Grundvik, Åsbacka, Långrör och Källskär. Enligt meddelade uppgifter funnos i länet vid periodens slut större och mindre sågar till följande antal, nämligen: i Gestriklands fögderi 66 vattensågar och 21 ångsågar jemte 1 såg drifven medelst elektricitet; i Södra Helsinglands fögderi 69 vattensågar och 20 ångsågar; i Vestra Helsinglands fögderi 42 vattensågar och 10 ångsågar; i Norra Helsinglands fögderi 80 vattensågar och 11 ångsågar; i Gefle 8 ångsågar; i Söderhamn 7 ångsågar; samt i Hudiksvall 5 ångsågar; eller sammanlagt 257 vattensågar och 82 ångsågar.

Härjemte tillgodogöras skogarnes alster vid åtskilliga *snickerifabriker*, vid Hammarby, Mackmyra och Ströms *sulfitfabriker* samt Gysinge, Bergviks, Lottefors och Forså *trämassfabriker*.

Länneväfnadsindustrien i Helsingland förekommer numera endast i Jerfsö och Arbrå socknar, dock i ringa omfattning, hvarjemte i Hudiksvall blifvit inrättadt ett linneväfveri, som gifver sysselsättning åt väfverskor äfven på den staden omgifvande landsbygd.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) **Landtkommunikationer.** Rörande *trafiken å den genom länet framlöpande norra stambanan* jemte dess utgreningar, banorna Kilafors—Söderhamn—Stugsund och Ljusdal—Hudiksvall återopas följande *tabell C* (sid. 14).

Angående *Gefle—Dala* och *Gefle—Ockelbo jernvägar* äro följande uppgifter meddelade:

	Gefle—Dala jernväg.			Gefle—Ockelbo jernväg.		
	Inkomster. Kr.	Om- kostnader. Kr.	Utdel- ning. Kr.	In- komster. Kr.	Om- kostnader. Kr.	Behäll- ning. Kr.
År 1891 . . .	1,627,620	809,045	648,000	181,955	125,523	56,429
» 1892 . . .	1,711,474	803,337	648,000	192,957	116,966	75,991
» 1893 . . .	1,727,263	925,132	648,000	183,370	112,943	70,427
» 1894 . . .	1,863,000	999,595	648,000	187,412	115,390	72,022
» 1895 . . .	1,925,193	1,007,713	648,000	178,895	116,128	62,767

Sedan *Uppsala—Maryrethills jernvägsaktiebolag* år 1891 erhållit koncession å anläggning af jernväg från Gefle förbi Bomhus till Löfharsudden, utgörande omedelbar jernvägsförbindelse emellan Gefle stad och dess yttre hamn, har efter afsynig påföljande år nämnda jernvägssträckning emellan Gefle och Bomhus blifvit för trafik öppnad.

Under perioden har den af Kopparbergs och Hofors aktiebolag anlagda *jernvägen emellan Vintjerrns grufvor och Ockelbo*

Till befrämjande af *husslöjden* beslöt Landstinget att för år 1891 ställa till Hushållningssällskapets förfogande ett anslag af 3,000 kronor att med belopp å 50 kronor användas såsom lönebidrag till antagna lämpliga slöjdundervisare i hvarje kommun inom länet, som till sin folkskola anordnat tjenlig lokal i och för den primära undervisningen i husslöjd samt styrkt, att undervisningen i ämnet så bedrefves, att den kunde anses motsvara det dermed afsedda ändamål. Detta beslut förnyades sedan för de följande åren, med bestämmande af anslaget till 3,000 kr. för år 1892, 3,200 kr. för år 1893, 2,240 kr. för år 1894 och 2,800 kr. för år 1895, hvarjemte bidraget till hvarje skola år 1894 sänktes till 40 kr. Antalet af slöjdsolor för gossar, som år 1891 utgjorde 59, har sedan ökat, så att det år 1895 uppgick till 80, deraf inom landsförsamlingarne jemte städerna Söderhamn och Hudiksvall 74 samt i Gefle, som år 1893 utgick ur landstinget, 6. Lönebidragen till slöjdundervisarne utgjorde sammanlagt för åren 1891—1893 9,100 kr. och för åren 1894 och 1895 5,300 kr.

Vidare har Landstinget för att bereda folkskolelärare från länet tillfälle att begagna sig af undervisningen vid Nääs slöjdlärareseminarium, i ändamål att utbildas till lärare vid de i länet anordnade slöjdsolor för gossar, för hvarje år under perioden ställt medel till Hushållningssällskapets förvaltningsutskotts förfogande, nämligen för de tre första åren 500 kr. arligen samt för hvardera af åren 1894 och 1895 300 kr.

blifvit utsträckt till Norrsundets lastageplats i Hamrange socken.

År 1895 påbörjades af Norra Helsinglands jernvägsaktiebolag byggande af en smalspärig *jernväg från Hudiksvall* norrut, 40 km., till *Bergsjö kyrka*, äfven berörande Helsing-Tuna, Rogsta och Harmångers socknar, och under samma år erhöles koncession å anläggande af en bredspärig jernväg, benämnd *Dala—Helsinglands jernväg*, som, med utgångspunkt vid Bollnäs station å norra stambanan, kommer att framlöpa genom Bollnäs, Alfta, Ofvanakers och Voxna socknar till Orsa station å Falu—Orsabanan.

Sedan, i enlighet med 82 § i *lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet* den 23 oktober 1891. Länsstyrelsen

Tab. B. Fabriker och handverk i Gefleborgs län åren 1891—1895.

År.	Antal fabriker i gång.	Antal fabriks-egare.		Antal fabriksarbetare.	Fabriker-nas tillv.-värde i kr.	Fabr-ikäres bevil-lin i kr.	Antal hand-berka-re i are.	Antal hand-berka-res bevil-lin i kr.
		En-skilde.	Bolag.					
1891 . . .	170	92	51	3,279	8,398,020	8,223	782	1,327
1892 . . .	170	89	70	3,420	9,636,311	6,277	737	1,331
1893 . . .	201	110	75	3,559	10,239,371	7,001	827	1,335
1894 . . .	209	111	79	3,797	10,984,785	12,003	899	1,387
1895 . . .	229	126	83	4,325	13,016,567	11,442	902	1,436

genom särskilda under år 1892 meddelade utslag reglerat länets indelning i *väghållningsdistrikt* och deröfver anförda besvär blifvit vederbörligen pröfvade, är denna sak nu sålunda afgjord, att hvarje tingslag i länet utgör ett särskildt väghållningsdistrikt; och har nämnda nya lag vunnit tillämpning i Gestriklands, Södra Helsinglands och Västra Helsinglands fögderier vid 1895 års början, men i Norra Helsinglands fögderi, enligt medgifvande i nådigt bref den 20 december 1894, först vid ingången af år 1896.

Nya vägdelningar äro påbörjade i samtliga väghållningsdistrikten med undantag af Södra Helsinglands östra samt Arbrå och Jerfsö tingslag; och har, i fråga om hvilka vägar skola i delning

ingå, Länsstyrelsen meddelat utslag under år 1893 för Bergsjö, Delsbo, Forsa och Enångers tingslag samt år 1895 för Ljusdals, Södra Helsinglands vestra och Gestriklands begge tingslag.

Till följande *vägänläggningar* eller *vägförbättringar* hafva under femårsperioden statsbidrag anvisats, nämligen till:

a) anläggning och förbättring af vägen vid Vikbacken och Åsberget i Norrala socken 1,400 kr.;

b) anläggning af tillfartsvägar till nya landsvägsbron öfver Ljusne elf i närheten af Bollnäs kyrka 6,600 kr.; samt

c) omläggning af landsvägen inom Vexsjö by i Bollnäs socken 2,500 kr.

Tab. C.

Inkomster och utgifter vid statens jernvägsstationer inom Gefleborgs län åren 1891—1895.

Stationer.	År 1891.		År 1892.		År 1893.		År 1894.		År 1895.	
	Inkomster. Kr.	Utgifter. Kr.	Inkomster. Kr.	Utgifter. Kr.	Inkomster. Kr.	Utgifter. Kr.	Inkomster. Kr.	Utgifter. Kr.	Inkomster. Kr.	Utgifter. Kr.
Mellansjö	17,723-65	2,799-66	34,462-58	2,838-44	25,461-23	2,411-89	5,794-56	2,281-54	21,185	2,376
Ramsjö	38,011-70	3,474-43	43,910-01	3,579-53	60,854-80	3,227-80	57,712-89	3,270-51	45,116	2,990
Hennau	12,157-83	2,441-47	10,837-07	2,360-90	11,160-23	2,422-08	12,686-48	2,400-61	20,508	2,397
Tallåsen	12,749-50	2,565-71	15,383-38	2,615-73	26,886-47	2,459-92	25,175-78	2,361-81	29,671	2,305
Ljusdal	203,485-59	32,511-34	215,492-70	33,854-13	214,089-10	53,929-34	225,846-79	30,856-39	221,594	31,658
Hybo	171,486-50	9,757-34	197,519-32	10,008-31	219,639-92	10,349-48	146,885-37	9,897-85	111,296	8,005
Delsbo	49,536-60	5,132-47	56,704-71	4,706-48	52,936-32	5,295-20	49,979-78	5,160-11	51,547	5,364
Fredriksfors	11,793-49	2,373-04	13,202-55	2,796-18	12,363-41	2,097-68	11,660-16	2,048-09	10,743	2,157
Näsviken	79,220-63	7,297-01	74,839-01	7,427-10	75,533-42	7,385-54	77,584-67	7,581-41	80,110	7,489
Forsa	32,385-13	2,254-09	44,766-18	2,312-82	38,248-50	2,439-51	31,974-75	2,296-49	30,514	2,324
Hudiksvall	348,003-64	24,146-73	406,355-98	25,788-27	428,366-55	28,848-40	377,331-34	29,178-40	390,762	29,171
Jerfsö	71,159-32	7,150-74	75,376-94	7,749-46	74,525-20	7,959-20	82,406-49	7,674-73	85,649	7,351
Karsjö	63,457-69	4,634-18	55,651-58	4,685-94	65,082-65	4,642-28	65,287-70	4,856-65	24,734	3,807
Simeå	—	—	—	—	—	—	—	—	33,665	2,249
Vallsta	34,393-14	3,763-14	42,244-33	3,413-90	60,283-92	3,770-18	55,383-37	3,730-10	53,336	3,806
Arbrå	53,005-75	5,581-52	59,191-14	6,095-64	76,634-02	6,350-42	87,040-49	6,098-57	71,567	5,918
Bollnäs	252,308-92	24,099-60	246,091-11	25,917-49	249,408-04	27,870-14	261,746-39	34,704-04	249,167	33,633
Kilafors	59,843-03	11,879-15	57,185-60	11,856-35	56,672-31	11,729-94	62,517-43	12,021-38	67,693	12,281
Landå	16,271-98	2,185-57	15,168-98	2,349-18	16,795-30	2,307-66	21,254-31	2,416-34	20,166	2,613
Mobodarne	2,232-15	1,262-91	2,140-16	1,266-31	2,309-04	1,235-39	2,225-30	1,256-49	2,534	1,387
Bergvik	42,725-04	5,460-01	47,650-26	5,673-49	63,244-98	5,685-62	76,998-35	6,153-25	71,999	5,973
Myskje	112,188-72	11,548-21	103,216-52	12,866-74	121,541-61	13,878-64	145,465-61	15,479-08	116,110	14,159
Kin-staby	16,942-64	2,908-22	17,807-78	3,061-37	18,064-74	3,065-19	19,798-15	3,254-23	19,702	3,200
Söderala	5,918-89	1,056-05	6,443-56	1,072-57	6,990-12	1,102-94	7,017-06	1,326-38	6,416	1,156
Söderhamn, Vestra	—	—	16,003-65	2,340-46	19,495-54	2,529-38	19,255-35	2,821-76	19,671	2,794
Söderhamn	216,791-01	36,626-02	207,615-95	34,401-46	216,933-57	31,557-95	239,667-43	30,198-51	256,297	29,973
Stugsund	105,388-77	14,164-52	100,551-09	12,159-02	108,858-79	12,497-44	186,381-16	17,060-74	132,487	12,664
Holmsveden	27,898-05	3,069-42	29,367-75	3,014-96	28,836-03	3,215-46	30,777-58	3,064-50	35,585	3,205
Lingbo	37,423-74	4,098-04	33,952-05	4,343-60	43,496-26	3,858-46	36,974-04	4,128-15	35,980	4,030
Ockelbo	56,685-43	7,800-37	50,593-33	8,462-55	53,480-87	7,902-02	62,889-72	8,091-16	69,764	9,115
Järbo	19,418-70	3,195-20	17,037-68	2,789-34	18,027-24	2,892-97	16,821-89	3,024-67	16,358	3,291
Åshummar	12,068-35	3,054-50	13,904-12	3,032-01	13,868-96	2,962-74	17,235-82	3,022-44	16,505	3,092
Storvik	134,997-02	21,369-55	109,178-14	25,479-34	170,466-93	27,345-77	183,216-94	28,305-22	185,066	27,917
Torsåker	50,213-18	2,758-00	55,518-70	5,766-32	44,552-11	6,005-01	48,593-10	6,231-45	59,194	6,034
Hästbo	11,786-19	2,322-90	17,252-42	2,444-65	15,103-37	2,748-41	14,991-42	3,067-25	16,448	3,048

Härjemte har till en *ny bro* öfver Ljusne elf i närheten af Bollnäs kyrka beviljats statsbidrag till belopp af 55,600 kr.

Följande med statsbidrag understödda vägarbeten hafva under perioden blifvit *afsynade och godkända*:

a) anläggningen af väg emellan Los kyrkoby och häradsvägen vid Korskrogen i Färila socken vidkommande delarne emellan Los och Håcklaån, emellan Håcklaån och sockengränsen, emellan sockengränsen och Skålsjön och emellan Skålsjön och Korskrogen, tillhoppa 3·71 nymil;

b) omläggningen af vägen vid Vikbacken och Åsberget i Norrala socken 0·06 nymil;

c) omläggningen af tillfartsvägar till bron öfver Ljusne elf i närheten af Bollnäs kyrka 0·1 nymil;

d) omläggningen af vägen inom Vexsjö by i Bollnäs socken 0·14 nymil.

En ny väg emellan Ljusdals sockens gräns vid Finneby och den s. k. Rödbron i närheten af Ramsjö kyrka har under perioden blifvit fullbordad. Denna väg om 2·7 nymils längd har anlagts af Marma sågverks och Bergviks och Ala nya aktiebolag gemensamt för en kostnad af 27,913 kr. 17 öre.

Härjemte hafva i följd af de påbörjade vägdelningsarne ganska många vägar blifvit iståndsatta och förbättrade för att kunna till allmänt underhåll indelas.

Under perioden har den i Bollnäs socken befintliga, af trä uppförda, s. k. Färjesundsbron öfver Ljusne elf blifvit nedrifven och ersatt af en annan, ett stycke längre upp öfver elfven anlagd, *bro* med stenpelare och öfverbyggnad af jern. Denna bro, som är 163·4 meter lång och har en 5 meter bred vägbana, har kostat 90,630 kr., hvarjemte tillfartsvägar till bron blifvit anlagda för en kostnad af 13,300 kr. Härtill har, såsom ofvan omnämnts, statsbidrag erhållits till belopp af sammanlagt 62,200 kr. och har arbetet för öfrigt bekostats dels af Ljusne elfs flottningsförening med 31,730 kr. och dels af Bollnäs. Alfta, Ofvanåkers och Voxna kommuner med 10,000 kr.

Bron öfver Ljusne elf i Segersta socken har jemväl blifvit ombygd och försedd med stenpelare samt öfverbyggnad af trä.

Den i Ljusdals socken befintliga bro öfver nämnda elf var vid islossningen på våren 1895 genom vårfloden och densamma åtföljande timmergång utsatt för fara att helt och hållet förstöras. Den blef dock räddad och har sedermera kunnat iståndsättas, så att den ännu några år är användbar.

Sedan början af år 1895 erläggas icke *bropenningar* vid passerande af broarne öfver Ljusne elf, men vid färder öfver Gysinge broar utgår fortfarande dylik afgift i enlighet med kungl. brefvet till Kammarkollegium den 4 september 1850, likasom och *färjepennningar* skola gäldas vid begagnande af färjorna i Hedesunda norra och södra färjesund.

Beträffande *skjutsanstalterna* i länet må anföras, att skjutsstationen i Lingbo den 1 november 1891 flyttats till Holmsveden; att från och med år 1895 ett gästgifveri är inrättadt i Los; samt att Länsstyrelsen under år 1895 förordnat, att gästgifveriet i Högbo skall vid 1897 års ingång, förändradt till skjutsstation, flyttas till Yttre Sandviken. Vid periodens slut funnos i länet 38 gästgifverier och 6 skjutsstationer och var skjutsentreprenad inrättad vid samtliga skjutsanstalterna med undantag af Kårböle gästgifveri.

Skjutsentreprenadbidragen hafva varit bestämda till följande belopp:

Skjutsanstaltens namn.	Årl. entrepr.-bidrag.		Skjutsanstaltens namn.	Årl. entrepr.-bidrag.	
	Åren 1891—1894. Kr.	År 1895. Kr.		Åren 1891—1894. Kr.	År 1895. Kr.
Gefle gästgifveri .	850	730	Voxna gästgifveri .	500	600
Söderhamns » .	1,825	1,545	Enångers » .	1,400	1,300
Hudiksvalla » .	439	500	Njutångers » .	1,500	1,300
Hedesunda » .	600	390	Helsing-Tuua » .	900	500
Gysinge » .	800	800	Forssa » .	1,200	1,200
Stålbo skjutsstation	400	400	Rogsta » .	425	500
Fremlingshems » .	650	290	Isbo » .	525	450
Årsunda—Sörby gästg.	550	550	Harmångers » .	1,000	1,000
Torsåkers » .	800	790	Gnarps » .	800	800
Ofvansjö » .	600	600	Bergsjö » .	575	575
Högbo » .	400	400	Hassela » .	800	800
Ockelbo » .	600	600	Norrbo » .	600	600
Hamrånge » .	500	800	Bjuråkers » .	340	500
Hille skjutsstation .	350	350	Delsbo » .	1,200	1,200
Norrala gästgifveri .	1,200	1,200	Arbrå » .	—	400
Mo Myskje » .	1,600	1,800	Undersviks » .	400	350
Rengsjö skjutsstation	800	500	Jerfsö » .	1,200	800
Skogs » .	574	170	Ljusdals » .	1,000	650
Holmsvedens » .	600	550	Färila » .	1,500	440
Hanebo gästgifveri .	800	600	Kårböle » .	2,200	?)
Bollnäs » .	—	600	Los » .	—	1,500
Alfta » .	800	1)			
Ofvanåkers » .	600	625			
			Summa	34,403	30,255

Skjutslejan utgjorde år 1895 vid Alfta gästgifveri 1 kr. 85 öre, vid Kårböle gästgifveri 1 kr. 31 öre och vid öfriga skjutsanstalter 1 kr. 90 öre per nymil.

Antalet af de vid skjutsanstalterna *utgångna hästar*, som under femårsperioden 1886—1890 utgjorde 72,867, eller i medeltal 14,573 årligen, har under nu ifrågakvarande period uppgått till 72,817, eller i medeltal 14,563 om året.

I fråga om *allmänna vägar och skjutsning* hänvisas i öfrigt till bifogade **tabell 2**.

För *velocipedåkning* å allmänna vägar på länets landsbygd har Länsstyrelsen genom kungörelse den 16 maj 1895 utfärdat ordningsföreskrifter.

År 1895 funnos i länet 8 *postkontor*, nämligen i Gefle, Söderhamn, Hudiksvall, Bollnäs, Gysinge, Ljusdal, Ljusne och Storvik, samt 80 poststationer; och var antalet af de i länet befintliga *telegrafstationer* 45, deraf 37 jernvägstelegrafstationer.

Telefonväsendet har under perioden betydligt utvecklats, i synnerhet genom rikstelefonens utsträckande till nästan alla delar af länet. Sälunda har Telegrafverket öfvertagit icke blott de enskilda telefonledningarne i länets städer utan äfven flere dylika ledningar å landsbygden, hvarjemte nya ledningar blifvit flerstädes anordnade.

B) **Sjökommunikationer.** Å länets kust upprätthålles under seglationstiden trafikken emellan städer och hamnar af ett större antal *ångbåtar* och bedrivnes på sådant sätt jemväl fraktfart med åtskilliga utländska hamnar.

Under perioden har äfven å sjön Varpen vid Bollnäs ångbåtstrafik påbörjats medelst ångslupar, af hvilka en under en

1) Upphölls genom entreprenad, utan att entreprenadbidrag dervid äskats eller utgått. — 2) Upphölls ej genom entreprenad.

del af sommaren 1895 upprätthöll regelbundna turer emellan sjöns stränder.

Genom resolution den 17 mars 1891 meddelades af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande föreskrifter rörande *Testeboås farled* emellan Strömsbro och Gefle hamn.

Rörande *städernas hamnområden* äro genom särskilda nådiga bref bestämmelser af Kungl. Maj:ts meddelade, nämligen för Hudiksvalls hamn den 19 juni 1891, för Söderhamns hamn den 8 april 1892 och den 5 maj 1893 samt för Gefle hamn den 20 oktober 1893.

Nya taxor å *hamnavgifter*, som skola lända till efterrättelse intill utgången af år 1898, hafva blifvit fastställda för städerna Gefle, Söderhamn och Hudiksvall och hafva tillika, enligt Kungl. Maj:ts nådiga bemyndigande, nya taxor å s. k. *grundpemingar*, gällande till nämnda års slut, af Länsstyrelsen utfärdats för lastageplatserna Iggesund, Klasviken, Saltvik, Stockvik, Enånger, Snäckmor, Källskär, Sandarne, Nyhamn och Ljusne.

Välkommande *fyrvärdningarne* å länets kust är att anveckna, att linsfyror af 6:te ordningen utan ständig bevakning blifvit uppförda dels på Gäshällan öster om Bålsön utanför Hornslandet och dels på Edsköklubb samt att en inseglingssyr anbragts å Krakön till ledning för sjöfarande vid segling genom Kråksundet.

Rörande nedannämnde *flottleders* anordnande och begagnande hafva under femårsperioden beslut af Länsstyrelsen meddelats:

Flottleden emellan Aunsjön och Gällsta sågdamn samt emellan Grängsjön och Gnarpån: Reglemente för flottningsföreningen fastställdes den 14 november 1891, och flottledsbyggnaderna blefvo efter afsynig godkända den 12 november 1892:

Tandsjöns flottled (4:de distriktet af Björnån) och Gryssjöns flottled (5:te distriktet af Björnån) ordnades genom utslag, den förra den 25 mars 1891 och den senare den 2 maj 1893, och blefvo byggnaderna efter afsynig godkända, i förstnämnda flottled den 19 april 1893 och i den senare flottleden genom regleringsutslaget den 2 maj 1893:

Nedersta Dalelvens flottled emellan länsgränsen vid Ängsön och Färnäs i Elkärlöby socken: Byggnaderna i distriktet 1—4 godkändes den 1 december 1892; om ändringen af flottleden i Gårdsjön och Kägbosundet meddelades föreskrifter den 11 april 1894; och den 2 mars 1893 tilläts inrättande af ett skilningsställe vid Mehole, hvilket efter afsynig godkändes den 7 februari 1894;

Daläns flottled: Den 15 november 1893 reglerades flottled i Dalsjön eller Dalån från och med Stora Dalsjön till sjön Or inom Jerfsö, Undersviks och Arbrå socknar: reglemente för flottningsföreningen fastställdes den 14 juni 1894 och flottledsbyggnaderna godkändes den 12 december samma år:

Enäns flottled: Den 3 maj 1893 godkändes flottledsbyggnaderna i Enån från och med dess källsjö Svartsjön i Ytter-Hogdals socken till äns inflöde i Ljusne elf jemte biflödena Prestskogsån och Qvisthåcken:

Gopås och Hamrängeåns flottled: Genom utslag den 7 oktober 1891 reglerades flottled i vattendraget från och med sjön Gopan i Hanebo socken genom sjön Lingaren i Skogs socken till Viksjön i Hamränge socken och vidare i Hamrängeån förbi Vifors bruk till Hamrängeljärden och Norrsundet:

Hasselavattendragens flottled: Efter verkställda afsyningar godkändes flottledsbyggnaderna den 11 augusti 1893 för 8:de distriktet, eller i vattendraget från Kittås mynning till Holmsjön, samt den 1 augusti 1892 för 9:de, 10:de, 12:te och 14:de distriktet, eller i vattendragen från och med Klingersjön till Stensjön samt från och med Stensjön till Svartåns inflöde i Kölan, i Kölan från Svartåns inlopp till Åskesjön och vidare från och med Åskesjön till Hasselasjön;

Jädraåns flottled från Jädraås masugn genom Ockelbo, Jäderbo, Ofvansjö och Högbo socknar till Storsjön blef den 5 november 1891, efter godkännande af flottledsbyggnaderna, uppläten till allmänt begagnande:

Kittås flottled från Kittsjön i Bergsjö socken till Holmsjön nära Ströms bruk i Hamrängers socken reglerades genom utslag den 14 juni 1894:

Ljusne elfs flottled: Genom utslag den 1 juni 1885 föreskrifna arbeten i Arbrå kyrksjö jemte Ängasundet godkändes efter afsynig den 16 november 1891; ändrade bestämmelser rörande flottningen genom Bergviken och Marmen meddelades den 6 juni 1894:

Loåns flottled: Nya föreskrifter för ordnande af flottleden från Loåns källsjö Karsjön i Pärla socken genom Daåsen, Losjön, Tennsjön, Lomsjön och Mannsjön jemte flere mindre vattensamlingar till vattendragets utlopp i Voxna elf vid byn Lokilen meddelades den 25 maj 1892;

Moåns flottled: Genom utslag den 1 juni 1893 godkändes flottledsbyggnaderna i Mörtån från södra gränsen af Ockelboverkens rekognitionsskog och i Moån från dess sammanflöde med Mörtån till utloppet i Bysjön:

Opplåns flottled från Lillstugutjärn till Letsjön i Ljusdals socken reglerades och deri utförda byggnader godkändes genom utslag den 15 november 1892:

Skogssjöåns flottled: Ut i Oreelfs biflöde Skogssjöån inrättad flottled blef, efter byggnadernas godkännande, uppläten till allmänt begagnande den 18 augusti 1891:

Rösteåns flottled: Nya byggnader i 3:de och 4:de distriktet, hvarom förordnats genom utslag den 17 mars 1893, blefvo efter afsynig godkända den 10 augusti samma år:

Skarpvattendragens flottled: Den 18 januari 1892 meddelades föreskrifter om ändrade anordningar i Hytteboån, hvarefter byggnaderna godkändes den 24 september 1894:

Hybosjöns flottled: Den 4 februari 1891 ordnades flottled emellan Svinhammars bon vid Ljusne elf och uppföringsverket vid Hybo jernvägsstation:

Testeboåns flottled från sjön Panten till Geflefjärden reglerades genom utslag den 31 mars 1891 och blefvo derefter flottledsbyggnaderna den 24 oktober 1893 godkända;

Voxna elfs flottled: Den 31 december 1894 meddelades föreskrifter rörande inrättande af ett sorteringsställe vid Voxsätter i sjön Varpen, hvarefter för sådant ändamål gjorda anordningar genom resolution den 6 november 1895 godkändes:

Flottleden i Kungsbergs Lillån från Svärdsjö sockens gräns till äns utlopp i Jädraån har genom resolution den 16 juni 1891 blifvit *aflyst*.

C) **Sjöfart** och D) **Handel**. Rörande sjöfarten åberopas efterföljande tabeller D, E och F.

Tab. D. Antal och dräktighet af de till Gefleborgs län hörande fartyg åren 1891—1895.

	Segelfartyg.		Ångfartyg.			Summa.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Häst-krafter.	Antal.	Ton.
<i>Gefle:</i>							
År 1891 . . .	28	10,637	49	6,975	1,676	77	17,612
> 1892 . . .	26	10,073	49	8,421	1,786	75	18,494
> 1893 . . .	25	9,834	49	8,491	1,836	74	18,325
> 1894 . . .	24	9,925	51	11,839	2,270	75	21,764
> 1895 . . .	19	8,088	23	10,909	1,773	42	18,997
<i>Söderhamn:</i>							
År 1891 . . .	7	4,403	26	1,128	576	33	5,531
> 1892 . . .	6	3,834	25	937	524	31	4,771
> 1893 . . .	4	3,155	24	907	494	28	4,062
> 1894 . . .	4	3,045	25	951	510	29	3,996
> 1895 . . .	1	548	8	596	294	9	1,144
<i>Hudiksvall:</i>							
År 1891 . . .	8	4,627	7	426	168	15	5,053
> 1892 . . .	8	4,628	7	485	171	15	5,113
> 1893 . . .	5	2,801	7	485	171	12	3,286
> 1894 . . .	3	2,429	7	485	171	10	2,914
> 1895 . . .	1	1,184	2	405	65	3	1,589
<i>Landsbygden:</i>							
År 1891 . . .	26	1,448	27	584	372	53	2,032
> 1892 . . .	22	1,304	29	633	467	51	1,937
> 1893 . . .	24	1,338	30	624	472	54	1,962
> 1894 . . .	22	1,254	30	449	448	52	1,703
> 1895 . . .	7	410	4	239	139	11	649

År 1890 tillhörde länet 154 *fartyg* om tillhoppa 31,787 tons drägtighet, af hvilka i inrikes sjöfart användes 98 om 4,571 ton och i utrikes sjöfart 56 om 27,216 ton; och svarade här- emot år 1895 65 fartyg om 22,379 tons drägtighet, deraf be- gagnades i inrikes sjöfart 29 om 3,137 ton och i utrikes sjöfart 35 om 19,179 ton, hvarförutom 1 om 63 ton icke var begagnadt.

Tulluppbörden vid länets tullkamrar, fyr- och båkmedel in- beräknade, har under perioden uppgått till följande belopp:

	Gefle. Kr.	Söderhamn. Kr.	Hudiksvall. Kr.
År 1891	1,201,781-15	165,994-73	184,779-76
» 1892	1,214,718-99	155,109-20	195,474-72
» 1893	1,137,198-99	122,606-77	180,125-24
» 1894	1,384,900-43	172,825-87	229,813-04
» 1895	1,016,146-53	137,356-01	217,468-08

Länets *export af trävaror* har, fördelad på tullkammar- distrikt, haft den omfattning, som utvisas af nedanstående öfversigt:

	Gefle distrikt (utom Skutskär).	Söderhamns distrikt.	Hudiksvalls distrikt.
År 1891 kub.-meter	345,235	546,898	325,548
» 1892 »	332,008	500,116	321,576
» 1893 »	375,712	445,605	370,070
» 1894 »	346,278	524,446	351,622
» 1895 »	342,876	540,441	341,044

Af *trämassa* utskleppades i Gefle 3,127,152 kg. år 1891, 7,178,077 kg. år 1892, 14,100,770 kg. år 1893, 13,217,400 kg.

Tab. E. *Antalet af de i Gefle, Söderhamns och Hudiksvalls sjömanshus åren 1891—1895 inskrifne sjöfarande.*

År.	För utrikes sjöfart.		För inrikes sjöfart.		S u m m a.	
	Befäl- hafvare.	Sjömän.	Befäl- hafvare.	Sjömän.	Befäl- hafvare.	Sjömän.
1891	81	913	36	49	117	962
1892	90	860	38	61	128	921
1893	100	878	44	62	144	940
1894	97	846	45	56	142	902
1895	93	916	43	59	136	975

Tab. F. *Hamnafgifter erlagda i Gefleborgs län för fartyg och i länets städer för varor åren 1891—1895.*

År.	H a m n a f g i f t e r f ö r f a r t y g .					H a m n a f g i f t e r f ö r v a r o r .			
	Gefle. Kr.	Söderhamn. Kr.	Hudiksvall. Kr.	Landsbygden. Kr.	Summa. Kr.	Gefle. Kr.	Söderhamn. Kr.	Hudiksvall. Kr.	Summa. Kr.
1891	57,016	36,950	22,307	36,269	152,542	112,355	20,732	7,934	141,021
1892	60,537	37,650	22,014	33,141	153,342	116,255	20,522	8,974	145,751
1893	56,504	39,684	24,965	30,469	151,622	109,289	23,046	9,238	141,573
1894	61,666	43,701	23,133	36,810	165,310	114,212	25,662	11,043	150,917
1895	65,695	42,866	21,040	35,100	164,701	111,583	26,781	12,702	151,066

K. Majts Befallningshafvandes femårsberättelser 1891—1895. Gefleborgs län.

år 1894 och 16,949,800 kg. år 1895; samt i Hudiksvall år 1894 1,355,025 kg. och år 1895 1,713,592 kg.

Utförseln af *jern och stål* har under perioden i länets städer uppgått till nedan angifna belopp i kilogram, nämligen:

	Gefle.	Söderhamn.	Hudiksvall.
År 1891	23,039,099	8,263,767	5,868,421
» 1892	25,876,920	7,847,314	8,125,246
» 1893	20,639,155	6,251,691	10,242,678
» 1894	28,404,595	5,312,747	5,331,623
» 1895	31,542,775	9,272,766	10,432,649

Från Gefle har utförts *zinkmalm* till följande belopp: år 1891 2,485,190 kg., år 1892 1,695,000 kg., år 1893 1,426,310 kg., år 1894 2,653,000 kg. och år 1895 3,182,340 kg.; och utskleppades derifrån under år 1894 *jernmalm* till en myckenhet af 460,500 kg.

Antalet af *handlande* jemte deras *betjening* utvisas af följande tabell:

År.	Gefle.		Söderhamu.		Hudiksvall.		Landsbygden.		Summa.	
	Hand- lande.	Betje- ning.	Hand- lande.	Betje- ning.	Hand- lande.	Betje- ning.	Hand- lande.	Betje- ning.	Hand- lande.	Betje- ning.
1891	294	329	133	89	69	54	613	341	1,109	813
1892	322	338	147	84	65	50	567	326	1,101	798
1893	319	345	135	64	71	57	594	323	1,119	789
1894	384	268	127	74	68	67	617	327	1,196	736
1895	384	378	126	82	71	83	648	361	1,229	904

Den s. k. *gårdfarihandeln*, som hotat att taga en alltför stor utsträckning, har under perioden blifvit betydligt inskränkt. Tillstånd att inom länet drifva dylik handel har meddelats för år 1891 åt 143, för år 1892 åt 110, för år 1893 åt 110, för år 1894 åt 117 och för år 1895 åt 100 personer.

Några i allmanackan kungjorda allmänna marknader före- komma icke inom länet, men ett annat slags marknader eller s. k. *liquidationsmöten* hållas fortfarande årligen dels i Bjur- åkers socken (påsmessomarknaden), dels i Jerfsö socken och dels vid Knåda i Ofvanåkers socken. Då dessa möten icke blott äro obehöfliga såsom afsättningstillfällen, utan äfven med- föra en del olägenheter med afseende å den allmänna ordningens upprätthållande, så att särskild polisvakt måste vid dem an- ställas, hafva åtgärder för deras afskaffande blifvit vidtagna, hvilka åtgärder likväl, om än ej alldeles fruktlösa, icke ännu frambragt den verkan, som åsyftats.

På landsbygden hafva allmänna *torgdagar* hållits vid Sandvikens bruk, vid Torsäkers kyrka, i Storvik och vid Gysinge.

Utom den utskänkning af bränvin, som med särskildt tillstånd idkats å passagerareångfartyg, har under femårsperioden all *utskänkning och minutförsäljning af spirituösa drycker* i länet utöfvats i städerna genom der bildade bolag. I fråga om de influtna bränvinsmedlens belopp och fördelning de särskilda försäljningsåren hänvisas till efterföljande tabeller:

	År	År	År	År	År
	1890-91.	1891-92.	1892-93.	1893-94.	1894-95.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Försäljningsafgifter	214,692	225,752	266,101	291,061	284,904
Häraf till:					
Landsstämnet	42,881	45,093	53,148	58,136	56,907
Hushållningssällskapet	21,440	22,546	26,574	29,068	28,454
Städerna	107,254	112,790	132,946	168,701	171,771
Statskontoret	42,881	45,093	53,148	58,136	56,907
Provisioner m. m.	236	230	285	302	293

Af dylika medel tilldelades:

	För året	För året	För året	För året	För året
	1890-91.	1891-92.	1892-93.	1893-94.	1894-95.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Landstinget	57,836	61,269	70,901	51,600	44,423
deraf direkt	42,881	45,093	53,148	34,854	27,479
» genom Statskontoret	14,955	16,176	17,753	16,746	16,944
Hushållningssällskapet	36,395	38,722	44,327	45,814	45,398
deraf direkt	21,440	22,546	26,574	29,068	28,454
» genom Statskontoret	14,955	16,176	17,753	16,746	16,944
Gefle stad	56,070	62,127	64,152	94,361	102,999
Söderhamns stad	24,553	22,032	30,913	34,590	31,141
Hudiksvalls stad	26,631	28,631	37,881	39,750	37,631
Landsbygdens kommuner	29,910	32,352	35,505	33,492	33,888

5. Kameralförhållanden.

I sammanhang med de i **tabellerna 3-6** meddelade uppgifter angående *hemman och lägenheter, fideikommissser, aktiebolags och utlänningars egendomar* m. m. må här följande anföras.

Under ifrågakvarande period hafva 45 kronolägenheter eller andelar af sådana blifvit till *skatte försälda*, hvaraf 42 i Ockelbo och 3 i Hedesunda socken, och hafva dervid skatteköpeskillingen uppgått till sammanlagt 176 kr. 47 öre.

Enligt nädiga skrivelsen till Kungl. Domänstyrelsen den 27 juni 1887 hafva under perioden å offentliga auktioner emot nedan angifna köpeskillingar *försälda* följande indragna militie-boställen:

Norrby nr 4, $\frac{2}{8}$ mtl. i Söderala socken för . . .	29,000 kronor
Säfversta nr 1, $\frac{7}{8}$ » i Bollnäs » » . . .	35,600 »
Hamre nr 5, $\frac{3}{4}$ » i Forsa » » . . .	40,150 »
Sjulhamre nr 2, $\frac{11}{16}$ » i Ljusdals » » . . .	21,500 »
Gärde nr 2, $\frac{33}{34}$ » i » » » . . .	7,970 »
Haga nr 9, $\frac{9}{16}$ » i Arbrå » » . . .	29,000 »
Storbyn nr 11, $\frac{33}{34}$ » i Färla » » . . .	16,600 »

Summa **179,820** kronor

Vid dessa försäljningar hafva dock undantagits och för *kronans räkning bibehållits* nedannämnda egolotter, nämligen:

af Säfversta nr 1 den genom nådigt bref den 25 juni 1880 från hemmanet afskildt och till kronopark afsatta skogsstrukt:

af Sjulhamre nr 2 utskogs- och mellanskogsskiftena, att till kronopark afsättas, dervid desamma påförts ett skattetal af 4 öres- 21 penningeländ eller $\frac{11}{16}$ mtl och den försälda delen af egendomen påförts återstående 6 öres- 3 penningeländ eller $\frac{1}{16}$ mtl:

af Gärde nr 2 Rebbskogen, som förenats med det förut till kronopark afsatta valskogsskiftet, samt hemskogs- och mellanskogsskiftena, hvilka ståtts under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning: varande den försälda delen af egendomen fördelad i sex särskilda hemmanslotter med ett sammanlagt skattetal af 3 öres- 18 penningeländ eller $\frac{33}{34}$ mtl, i följd hvaraf det på kronans behållna delar af bostället belöpande skattetal utgör 6 öres- 1 penningeländ eller $\frac{1}{34}$ mtl:

af Haga nr 9 de till hemmanet hörande tvenne utskogsskiften, hvilka ståtts under skogsstatens förvaltning, dervid dessa påförts ett skattetal af 2 öres- 14 penningeländ eller $\frac{3}{34}$ mtl samt försälda egendomen tillagts återstående 6 öres- 10 penningeländ eller $\frac{5}{16}$ mtl:

af Storbyn nr 11 de till bostället hörande tvenne utskogsskiftena samt det emellan Töfva och Hofva byar belägna skogsskiftet, hvilka skiften ståtts under skogsstatens vård och förvaltning med ett skattetal af 3 öres- 20 penningeländ eller $\frac{9}{34}$ mtl, till följd hvaraf försälda egendomen skall motsvara ett skattetal af 2 öres- 10 penningeländ eller $\frac{5}{34}$ mtl.

På grund af ofvanberörda försäljningar har de försälda egendomarnes natur *förändrats från krono till allmänt frälse*.

Vidare är att bemärka:

att den vid inloppet till Gefle belägna Fredriksskansholmen enligt nådigt bref den 27 maj 1892 blifvit öfverlåtten från kronan på Gefle stad emot en köpeskillning af 20,000 kr.;

att f. d. fänriksbostället Broddböle nr 1 om $\frac{3}{16}$ mtl, jemlikt nådigt bref den 23 juli 1892, blifvit afsatt till skogsdomän;

samt att jemväl den under indragna öfverstelöjtnantsbostället Åbyn nr 16 hörande lägenheten Sveden sedan den 14 mars 1894 är stald under skogsstatens vård och förvaltning.

Angående *roteringsväsendet* må antecknas:

att sedan enligt kungl. kungörelsen den 13 juli 1887 under perioden blifvit vakanssatta 26 rotar vid Norrlands första och 12 rotar vid Norrlands andra båtsmanskompani, båtsmanskompaniernas i länet effektiva nummerstyrka vid 1895 års utgång utgjorde 83 rotar vid första och 39 rotar vid andra kompaniet;

att rotering under perioden åsatts 13 hemman eller hemmansdelar, hufvudsakligen bestående af de till frälse omförda kronoegendomarne;

samt att de belopp, som på grund af lagarne angående lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna den 5 juni 1885 och den 2 december 1892 under perioden af rust- och rotehållarne inom länet tillgodonjutits dels genom kontanta utbetalningar vid uppboresstämorna för effektiva och tillfälligt eller till Kungl.

Helsinge regemente vakanta rotar och dels genom afkortning å vakansafgifterna för de till statsverket vakanta rotarne, utgjort i kr. för:

År.	Kgl. Lifregementets dragoner.	Kgl. Helsinge regemente.	Norrlands 1:a o. 2:a båtsmanskompanier.
1891	801.57	53,661	6,765
1892	801.57	53,661	6,765
1893	987.07	71,278	9,020
1894	1,072.54	89,435	11,275
1895	1,072.54	89,435	11,275
Summa kr.	4,685.29	357,470	45,100

Uddemantalskassornas ställning vid periodens början och slut inhemtas af nedanstående tabell:

Socken.	Behållning i kronor		Socken.	Behållning i kronor	
	d. 1 ^o 1891.	d. 31 ^o 1895.		d. 1 ^o 1891.	d. 31 ^o 1895.
Ofvansjö . . .	8,816.68	10,741.33	Hög	6,417.00	7,545.87
Hamrånge . . .	18,025.50	21,956.65	Rogsta	9,310.78	11,416.77
Hille	19,464.17	24,585.44	Hsbo	1,129.92	1,785.60
Valbo	37,960.63	47,665.42	Harmånger . . .	10,461.98	13,088.35
Skog	4,391.27	5,844.86	Jättendal	16,099.02	19,136.46
Söderala	3,717.56	4,716.95	Gnarp	11,791.36	18,549.90
Segesta	2,457.91	3,218.86	Bergsjö	10,049.15	10,374.10
Hanebo	2,044.30	2,044.30	Hassela	7,439.52	8,123.72
Bollnäs	2,493.53	2,796.53	Norrbo	9,838.31	10,555.19
Alfta	60,422.69	67,295.38	Bjuråker	19,042.59	21,484.12
Ofvånåker	5,682.09	6,901.72	Delsbo	31,560.70	31,474.22
Mo	4,314.74	4,945.91	Jertsö	22,975.68	27,319.55
Rengsjö	6,003.64	6,774.24	Arbrå	4,569.46	5,303.51
Norråla	5,500.00	5,500.00	Undersvik	11,245.73	11,631.33
Trönö	4,000.00	4,000.00	Ljusdal	17,370.90	18,128.88
Enfänger	9,514.17	11,998.31	Färila	7,701.92	8,162.62
Njutånge	2,645.43	3,220.71	Los	306.81	382.17
Idenor	21,336.31	23,373.79	Summa	464,727.97	536,300.38
Forsa	45,263.52	48,107.32			

På grund af kungl. kungörelsen angående *nedläggning i de på viss jord hvilande grundskatter* den 5 juni 1885 har i 1896 års jordeboksförändringsextrakt och kronoräkenskaper skett afskrifning af grundränta och presternas utlagor till belopp af sammanlagt 70,664 kr. 17 öre; och sedan derjemte med stöd af lagen angående enahanda ämne den 2 december 1892 för år 1894 ytterligare blifvit afskrifna grundskatter och presternas utlagor med tillhopa 114,735 kr. 96 öre, har sålunda afskrifvits ett sammanlagt belopp af 185,400 kr. 13 öre.

Kronotindesättning har under perioden verkstälts å nyhemman och öskskatter till följande antal, nämligen i Alfta socken 13, i Ofvånåkers socken 17, i Voxna socken 43, i Färila socken 12 och i Los socken 77.

Afgälder hafva under åren 1891—1895 faststälts för 784 jordafsöndringar, deraf 391 i Gestriklands, 43 i Södra Helsinglands, 347 i Norra Helsinglands och 3 i Vestra Helsinglands fogderi.

Rörande beloppet af *bevilningen* inom länet meddelas följande öfversigt:

År.	Af fast egendom. Kr.	Af inkomst. Kr.	För särskilda förmåner och rättigheter. Kr.	Summa bevilning. Kr.
1891	52,537.77	164,715.35	18,311.64	235,564.76
1892	53,346.76	153,047.58	16,232.03	222,626.37
1893	80,101.19	161,897.86	25,850.87	267,849.92
1894	80,682.52	167,620.52	46,997.64	295,300.68
1895	81,200.10	174,576.74	46,528.04	302,304.88
Summa	347,868.34	821,858.05	153,920.22	1,323,646.61

Till upplysning om *landtmäteriet* i länet under femårsperioden återopas nedanstående tabell G.

Hos de på eget ansvar arbetande landtmätarne hafva i allmänhet varit anställda 6 tjänstebiträden.

Kostnaderna för de under perioden afslutade laga skiften hafva utgjort: till landtmätare och gode män 202,235 kr. och öfriga utgifter dervid, såsom utflyttningskostnader m. m., 93,029 kr., eller tillsammans 295,264 kr., hvilket gör 2,713 kr. på mantalet; och kunna, enligt uppgift, kostnaderna för öfriga landtmäteriförrättningar under perioden beräknas till omkring 150,000 kr.

Rörande *länets landstings inkomster och utgifter* under ifrågavarande period har Landstingets kamrerare meddelat i *tabell II* (sid. 20) bifogade uppgifter.

Tab. G. Laga skiften m. m. i Gefleborgs län åren 1891—1895.

År.	Antal landtmätare.	Utfärdade förordnanden till		Antal afslutade	Afslutade laga skiften.							Afslutade andra förrättningar.					Stängseländningar, meter.	Vägländningar, meter.			
		laga skiften.	andra förrättningar.		laga skiften.	andra förrättningar.	Mantal.	Qvarboende	Uflyttade delegare.	Egodelternas antal.	Skiftade hektar			Mantal.	Qvarboende delegare.	Tidflyttade Egodelternas antal.			Skiftade hektar		
											häringsjord.	afrensingsjord.	S u m m a.						häringsjord.	afrensingsjord.	S u m m a.
1891	21	14	115	10	129	14,619	86	7	150	739	6,369	7,108	19,562	199	25	749	1,582	13,916	15,498	—	—
1892	21	12	138	9	127	23,438	88	17	222	2,382	5,258	7,640	14,333	211	31	606	1,324	8,079	9,403	—	23,000
1893	21	14	119	25	123	38,100	131	22	362	1,314	9,274	10,588	22,524	252	31	784	2,612	16,201	18,813	—	—
1894	21	9	137	21	124	30,603	258	9	356	582	9,658	10,240	15,309	191	33	569	1,566	7,012	8,578	—	—
1895	19	11	146	7	119	2,070	29	2	47	532	45,940	46,472	15,494	176	22	646	1,696	16,473	18,169	—	—
Summa	—	60	685	72	622	108,830	592	57	1,137	5,549	76,499	82,048	86,922	1,029	142	3,354	8,810	61,681	70,491	—	23,000

6. Politi.

De tre *allmänna läroverken* i länet, nämligen högre allmänna läroverken i Gefle och Hudiksvall samt lägre allmänna läroverket i Söderhamn, hafva under perioden haft följande antal lärjungar:

	Läroverket i Gefle.		Läroverket i Hudiksvall.		Läroverket i Söderhamn.	
	V.-t.	H.-t.	V.-t.	H.-t.	V.-t.	H.-t.
År 1891	303	300	126	137	83	88
» 1892	293	284	134	132	87	83
» 1893	287	275	132	148	78	63
» 1894	273	288	147	146	63	74
» 1895	289	311	147	152	73	69

Gefle borgarenskola, som under vårterminen 1891 bestod af allenast 1 klass, har derefter ökat klassantalet: höstterminen 1891 till 2, höstterminen 1892 till 3 och höstterminen 1893 till 4; och utgjorde lärjungarnes antal:

År 1891 vårterminen 33, höstterminen 57
» 1892 » 57, » 86
» 1893 » 80, » 103
» 1894 » 100, » 111
» 1895 » 106, » 113

Tab. H. Gefleborgs läns landstings inkomster och utgifter åren 1891—1895.

	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Inkomster.</i>					
Landstingsmedel . . .	3,035 ⁶²	0 ⁶²	5,158 ⁰⁷	32,154 ⁵³	23,702 ⁷⁶
Bräuvinsmedel	58,593 ⁴³	60,037 ³⁴	61,351 ⁵⁶	54,524 ⁶⁸	49,083 ⁷¹
Räntor	2,382 ⁵⁰	2,392 ⁰⁴	1,966 ⁴³	993 ⁰⁰	4,480 ²¹
Hysesmedel	850 ⁰⁰	850 ⁰⁰	850 ⁰⁰	850 ⁰⁰	850 ⁰⁰
Årsafgifter till döfstumundervisningen . . .	1,687 ⁵⁰	1,575 ⁰⁰	1,537 ⁵⁰	1,575 ⁰⁰	1,312 ⁵⁰
Diverse inkomster ¹⁾ . . .	25 ⁹³	—	—	1,596 ⁵⁰	4,778 ⁴⁵
Summa inkomster	66,574⁹⁸	61,855⁰⁰	70,863⁵⁶	91,693⁷¹	84,207⁶³
<i>Utgifter.</i>					
Förvaltning	6,780 ⁸⁶	6,129 ¹⁷	8,101 ⁸⁶	6,990 ¹²	7,883 ³⁸
Landbruk och binnäringar	7,022 ²⁶	7,057 ⁶³	7,675 ⁶⁷	4,002 ⁸³	5,216 ⁴⁴
Helsöfvård	19,125 ⁰⁰	28,325 ⁰⁰	16,100 ⁰⁰	16,100 ⁰⁰	16,400 ⁰⁰
Undervisning	34,940 ³²	37,980 ⁰⁰	45,410 ⁰⁰	36,207 ⁹⁶	37,358 ⁵⁰
Afskrifningar	330 ⁷¹	58 ³⁰	7 ⁴⁷	72 ⁴⁷	170 ⁹⁰
Styrelsen för 6:te döfstumskoldistriktet . . .	—	—	—	17,249 ⁹⁷	42,158 ⁹⁷
Län hos Postsparbanken	—	—	—	—	3,950 ⁰⁰
Diverse utgifter	241 ¹³	1,705 ⁵⁴	1,738 ⁰⁸	1,634 ⁵¹	1,438 ⁴⁰
Summa utgifter	68,440²⁸	81,255⁶⁴	79,033⁰⁸	82,257⁸⁶	114,556⁵⁹

¹⁾ Derihland statsanslag till skogsodlingens befrämjande med 395 kr. år 1894 och 289 kr. år 1895 samt för sistnämnda år bidrag till döfstumundervisningen med 2,800 och vinst i köpeskilling för fastigheter 1,200 kr.

Utgifterna för nämnda skola, hvilka bestridas med räntemedel af skolans under Gefle stads drätselkammars förvaltning stående fonder, hafva enligt de af Gefle stadsfullmäktige hvarje år för skolan fastställda stater uppgått till följande belopp: år 1891 12,832 kr. 61 öre, år 1892 16,001 kr. 69 öre, år 1893 23,824 kr. 65 öre, år 1894 25,046 kr. 40 öre och år 1895 21,846 kr. 68 öre. Härutöfver har år 1891 såsom köpeskilling för den till skolan inköpta gården nr 9 och 10 i Gefle stads 2:dra kvarter utbetalts ett belopp af 45,000 kr.

I de tre *läroverken för flickor*, nämligen högre flickskolan i Gefle, Söderhamns elementarläroverk för flickor och Hudiksvalls elementarskola för flickor, har under perioden elevernas antal varit följande:

	Flickskolan i Gefle.		Flickskolan i Söderhamn.		Flickskolan i Hudiksvall.	
	V.-t.	H.-t.	V.-t.	H.-t.	V.-t.	H.-t.
År 1891	184	184	88	80	87	91
» 1892	189	199	79	88	88	83
» 1893	203	195	89	90	82	83
» 1894	196	200	92	95	86	94
» 1895	201	206	95	87	92	73

Till upprätthållande af omförmälda tre läroverk hafva under perioden följande bidrag lemnats, nämligen till flickskolan i Gefle: af staten för hvar af åren 1891—1893 1,900 kr. och för hvar af åren 1894 och 1895 2,000 kr., af länets landsting för hvar af åren 1891—1894 1,500 kr. och för år 1895 500 kr. och af Gefle stad för hvar af åren 1891—1894 2,000 kr. och för år 1895 3,000 kr.; till flickskolan i Söderhamn: för hvarje år af staten 1,500 kr. och af Landstinget likaledes 1,500 kr.; samt till flickskolan i Hudiksvall: af staten och Landstinget för hvarje år tillhopa 3,000 kr. samt af stadens sparbank år 1891 5,000 kr. och för hvardera af åren 1892 och 1893 2,500 kr.

Om den i förra femårsberättelsen omförmälda s. k. franska skolan kan endast meddelas, att den under år 1895 upphört med sin verksamhet.

För allmänna *folkundervisningen* funnos vid femårsperiodens början och slut skolor till följande antal:

	1/1 1891.	31/12 1895.
Folkskolor, fasta	255	262
» flyttande	13	4
Mindre folkskolor, fasta	63	83
» » flyttande	65	63
Småskolor, fasta	138	155
» flyttande	28	28
Summa	562	595

År 1895 upprätthölls i länet 66 *fortsättningsskolor* i följande distrikt, nämligen 7 i Gefle, 3 i Hamrånge, 2 i Hille, 4 i Högbo, 8 i Valbo, 2 i Hedesunda, 1 i Ockelbo, 1 i Jäderbo,

5 i Ofvansjö, 5 i Torsåker, 3 i Öster-Fernebo, 1 i Rengsjö, 1 i Mo, 9 i Söderala, 5 i Söderhamn, 2 i Norrala, 1 i Bollnäs, 2 i Ljusdal, 2 i Hudiksvall, 1 i Njutånger och 1 i Gnarp.

Af s. k. *aftonskolor* funnos nämnda år å landsbygden endast 2, deraf 1 i Bollnäs och 1 i Ljusdals församling.

De *skolpliktiga barnens antal* uppgick vid periodens början till 33,366 och vid dess slut till 37,908 och var antalet af de barn, som år 1895 begagnade sig af undervisningen i folkskolorna, 31,859.

Antalet af *lärare och lärarinnor* vid folkskolorna uppgick år 1890 till 563 och år 1895 till 635.

Under hela femårsperioden har af länets landsting till aflönande af två *folkskoleinspektörer*, en i Gestrikland och en i Helsingland, anvisats 6,000 kr. årligen; och har Landstinget härjemte dels ställt till dess särskildt utsedde folkskolekomiterades förfogande för hvartdera af åren 1891 och 1892 1,000 kr. samt för åren 1893—1895 ett årsanslag af 500 kr., dels för hvart af åren 1891—1894 anslagit 1,000 kr. att genom folkskoleinspektörerne fördelas såsom kostnadsbidrag till hållande af *folkskolelärare- och kretsämöten* inom länet under samma år, dels ock för år 1895 beviljat ett anslag af 2,500 kr. till anordnande i Bollnäs af en *lärokurs* för folkskolelärare inom landstingsområdet.

Till upprätthållande af *småskolelärareseminariet i Bollnäs* hafva af Landstinget för hvarje år af perioden anvisats 4,400 kr. att användas till aflöning af föreståndare, öfningslärarinna och tillfällige öfningslärare i slöjd, sång och gymnastik samt till hyra för lokal, inköp af ved och ljus samt underhåll af inventarier och materiel, hvarjemte till stipendier åt behöfvande lärjungar vid seminariet från Landstinget årligen utgått ett anslag af 1,500 kr. Under perioden hafva vid seminariet tre kurser afslutats, en år 1892, en år 1893 och en år 1895, och uppgick antalet af de utexaminerade eleverna år 1892 till 21, år 1893 till 27 och år 1895 till 26.

De i Bollnäs inrättade *folkhögskolorna*, den ena för manliga och den andra för qvinliga elever, hafva äfven under denna femårsperiod varit i verksamhet, dervid de begge åtnjutit anslag af Landstinget och staten, nämligen den manliga folkhögskolan af Landstinget 2,500 kr. årligen och af staten år 1891 2,750 kr., år 1892 2,925 kr., år 1893 2,890 kr., år 1894 2,925 kr. och år 1895 3,020 kr., inberäknadt understöd till mindre bemedlade lärjungar; samt den qvinliga af Landstinget 400 kr. årligen och af staten år 1891 675 kr., år 1892 800 kr., år 1893 775 kr., år 1894 1,030 kr. och år 1895 1,100 kr., deruti jemväl inberäknade understöd åt mindre bemedlade elever. Antalet elever har i medeltal årligen utgjort vid den manliga folkhögskolan 36 och vid den qvinliga 18.

Rörande den verksamhet, som under åren 1891—1895 utöfvats af *föreningen i Gefle för skollofskolonier*, har Länsstyrelsen inhemtat, att antalet af de utsända kolonierna, hvilka hvarje sommar vistats å landet 57—65 dagar, varit år 1891 3 och derefter 4 årligen, samt att i dessa kolonier deltagit år 1891 34 gossar och 42 flickor, år 1892 52 gossar och 51 flickor, år 1893 46 gossar och 57 flickor, år 1894 47 gossar och 55 flickor samt år 1895 49 gossar och 51 flickor. Vid 1895 års slut utgjordes föreningens tillgångar af: grundfond 11,170 kr. 95 öre, inventarier, värda 3,619 kr. 7 öre, och öfverskott, disponibelt för 1896 års kolonier, 758 kr. 98 öre, tillsammans 15,549 kr.

Vid *navigationsskolan i Gefle* har antalet af inskrifne och utexaminerade elever varit följande:

År.	Inskrifne elever.	U t e x a m i n e r a d e				
		Sjökapten.	Styrmän.	Endast ångbåtsbefälhafvare och special-elever.	Summa.	Sjökaptenar som jemväl undergått ångbåtsbefälhafvareexamen.
1890—91 . . .	27	10	10	4	24	10
1891—92 . . .	12	2	5	5	12	2
1892—93 . . .	24	9	9	7	25	9
1893—94 . . .	22	5	11	6	22	5
1894—95 . . .	11	3	6	3	12	3

Från länets å Runmo i Alfta socken förlagda *landbruksskola*, som varit i åtnjutande af årligt statsanslag till belopp af 4,000 kr., hafva under åren 1891—1895, efter erhållen undervisning i atskilliga för landbrukaren viktiga praktiska och teoretiska ämnen, utgått rättarelärlingar till ett antal af 30, deraf 15 från Gestrikland och 15 från Helsingland.

Vid *tekniska aftonskolorna* i Gefle, Söderhamn och Hudiksvall har under perioden undervisning meddelats at det antal elever, som nedanstående tabell utvisar:

	Tekniska skolan i Gefle.		Tekniska skolan i Söderhamn.		Tekniska skolan i Hudiksvall.	
	V.-t.	H.-t.	V.-t.	H.-t.	V.-t.	H.-t.
År 1891	177	196	42	55	74	81
» 1892	206	201	57	58	80	67
» 1893	198	208	40	65	62	73
» 1894	194	222	43	53	96	55
» 1895	210	200	53	42	77	64

Vid nyssnämnda skolors upprätthållande hafva understöd lemnats dels af staten och dels af vederbörande kommuner, nämligen till skolan i Gefle af staten 1,500 kr. och af kommunen 2,500 kr., till skolan i Söderhamn af staten 900 kr. och af kommunen 900 kr. samt till skolan i Hudiksvall likaledes af staten 900 kr. och af kommunen 900 kr., allt årligen.

I sammanhang härmed kan omnämnas, att länets hushållningssällskap, för att sätta trenne arbetare eller yrkesidkare med framstående anlag i tillfälle att begagna sig af undervisningen vid tekniska skolan i Stockholm, anvisat för hvarje år af perioden ett belopp af 600 kr., deraf tre personer från länet årligen för nämnda ändamål beviljats understöd.

Genom *arbetareinstitutet* i Gefle och Söderhamn hafva äfven under nu ifrågavarande period hvarje år anordnats föreläsningkurser, hufvudsakligen afsedda för arbetareklassen, och hafva nämnda anstalter blifvit understödda med följande anslag, nämligen arbetareinstitutet i Gefle af staten för hvart af åren 1891—1893 2,000 kr., för år 1894 1,700 kr. och för år 1895 1,500 kr. samt af Gefle stad 1,500 kr. och af enskilde 500 kr. årligen, och arbetareinstitutet i Söderhamn hvarje år af staten 1,000 kr. och af kommunen 1,000 kr.

För att lemna ungdomen tillfälle till nyttig sysselsättning om aftnarne och dervid bibringa densamma åtskilliga för landtmannen gagnande kunskaper hafva sedan hösten 1895 på Hushållningssällskapets föranstaltande inom fem särskilda hushållsgillan ganska talrikt besökta *undervisningskurser i landtmannadämnena* af dertill kompetenta personer hållits, och är af sigten att efter hand bereda allt flere socknar samma förmån.

För befrämjande af den verksamhet, som utöfvas af *Gefleborgs läns förening för sinnesslöa barns vård*, har länet landsting fattat följande beslut: Sedan Landstinget dels för åren 1890—1894 beviljat ett årligt anslag af 200 kr. för hvarje i nämnda förenings idiothem intaget barn från länet, i följd hvaraf skulle i den årliga utgiftsstaten upptagas ett belopp af 5,000 kr., dels ock för åren 1891 och 1892 anvisat ett understöd af 200 kr. årligen för hvarje i föreningens arbetshem för sinnesslöa intagen, länet tillhörande idiot, för hvilket ändamål ett förslagsanslag af 1,400 kr. för hvartera året i utgiftsstaten upptagits, har Landstinget för åren 1893—1897 beviljat ett årligt förslagsanslag att utgå med 200 kr. för hvarje i någon af ifrågakvarande förenings anstalter vårdad sinnesslös person intill ett belopp af högst 10,000 kr.

För att åt *blinda barn* från länet bereda tillfälle till erhållande af undervisning i blindskolan i Vexjö eller å blindinstitutet vid Tomtebodan, har Landstinget för åren 1891—1894 anslagit ett belopp af 600 kr. årligen, att användas såsom understöd i berörda hänseende, beräknadt efter en afgift af 300 kr. för hvarje barn årligen, dock med Landstinget förbehållen rätt att hos vederbörande kräfva ersättning för hälften af hvad salunda utbetalts; och har Landstinget derjemte för år 1895 anvisat ett belopp af 200 kr. för hvarje i skolhemmet för blinda döfstumma i Venersborg intaget barn från landstingsområdet att till nämnda skolhems styrelse utbetalas.

Till den i Bollnäs befintliga *undervisningsanstalten för öfveråriga döfstumma* har af Landstinget anslagits ett belopp af 100 kr. årligen för hvarje elev från länet; och hafva under perioden i nämnda anstalt undervisats, jemte elever från andra län, följande antal elever från Gefleborgs län, nämligen: vårterminen år 1891 8, läsåret 1891—92 7, 1892—93 5, 1893—94 1 och 1894—95 1 samt höstterminen 1895 1.

Af de till *sjetta döfstumundervisningsdistriktet* hörande tre skolor har under nu ifrågakvarande period en varit förlagd i Bollnäs, i hvilken skola, jemte elever från Uppsala och Kopparbergs län, elever från Gefleborgs län till följande antal varit intagna, nämligen: 23 år 1891, 21 åren 1892 och 1893, 19 år 1894 och 18 år 1895.

Vid 1894 års landsting beslöts, på framställning af skolstyrelsen i ofvannämnda distrikt, att en skolhusbyggnad af sten för distriktets döfstumskola, beräknad för internat, med 50 elever, skulle i enlighet med ritningar och kostnadsförslag, uppgjorda af arkitekten H. T. Holmgren, under åren 1894—1897 uppföras i Gefle på det tomtområde, som af stadsfullmäktige derstädes kostnadsfritt för skolan upplåtits, för en beräknad kostnadssumma af 300,500 kr., samt att af den på landstingsområdet belöpande andel af nyssnämnda kostnadssumma, eller 104,700 kr. 57 öre, komme att ställas till skolstyrelsens förfogande: år 1894 21,950 kr. 54 öre, år 1895 42,158 kr. 97 öre, år 1896 25,783 kr. 16 öre och år 1897 14,807 kr. 90 öre, hvarjemte

skulle betalas andel i kostnaden för erforderliga nya möbler och öfriga inventarier.

År 1890 bestämde Landstinget, att den årliga skolafgift, som af vederbörande föräldrar eller målsmän borde till Landstinget erläggas för hvarje i landstingsområdets döfstumskola intaget barn, skulle tillsvidare utgå med 75 kr.; och beslöts samma år af Landstinget, att de i 6:te distriktets döfstumskolor intagna elever från Gefleborgs län skulle under sin skoltid på Landstingets bekostnad förses med nödiga klädespersedlar, derför kostnaden tills vidare beräknades till 60 kr. om året för hvarje elev; med tillämpning af hvilket beslut sedermera under hvart och ett af periodens år anvisats: åren 1891 och 1892 för 23 barn 1,380 kr., år 1893 för 21 barn 1,260 kr. samt åren 1894 och 1895 för 20 barn 1,200 kr.

I enlighet med de af döfstumskolestyrelsen årligen framlagda inkomst- och utgiftsförslagen hafva under perioden för döfstumundervisningen anvisats och uttaxerats följande belopp:

	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.
Landstingsområdet, kr. } 9,276 00	12,415 44	11,522 61	8,721 60	8,220 04	
Gefle stad } 1,175 38			1,175 38	1,100 57	

Under år 1895 utgjordes *läkarepersonalen* i länet af 5 provinsialläkare jemte 1 biträdande provinsialläkare, 9 extra provinsialläkare, bland hvilka 1 under år 1893 blifvit anställd inom Los socken, 5 stadsläkare, 4 lasarettsläkare och 2 fängesläkare, hvarjemte i länet funnos de vid Kungl. Helsinges regemente, Jerfsö sjukhus för spetälske och statens jernvägar anstälde läkare, äfvensom 8 enskildt praktiserande läkare, af hvilka voro bosatte 2 i Gefle, 1 i Hudiksvall, 1 i Storvik, 2 i Bollnäs, 1 i Ljusdal och 1 i Enånger; och uppgick antalet af samtliga läkare till 38, af hvilka 20 bodde i städerna och 18 på landsbygden.

Såsom lönebidrag till extra provinsialläkare i Delsbo och Gysinge har från Landstinget utgått ett belopp af 500 kr. årligen till hvardera under åren 1891 och 1892; och har Landstinget dessutom, till bekostande af läkarebesök i sjukvårdsändamål inom Los socken med 25 kr. för hvarje sådant besök, årligen anvisat medel till visst belopp.

Vid periodens slut praktiserade i länet 7 *tandläkare* (4 i Gefle, 1 i Söderhamn, 1 i Hudiksvall och 1 i Bollnäs), 7 *sjukgymnaster* (4 i Gefle, 1 i Söderhamn och 2 i Hudiksvall) samt 9 *fältskärsmästare* (4 i Gefle, 2 i Söderhamn, 1 i Hudiksvall, 1 vid Iggesund och 1 vid Sandviken).

Barnmorskornas antal, som år 1890 var 93, hade år 1895 stigit till 104 — 28 i städerna och 76 på landsbygden — hvilka alla med undantag af 7 voro berättigade till bruk af instrumenter.

Jemte de 2 i Gefle och Jerfsö stationerade *länsveterinärerna* samt 6 distriktsveterinärer, stationerade i Söderhamn, Hudiksvall, Bergsjö, Bollnäs, Gysinge och Storvik, funnos år 1895 i länet 3 enskildt praktiserande veterinärer: 1 i Gefle, 1 i Ljusdal och 1 i Ockelbo.

Sedan under tilländalupna femårsperioden 4 nya *apoteksinrättningar* tillkommit, nämligen apoteket Kronan i Gefle, afsynadt under år 1894, medikamentsförrådet i Gysinge, afsynadt år 1893, samt apoteket i Los med underlydande medikamentsförråd i Ljusdal, finnas numera i länet 16 apoteksinrättningar, nämligen apoteken Lejonet, Nordstjernen och Kronan i Gefle,

apoteken i Söderhamn, Hudiksvall, Alfta, Störvik, Ockelbo, Bergsjö och Los, filialapoteken i Jerfsö och Bollnäs samt medikamentsförråden i Ljusne, Delsbo, Gysinge och Ljusdal.

Vidkommande *lasarettsväsendet* är att märka, att, efter Gefle stads utträde ur Landstinget år 1893, emellan stadsfullmäktige i Gefle och Landstinget träffats en öfverenskommelse, innehållande bland annat, att nämnda stad och Gestrilands landsbygd skola, med bibehållande af nuvarande sjukvårdsanstalten å Karisborg vid Gefle såsom en gemensam tillhörighet, hvaruti staden och landsbygden hafva lika del, intill 1898 års slut och derefter ytterligare under perioder af fem år, i enlighet med de båda representationernas minst tre år före hvarje sådan periods utgång fattade sammanstående beslut, utgöra ett sjukvårdsdistrikt; att alla kostnader för den gemensamma sjukvårdens upprätthållande och för sjukvårdsanstaltens tidsenliga underhåll skola utgöras med hälften af Gefle stad och hälften af Gestrilands landsbygd; att stadsfullmäktige och Landstinget skola årligen hvardera välja en ledamot i lasarettsdirektionen att tjänstgöra i tre år; att för granskning af anstaltens räkenskaper och förvaltning stadsfullmäktige och Landstinget skola årligen hvardera utse en revisor med suppleant; att alla frågor rörande sjukvården skola behandlas och afgöras af stadsfullmäktige och Landstinget hvar för sig; samt att, hvad stadsfullmäktige och Landstinget sammanstående bifallit, skall vara författningens enligt beslut, hvaremot, om de ej varda om ett beslut ense, frågan skall vara för den gången förfallen, utom beträffande anslagsfrågor, i hvilka, der sammanjemkning ej kunnat ske, det lägre beslutade beloppet eller afslag skall anses vara fastställt.

Till *Gefle och Gestrilands lasarett* hafva, enligt beslut vid 1887 års landsting, för hvart af åren 1891, 1892 och 1893 af Landstingets medel utbetalts 10,000 kr.; och varder med afseende å berörda lasarett i öfrigt meddeladt, att för en tid af fem år från och med år 1894 vid lasarettet anstälts en underläkare med en aflöning af 2,500 kr.; att der uppförts en epidemipaviljong för en till 45,250 kr. beräknad kostnad; samt att lasarettets område blifvit utvidgadt genom upplåtelse från Gefle stad af ett öster om lasarettet beläget jordstycke af 11,940 qv.-meters areal.

Hvad angår *länslasarettet i Söderhamn* är att omnämna, att under år 1893 fullbordats en ny, på tomten nr: 13 i 6:te

quarteret af nämnda stad uppförd, bostad för lasarettsläkaren, hvarefter läkarens förra boställsvåning i lasarettet i restaurerad skick börjat användas dels till sjukrum med 12 platser, dels ock till direktionsrum jemte linnekammare.

År 1891 fattade länets landsting beslut om uppförande af en *ny lasarettbyggnad i Hudiksvall* för en beräknad kostnad af 218,500 kr., dertill Landstinget anslog såsom bidrag 70,000 kr., att utgå under 10 år med 7,000 kr. årligen; och har Landstinget derefter ytterligare för nämnda byggnad anvisat under åren 1892 och 1893 för reglering af tomtområdet 3,643 kr. samt år 1894 dels till vattenledning, planering, dränering, belysning m. m. 34,500 kr. och dels till stängsel, flyttning af byggnader m. m. 11,500 kr. Byggnaden var fullbordad vid början af år 1895, så att patienterna kunde den 20 februari samma år från det gamla till det nya lasarettet öfverflyttas. Hela byggnadskostnaden, med tillägg af räntor och kreditavgifter för län under byggnadstiden 14,554 kr. 85 öre, har uppgått till 279,338 kr. 62 öre, hvartill komma utgifterna för anskaffade utredningspersedlar 12,220 kr. 46 öre; och utgjorde vid slutet af år 1895 sjukvårdsinrättningens skuld 224,424 kr. 76 öre.

Uppgifter å antalet vårdade samt inkomster och utgifter vid länslasarettet och kurhusen meddelas i nedanstående *tabell I*.

I *legosängsavgifterna*, sådana de i förra femårsberättelsen finnas angifna, har icke skett annan ändring, än att dels för Gefle lasarett år 1895 såsom afgift upptagits: »för barnsängs-qvinna 2 kr. 40 öre» och dels för lasarettet i Hudiksvall från och med år 1895 afgifterna för patient, tillhörande sjukvårdsdistriktet, varit bestämda sålunda:

i rum med 1 säng	2:40 kr.
» » » 2 sängar	1:80 »
» » » 3 eller 4 sängar	1:40 »
» allmän sjuksal	1:20 »
» däreell	1:60 »

Sjukvårdsavgiften har under hela perioden inom alla tre lasarettsdistriktet utgjort 50 öre för man och 25 öre för qvinna.

Med anledning af väckt förslag om vidtagande af åtgärder för *utbildande af sjuksköterskor*, har 1894 års landsting tillåtit kommuner, som så önska, att, i mån af utrymme, kostnadsfritt anlita vederbörande distrikts lasarett för utbildning af behöfliga

Tab. I. Antal vårdade samt inkomster och utgifter vid länslasarett och kurhusen i Gefleborgs län åren 1891—1895.

År.	Gefle och Gestrilands lasarett och kurhus.				Söderhamns och Södra Helsinglands lasarett och kurhus.						Hudiksvalls och Norra Helsinglands lasarett och kurhus.					
	Vårdade		Inkomster.	Utgifter.	Vårdade		Inkomster		Utgifter		Vårdade		Inkomster		Utgifter	
	på lasarettet.	på kurhuset.			på lasarettet.	på kurhuset.	för lasarettet.	för kurhuset.	för lasarettet.	för kurhuset.	på lasarettet.	på kurhuset.	för lasarettet.	för kurhuset.	för lasarettet.	för kurhuset.
1891 . . .	1,165	40	64,242:25	67,260:48	453	25	24,649:96	13,023:66	26,828:54	8,300:61	215	50	25,484:13	3,573:65	19,017:80	3,573:65
1892 . . .	1,109	65	59,362:53	66,609:84	337	16	24,401:00	12,937:00	26,212:27	8,286:87	216	33	28,137:68	2,522:42	19,308:08	2,522:42
1893 . . .	1,069	66	56,328:01	64,619:96	355	25	24,811:80	12,737:82	26,427:53	8,764:98	194	35	28,423:58	2,810:28	18,262:02	2,810:28
1894 . . .	990	107	48,691:94	57,303:39	401	37	25,288:56	12,983:26	24,531:10	9,159:30	223	36	35,816:27	2,549:79	16,978:07	2,549:79
1895 . . .	1,156	78	57,699:29	62,699:78	386	48	23,733:95	13,069:89	21,377:99	7,929:30	502	55	53,296:62	2,983:92	32,015:26	2,983:92

sjuksköterskor; och skola dessa sjuksköterskeelever under utbildningstiden vid lasarettet bekomma fri kost, så ock fri bostad, i fall sådan kan, utan olägenhet för lasarettet, dem beredas.

Till upprätthållande af *Jerfsö sjukhus för spetälske* hafva under perioden staten och länets landsting lemnat bidrag, den förra med 14,000 kr. och det senare med 4,000 kr. årligen. Antalet af de å sjukhuset intagna patienter utgjorde: år 1891 50, år

1892 46, år 1893 56, år 1894 40 och år 1895 41, bland hvilka tillhörde Gefleborgs län: år 1891 36, år 1892 33, år 1893 39, år 1894 25 och år 1895 22. Under de senaste tjugo åren har enligt läkarens uppgift antalet af kände spetälskesjuka nedgått med omkring 65 procent; och särskildt i socknarne Ljusdal, Jerfsö och Färila, der sjukdomen varit mest utbredd, har iakttagits en beaktansvärd minskning. Sålunda var antalet af de

Tab. K. Antalet i Gefle länsfängelse och Hudiksvalls kronohäkte under åren 1891—1895 förvarade fångar.

	Gefle länsfängelse.											Hudiksvalls kronohäkte.														
	1891.		1892.		1893.		1894.		1895.		Summa.			1891.		1892.		1893.		1894.		1895.		Summa.		
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	Båda könen.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	Båda könen.
Quarvarande vid årets början . . .	77	5	69	5	69	2	83	6	57	6	355	24	379	25	2	21	1	25	3	23	1	19	—	113	7	120
Fångar, dömda till:																										
straffarbete i två år och derunder	72	3	69	2	62	3	72	10	75	3	350	21	371	25	2	15	2	22	1	25	—	23	—	110	5	115
» i öfver två år	12	—	2	3	6	1	9	1	14	1	43	6	49	3	2	12	—	4	—	1	—	3	—	23	2	25
» för lifstiden	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
fängelse, urbot	54	2	43	—	44	3	55	4	54	1	250	10	260	14	—	15	1	16	—	20	—	10	—	75	1	76
» i brist af böter	679	26	840	36	732	25	902	35	941	26	4,094	148	4,242	139	6	215	6	190	11	223	6	196	6	963	35	998
tvångsarbete	8	1	27	—	19	4	27	4	34	5	115	14	129	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
Lösdrifvare	6	2	36	1	25	5	33	6	34	4	134	18	152	1	1	4	—	1	1	4	—	1	2	11	4	15
Barn, som åtföljt föräldrarne	7	1	1	1	5	1	1	6	1	—	15	9	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ransakningsfångar, ställda på fri fot.	34	2	62	2	38	2	36	3	44	1	214	10	224	28	4	22	—	22	2	32	3	20	—	124	9	133
Ransakningsfångar	115	5	94	6	98	7	111	12	115	5	533	35	568	23	2	31	1	17	1	30	—	36	—	137	4	141
Transportfångar	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fångar, förflyttade från annat läns- eller kronohäkte	38	4	19	—	17	3	16	1	18	5	108	13	121	1	—	10	1	3	—	1	—	—	—	15	1	16
eller straff- och arbetsfängelse . .	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—	2	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
Summa	1,102	51	1,263	56	1,120	56	1,346	88	1,387	57	6,218	308	6,526	260	19	348	12	300	19	360	10	308	8	1,576	68	1,644

Tab. L.

Gefleborgs och Helsinglands enskilda bankers samt Aktiebolaget Hudiksvalls banks

	Gefleborgs enskilda bank.					Helsinglands enskilda bank.				
	År 1891. Kronor.	År 1892. Kronor.	År 1893. Kronor.	År 1894. Kronor.	År 1895. Kronor.	År 1891. Kronor.	År 1892. Kronor.	År 1893. Kronor.	År 1894. Kronor.	År 1895. Kronor.
Län, utgifna	4,778,345	5,932,635	3,448,945	5,233,355	3,658,950	10,252,770	10,665,369	11,314,998	12,003,967	15,223,030
» inbetalda	4,637,210	5,606,355	3,827,403	4,475,197	3,114,800	10,149,574	10,315,524	11,806,023	11,329,664	14,164,681
Inrikes vecklar, diskonterade	11,314,390	10,175,704	11,467,392	13,701,556	14,057,416	20,074,563	20,167,238	18,687,446	16,403,374	15,870,164
» » inifrån	10,892,572	10,386,315	11,328,314	12,530,954	14,027,004	19,655,329	20,105,927	19,479,516	16,551,344	16,116,969
Utrikes vecklar, köpta	1,216,588	1,332,917	1,109,567	1,091,300	1,615,101	1,500,249	1,683,247	3,143,743	2,412,671	1,958,313
» » sålda	1,153,827	1,390,924	1,097,424	1,076,939	1,520,429	1,667,835	1,871,972	2,933,539	2,635,631	2,024,495
Kassakreditiv, lyft	10,579,440	10,583,240	11,042,178	9,474,013	9,895,671	7,849,577	8,424,260	8,610,996	8,431,767	7,357,108
» insatt	10,420,026	10,467,636	11,217,736	10,034,044	9,595,399	7,794,403	8,513,744	8,242,132	8,584,688	7,382,673
Deposition, insatt	11,798,960	11,445,780	8,103,690	6,162,200	3,177,100	9,710,995	9,389,995	8,089,420	8,945,180	4,616,050
» uttaget	11,883,325	11,967,135	8,287,910	5,805,180	2,594,030	9,416,170	9,344,745	8,558,305	8,333,240	4,676,395
Upp- och afskrifningsräkning, insatt . .	16,281,553	14,368,492	14,895,524	15,522,817	16,383,214	13,697,322	14,301,926	16,493,083	18,743,073	19,008,060
» » » uttaget	16,570,051	14,424,097	14,632,325	15,405,300	16,519,712	13,718,207	14,145,051	16,237,564	18,468,756	18,833,446
Uställda postremissvecklar ¹⁾	22,196,923	20,142,952	19,406,659	21,726,144	22,623,298	18,601,617	19,536,124	21,708,467	23,272,026	25,299,190
Sammanlagda omsättningsbeloppet	133,723,210	128,224,182	119,865,067	122,239,089	118,782,124	144,088,611	148,465,122	155,305,232	156,115,381	152,590,574
¹⁾ Till ett antal af	15,945	17,143	16,724	16,741	17,652	22,118	21,946	22,852	24,755	26,810

med nämnda sjukdom behäftade i Ljusdal år 1874 32 och år 1895 9, i Jerfsö år 1874 19 och år 1895 6 samt i Färila år 1874 8 och år 1895 4.

Till *Eugeniahemmet* hafva af länets landsting under hela perioden för hvarje der vårdadt barn från landstingsområdet avvisats 100 kr. om året, dock högst 500 kr. årligen.

Särskilda ordningsföreskrifter med afseende å *slagterier och korftillverkning* hafva blifvit fastställda för Valbo socken år 1891 och för Hille socken år 1894.

Brunns- och badanstalten i Delsbo, som under år 1892 var besökt af 152 personer, har numera, i följd af byggnadernas nedbrinnande, upphört. Mindre badinrättningar finnas vid Glöshö i Rengsjö socken och vid Strömsvik i Alfta socken, och har

under år 1895 jemväl vid Kyrksjön i Ljusdals socken en dylik inrättning kommit till stånd.

Fattiggårdar äro inrättade i Ofvansjö, Ockelbo, Torsakers, Hille, Skogs, Söderala, Bollnäs, Arbrå, Jerfsö, Ljusdals, Ram-sjö, Forsa, Harmångers, Jättendals och Bergsjö socknar.

För Ljusdals tingslag har under perioden *nytt tingshus* blifvit fullbordadt och för sitt ändamål upplåtet; innehållande detsamma, förutom tings-sal med åhörareläktare, rum för domare, åklagare, nämnd och parter samt för vaktmästare, tre arrestrum, äfven-som brandfritt rum för tingslagets arkiv. Äfven för Delsbo tings-lag kommer, enligt derom fattadt beslut, ett nytt tingshus att uppföras i närheten af Delsbo jernvägsstation. Invid tingshuset

Tab. M. Bergsjö folkbanks rörelse under åren 1893—1895.

	1893. Kronor.	1894. Kronor.	1895. Kronor.
Lån, utgifna	106,207	106,944	79,746
» inbetalda	87,926	87,915	70,103
Inrikes vaxlar, diskonterade	—	—	10,323
» » infriade	—	—	15,725
Upp- och afskrifn.-räkning i andra banker: lyft	95,544	93,379	79,305
insatt	95,842	96,356	91,447
Deposition, insatt	—	—	28,260
» uttaget	—	—	79,355
Upp- och afskrifning, insatt	—	—	31,345
» » » uttaget	—	—	31,995
Sparkassa, insatt	72,071	96,895	86,398
» uttaget	91,724	108,160	29,776
Hela omsättningsbeloppet	549,314	589,649	633,778

Tab. N. Hudiksvalls folkbanks rörelse under åren 1891—1895.

	1891. Kronor.	1892. Kronor.	1893. Kronor.	1894. Kronor.	1895. Kronor.
Lån utgifna och inrikes vaxlar diskonterade	326,125	413,612	579,351	916,793	1,382,601
Do, infriade	300,811	357,730	520,009	829,393	1,273,566
Deposition, insatt	40,320	169,360	148,047	277,592	108,787
» uttaget	41,860	120,730	99,625	216,836	150,958
Upp- och afskrifning, insatt	116,551	92,706	151,722	216,457	251,095
» » » uttaget	115,411	84,568	140,162	222,195	216,304
Hela omsättningsbeloppet	941,078	1,238,706	1,638,916	2,679,266	3,383,311

Tab. O. Gefle—Dala hypoteksförenings rörelse i Gefleborgs län och Helsinglands städers hypoteksförenings rörelse, åren 1891—1895.

År.	Gefle—Dala hypoteksförening (beträffande Gefleborgs län).			Helsinglands städers hypoteksförening.		
	Antal del-egare.	Begagnad delaktighet. Kronor.	Summan af utgifna amorterings-lån. Kronor.	I Söder-hamn. Kronor.	I Hudiks-vall. Kronor.	Summa. Kronor.
1891 . . .	1,002	4,637,500	4,615,900	736,300	366,500	1,102,800
1892 . . .	1,044	4,688,500	4,666,600	712,200	386,600	1,098,800
1893 . . .	1,069	4,740,700	4,718,800	712,200	410,600	1,122,800
1894 . . .	1,099	4,835,300	4,813,400	516,200	410,600	926,800
1895 . . .	1,123	4,866,700	4,858,700	520,350	413,400	933,750

Tab. P. Lifränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Gefleborgs län åren 1891—1895.

År.	Insättningar under året i kr.			Behållning vid årets slut i kr.				
	För be-redande af lif-ränta.	För bil-dande af kapital.	Summa.	Bespa-rings-fonden.	Lif-ränte-fonden.	Förvalt-nings-fonden.	Reserv-fonden.	Summa.
1891 . . .	9,974	14,370	24,344	363,597	2,578	9,012	2,067	377,254
1892 . . .	9,864	6,093	15,957	393,312	3,577	9,012	2,164	408,065
1893 . . .	8,417	6,700	15,117	422,592	4,346	9,012	2,278	438,228
1894 . . .	11,119	13,932	25,051	462,554	5,206	9,012	2,372	479,144
1895 . . .	12,278	8,922	21,200	493,319	6,945	9,012	2,470	511,746

rörelse under åren 1891—1895.

Aktiebolaget Hudiksvalls bank.					
År 1891. Kronor.	År 1892. Kronor.	År 1893. Kronor.	År 1894. Kronor.	År 1895. Kronor.	
772,925	1,102,605	1,225,903	1,188,409	1,213,970	Lån.
699,315	908,605	1,259,855	1,147,894	1,181,343	
2,723,981	2,486,187	2,332,529	1,969,590	1,589,286	Inrikes vaxlar.
2,695,013	2,556,502	2,296,164	2,191,923	1,625,043	
202,595	146,671	295,991	480,255	170,024	Utrikes vaxlar.
202,595	146,671	291,969	471,595	182,705	
196,680	122,325	121,266	128,022	92,011	Kassakreditiv.
185,620	107,705	131,836	113,336	102,748	
774,505	1,301,619	1,352,326	1,637,092	617,348	Deposition.
701,312	1,070,987	1,286,878	1,550,349	596,697	
669,427	720,373	916,925	942,632	1,061,846	Upp- och afskrifning.
671,520	741,389	870,620	922,928	966,746	
1,317,116	1,358,384	1,397,216	1,637,533	1,397,987	Postremissvaxlar.
11,812,604	12,770,023	13,779,478	14,381,558	10,707,754	Omsättningsbelopp.
2,081	2,295	2,497	2,661	2,538	Antal postrem.-vaxlar.

K. Majts Befallningshafvandes femårsberättelser 1891—1895. Gefleborgs län.

i Bergsjö har ett nytt häradshäkte, inrymmande 4 celler, blifvit anordnad.

Till upplysning om *fångantalet* i länsfängelset i Gefle och kronohäktet i Hudiksvall intages *tabell K* (sid. 24).

Gefle fångvårdsförening har under femårsperioden tagit befattning med följande antal frigifna fångar: 8 år 1891, 9 år 1892, 14 år 1893, 11 år 1894 och 19 år 1895. Sistnämnda år utgjorde föreningens inkomster 483 kr. 85 öre och utgifter 395 kr. 70 öre samt behållningen vid årets slut 1,105 kr. 43 öre, och var antalet af föreningens medlemmar samma år 317.

Vid slutet af år 1895 funnos i länet, utom sparbankerna, följande *bankinrättningar*, nämligen Gefleborgs enskilda bank, med hufvudkontor i Gefle samt afdelningskontor i Söderhamn och kommissionskontor i Bollnäs; Helsinglands enskilda bank, med hufvudkontor i Söderhamn, afdelningskontor i Hudiksvall, Gefle och Ljusdal samt kommissionskontor i Bollnäs och Arbrå; Aktiebolaget Hudiksvalls bank, Aktiebolaget Bollnäs folkbank, Hudiksvalls och Bergsjö folkbanker, Gefle—Dala hypoteksförening, Helsinglands städers hypoteksförening samt Gefle inteckningsgarantiaktiebolag, bland hvilka Bergsjö folkbank och Aktiebolaget Bollnäs folkbank under femårsperioden börjat sin verksamhet, den förra år 1893 och det senare den 1 juli 1895. Från flertalet af dessa kreditanstalter hafva infordrade uppgifter om rörelsens omfattning under femårsperioden blifvit Länsstyrelsen med-

delade och äberopas härom *tabell L* äfvensom *tabellerna M* och *N* samt *O* (sid. 24 och 25).

Beträffande *sparbankerna* i länet må antecknas, att, sedan Voxna, Bollnäs och Bergsjö sparbanker under nu ifrågavarande period blifvit upplösta, de vid periodens slut i länet befintliga sparbanker voro Gefleborgs läns, Gefle stads, Söderhamns, Hudiksvalls, Enångers, Ofvansjö och Årsunda sparbanker.

Den rörelse, som, enligt hvad i förra femårsberättelsen omförmäles, utöfvats af *Gefle pantlänneaktiebolag*, har numera öfvertagits af Gefle stad, som jemväl fått reglemente för pantlänneinrättningen af Kungl. Maj:t fastställt.

Rörande *Lifränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Gefleborgs län* hafva de uppgifter, som å sid. 25 intagna *tabell P* innehåller, blifvit meddelade. Anstalten har af länets landsting såsom bidrag till förvaltningskostnaderna för hvar af åren 1891—1895 åtnjutit ett anslag af 750 kr.

Enligt den särskilda statistiken rörande *försäkringsväsendet* i riket funnos i detta län år 1893, utom Gefleborgs läns brandstodsbolag och Gestriklands brandstodsbolag, 30 mindre ömse-sidiga brandstodsbolag äfvensom 30 kreatursförsäkringsbolag.

Antalet af de i länet befintliga registrerade *sjuk- och begrafningskassor* uppgick år 1895 till 42.

I **tab. 7** meddelas uppgifter i ett sammanhang å såväl de särskilda städerna som landsbygden tillhörande *fromma stiftelser*, stipendiifonder m. m.

7. Städer och s. k. stationssamhällen.

Gefle. Under femårsperioden har staden fullföljt planen att förvärfva *eganderätt till närbelägna jordområden* dels till hindrande af oregelbundna samhällens uppkomst invid stadens utkanter och dels äfven för andra ändamål. I sådant afseende har staden inköpt egendomarne Engesberg för 60,000 kr., Holmsund för 100,000 kr. och Steneberg för 67,000 kr. äfvensom för öfverlåtande från kronan till staden af Fredriksskansholmen, hvilken ansetts behöflig för norra hamnpirens förlängning till densamma och kajers anläggande derstädes, till kronan erlagt 20,000 kr. såsom bidrag till ordnande af minförsvar vid norra hamninloppet. Vidare har staden för regleringsplanens genomförande, jemte inköp af åtskilliga gårdar och vretar, genom kontrakt med Länsstyrelsen och Domkapitlet, som den 8 februari 1895 af Kungl. Maj:t faststälts, emot en årlig afgift af 3,500 kr. förvärfvat den åt kyrkoherden i Gefle pastorat på lön anslagna åker- och vretjord; hvarjemte beslut fattats om inköpande af egendomen Strömdalen för 33,000 kr. jemte två invid Gaffeån belägna vretar för tillhoppa 24,758 kr.

Byggnadsverksamheten i staden har under perioden varit ganska liflig, särskildt i de nya kvarteren söder om Gaffeån. Bland nya byggnader märkas främst Byggnadsaktiebolaget Gevalias hus vid Rådhusplanaden och Nygatan, Centralbyggnadsaktiebolagets byggnadskomplex midt emot jernvägarnes centralstation, det af staden med en kostnad af 250,000 kr. uppförda etablissementet för femte arméfördelningens skolor och stadens nya gasverk, anlagdt för en kostnad af 400,000 kr., samt Uppsala—Margrethills jernvägs i södra stadsdelen uppförda stortartade godsstation, hvarjemte må nämnas, att för metodistförsamlingen år 1893 uppförts en andra kyrka, belägen i södra delen af staden.

Antalet af samtliga under perioden *nybyggda boningshus* uppgår till 70; och utgjorde vid periodens slut hela antalet bebyggda tomter 1,224, obebyggda sådana 2,834, boningshus 1,529 samt kyrkor och andra offentliga byggnader 22, med ett sammanlagdt taxeringsvärde å hus och tomter af 29,198,500 kr.

Under uppförande var år 1895 sjetta döfstumundervisningsdistriktets ståtliga skolbyggnad äfvensom vid stadens begravningsplats ett bårhus med obduktionslokal, som beräknats komma att kosta 10,000 kr.

Genom antagen ändring i stadens byggnadsordning har den del af stadens planlagda område, som får bebyggas allenast med stenhus, blifvit så utvidgad, att det numera blott i vissa utkanter af staden är tillåtet att uppföra hus af trä.

Genom Kungl. Maj:ts nådiga bref den 14 april och den 27 oktober 1893 samt den 8 mars och den 11 maj 1894 har en del mindre ändringar i stadsplanen blifvit fastställd, och å fiskläget Bönan har under år 1892 tomtindelning egt rum.

Åtskilliga *nya stadganden och föreskrifter* för staden hafva under perioden tillkommit, såsom ny brandordning år 1891, särskilda ordningsföreskrifter utöfver hvad ordningsstadgan för rikets städer innehåller, fastställda den 15 januari 1891, ordningsföreskrifter angående förbud för minderåriga att nattetid idka försäljning af vissa varor, ordningsstadga för anläggande och begagnande af elektriska ledningar, ordningsföreskrifter för velocipedåkning, reglemente för ångslupstrafiken, ordningsstadga rörande renhållningsväsendet m. m.

Tack vare brandväsendets ordnande genom anställande af en fast brandkår, har någon förhärjande *eldsvåda* icke under

perioden förekommit, fastän flere tillbud till ellsolycka, delvis ganska svåra, yppat sig.

Totallängden af *vattenledningens* rörnät utgjorde vid 1895 års slut 43,708 meter med 301 brandposter. Antalet af de egendommar, hvari vattenledning införts, var vid nämnda tidpunkt 972. Medelkonsumtionen af vatten från vattenledningen har uppgått till 2,557 kub.-meter, utgörande per individ 100.7 liter, i dygnet. Sedan förslag uppstått att förse staden med ett bättre vatten än det, som nuvarande ledningen från Gafleån kan lemna, hafva för sådant ändamål borrningar anstälts i den norr om staden framgående sandåsen (Sätraåsen), dervid vunnits ett så godt resultat, att berättigade förhoppningar förefinnas, att staden kan för sitt behof af vatten varda derifrån försedd med s. k. grundvatten af bästa slag.

Dräneringens rörnät utgjorde vid 1895 års utgång 29,866 meter hufvudledning och 2,919 meter sidoleddning med gatubrunnar till ett antal af 582. De dränerade egendomarnes antal var 919. Förslag till dränering af förstaden Strömsbro är antaget till utförande.

Med Kungl. Maj:ts tillstånd, enligt nådigt bref den 28 juli 1892, hafva stadsfullmäktige den 30 juni 1893 beslutit, att stadens *metall- och jernväg* skulle vid 1893 års utgång indragas och att dess område derefter i stället skulle till upplagsplatser användas.

Beträffande *Gefle stads utträdande ur Landstinget* och den emellan staden och Landstinget ingångna öfverenskommelse i fråga om sjukvården vid lasarettet i Gefle återopas, hvad förut anförts. Här må tilläggas, att till bestämmande af rättsförhållandena emellan Gefle stad och Landstinget i finansielt hänseende en ytterligare öfverenskommelse blifvit träffad genom stadsfullmäktiges och Landstingets under år 1894 fattade sammanstämmande beslut.

Å *skeppsvarf* i staden hafva under femårsperioden blifvit bygda 5 ångare af stål eller jern, 1 ångslup, 2 barkskepp, 9 lastpråmar samt 1 fyrskepp, hvarjemte den å Brynäs varf anlagda slip för fartygsreparerande nästan ständigt under seglationstiden varit i användning.

Under perioden hafva i staden inrättats en orgelfabrik, en ångqvarn, ett ångbageri, ett glasbruk, en elektrisk verkstad och en pressjästfabrik. Flere af stadens *fabriker* hafva egna kraftkällor för frambringande af *elektricitet* till belysning eller såsom drifkraft, men den största mängden elektrisk kraft tillföres staden af Gefle elektriska belysningsaktiebolag från dess utom stadens område befintliga anläggning.

År 1895 utgjorde sammanlagda längden af stadens *vägar*, inberäknade de till allmänna vägnätet hörande gator, 0.4530 ny-mil. För allmän trafik var öppnad en gatulängd af 55,818 meter, deraf 11,383 meter stensatta gator, 22,466 meter terrasserade, 20,759 meter makadamiserade och 1,210 meter grusade. Gatuläggningens underhållskostnad under femårsperioden har uppgått till 69,112 kr. 19 öre och nyanläggningskostnaden till 157,757 kr. 14 öre.

Bland *större allmänna arbeten* må omnämnas ombyggnad af en del stenkajer längs Gafleån samt planerande och ordnande af Södra strandgatan. Med afseende å den utvidgning af stadens *hamn*, som under flere år varit föremål för undersökning och vidlyftiga utredningar, hafva stadsfullmäktige i princip godkänt framlagd förslag om norra hamnpirens förlängning genom en

bank med jernvägsspår till holmen Fredriksskans samt piers och kajers anläggande omkring samma holme. De närmast erforderliga kostnaderna för detta företag, som genomfördt skulle betinga en kostnadssumma af omkring 3 millioner kronor, beräknas utgöra 675,000 kr. I och för utredning angående åtskilliga detaljer med afseende å arbetets utförande och kostnadsberäkningen är dock förslaget beroende af ytterligare beslut.

Enligt de årligen fastställda utgiftsstaterna hafva stadens *utgifter* utgjort:

År 1891 . . .	929,816.64 kr.,	deraf uttaxerad	165,000 kr.
» 1892 . . .	1,136,910.52 »	»	173,000 »
» 1893 . . .	1,383,278.16 »	»	200,000 »
» 1894 . . .	1,111,169.31 »	»	206,610 »
» 1895 . . .	1,041,040.55 »	»	205,000 »

Den för betäckande af dessa utgifter förefintliga brist i stadens *inkomster* — år 1891 kr. 186,363.17, år 1892 kr. 297,942.05, år 1893 kr. 474,485.94, år 1894 kr. 115,043.49 och år 1895 kr. 139,712.23 — har fylts dels genom försäljning af i stadens ego varande obligationer och dels genom upptagande af tillfälliga lån. Under år 1893 har staden, för konvertering af äldre lån och betalande af tillfälliga lån samt för åtskilliga andra behof, erhållit tillstånd att upptaga ett 40-årigt amorteringslån a 3,500,000 kr., hvaraf till en början obligationer till ett belopp af allenast 2,620,000 kr. skulle få utlemnas; och hafva sedermera med vederbörligt tillstånd ytterligare 227,000 kr. af lånet tagits i anspråk.

Ny organisation af stadens *fattigvårdsväsende* i enlighet med det s. k. elberfeldtssystemet (med verkställande direktör, 18 krets-föreståndare och 178 fattigvårdare) har under perioden antagits och trädt i kraft.

Tjensterna under drätselkammarens finansafdelning hafva reglerats genom upprättande af ett *kammarkontor*, hvars arbeten handhafvas af en stadskamrerare, en stadskassör, en hamnkassör och en stadsbokhållare.

Stadens *kronouppbördsvärk* har omorganiserats och består numera af en kronokassör och en kronobokhållare.

Söderhamn. Stadens område har under denna femårsperiod icke undergått någon förändring.

Vidkommande de *för stadens bebyggande gällande planer* äro att märka de ändringar och jemkningar i dessa, hvarom förmäles i Kungl. Maj:ts nådiga bref den 30 oktober 1891 och den 9 juni 1893 samt Länsstyrelsens utslag den 13 juni 1894.

Sedan under perioden 4 nya tomter blifvit bebyggda, utgjorde vid periodens slut de bebyggda tomternas antal 479. *Byggnadsverksamhetens* obetydlighet under perioden står i sammanhang med den ringa folkökningen och läser den sistnämnda vara att tillskrifva den omständigheten, att stadens hufvudnäring trävaru-rörelsen nedgått derigenom, att dels Bergvik och Ala nya aktiebolag flyttat största delen af sin skeppning från Söderhamn till Söderala socken och dels Lerviks inom stadens område belägna ångsäg blifvit tillsvidare nedlagd.

Emellertid te sig numera stadens gårdar i allmänhet i ett prydligare och mera värdadt skick än förr. Gator och andra allmänna platser underhållas äfven vida bättre och stadens planteringar skötas fortfarande väl samt förstoras årligen. Genom ett enskildt bolag är elektrisk belysning i staden införd.

Angående de svårigheter, hvarunder stadens *minuthandlande och handverkare* arbeta, gäller fortfarande, hvad i förra femårsberättelsen yttrats. Dock hyses i staden det hopp, att sedan Dala—Helsinglands jernväg kommit till stånd, större utvägar till rörelsens utvidgande för stadens näringsidkare skola yppa sig.

Under perioden hafva genom stadens skogvaktare å stadens skog dels med tall- och granfrö blifvit besädda 111 hektar 6 ar 90 qv.-meter, dels ock å 24 ar 68·2 qv.-meter utplanterats 1,000 tallplantor; och hafva vid verkställd räkning af alla å skogsmarken befintliga träd intill 12 engelska tum diameter vid brösthöjd dessa funnits uppgå till ett antal af 46,000.

Tönshammars *jernbruk*, som någon tid varit nedlagdt, drifves åter, hufvudsakligen för kettingsmide.

Inom stadens område äro belägna aktiebolaget Jäderberg & C:s gjuteri och mekaniska verkstad, två ölbryggerier, flere svagdricksbryggerier, en färgerifabrik, ett mekaniskt ullspinneri, en smergelskif- och filfabrik, ett större tegelbruk, ett skeppsvarf för reparationer, sex ångsagar samt fem brädgårdar.

Kostnaderna för *vägars och broars underhåll samt för gators anläggande och vidmakthållande* hafva under perioden uppgått till följande belopp: år 1891 kr. 8,238·65, år 1892 kr. 7,212·94, år 1893 kr. 9,718·49, år 1894 kr. 14,487·98 och år 1895 kr. 10,560·42.

Stadens *hamnråde* har genom kungl. bref den 8 april 1892 och den 5 maj 1893 blifvit bestämdt. Ny hamnordning har under år 1895 fastställts. Fortfarande verkställas muddringar och kajbyggnader ärligen för betydande belopp till sjöfartens befrämjande. Den i förra berättelsen omfördälda breddning af stadsån är nu fullbordad.

Under perioden hafva *utdebiterats* följande belopp:

	Genom drätsel- kammaren, kr.	För presterskapets afföring, kr.
År 1891	173,969·74	7,424·58
» 1892	161,187·35	8,470·52
» 1893	164,885·38	8,319·88
» 1894	155,640·23	9,065·70
» 1895	154,414·59	8,404·88

Stadens *finansiella ställning* har vid hvarje års slut varit följande:

	Tillgångar. Kr.	Skulder. Kr.	Behållning. Kr.
År 1891	2,059,569·18	1,230,751·35	828,817·83
» 1892	2,018,370·68	1,199,676·13	818,694·55
» 1893	1,965,627·89	1,172,632·20	792,995·69
» 1894	1,952,276·88	1,162,184·79	790,092·09
» 1895	1,936,362·58	1,153,843·45	782,519·13

Öfver timade *eldsvådor* och *uppbrunna hus* meddelas följande öfversigt:

	Eldsvådor ell. tillbud dertill.	Uppbrunna hus.
År 1891	9	7
» 1892	6	2
» 1893	3	2
» 1894	5	5
» 1895	2	1

Det i förra femårsberättelsen omnämnda stilleståndet i fråga om *ekonomisk utveckling* har icke under nu tilländalupna perioden undergått nämnvärd förändring. Bättre förhållanden i detta hänseende anser samhället sig dock, på sätt äfven ofvan anförts, kunna förvänta såsom en följd af den nu påbörjade jernvägsanläggningen från Bollnäs till Orsa i Dalarne.

Hudiksvall. Stadens *invånare*-antal har visserligen under perioden varit stadt i sjunkande, men detta torde kanske icke så mycket betyda, då stadens inkomster under samma tid funnit sig i ett jemnt stigande och för öfrigt stadens lifskraft icke synes vara minskad. Förslag om den i Helsing-Tuna socken belägna förstaden *Åviks* förläggande under Hudiksvall var vid periodens utgång på vederbörandes pröfning beroende.

Genom kungl. brefvet den 23 juli 1892 har ett tillägg till stadens *regleringsplan* blifvit fastställt.

Hafs fisket är fortfarande hufvudinkomstkällan för en stor del af stadens befolkning, och i utställningen vid allmänna landbruksmötet i Göteborg hafva stadens fiskare med heder deltagit.

Under perioden har i staden uppblomstrat en *väfnadsindustri*, som torde komma att för staden medföra åtskilliga fördelar.

Sjökommunikationen med Stockholm och norrländska kuststäderna äfvensom med utlandet uppehålls medelst en stor mängd ångbåtar.

Trävaruskeppningen har fortfarande varit mycket liflig och hafva i öfrigt utskeppats träpapp, jern, träkol, salt strömming m. m.

Staden är ännu i saknad af *rådhus*, så att lokal för magistraten och rådstufvurätten måste hyras.

Bollnäs stationssamhälle. Plan för samhällets bebyggande har genom kungl. bref den 5 juni 1891 blifvit fastställt.

Den *mantalsskrifna befolkningens* antal var 715 år 1891, 702 år 1892, 731 år 1893, 740 år 1894 och 759 personer år 1895.

Boningshusen, för närvarande 44, hade med tillhörande tomter ett sammanlagdt taxeringsvärde år 1891 af 711,000, år 1892 af 743,000, år 1893 af 729,000, år 1894 af 731,000 och år 1895 af 729,400 kr.

Inom samhället finnas en såg med snickerifabrik, ett svagdricksbryggeri och ett mälteri.

Samhället har sökt att genom anskaffande af ökad och förbättrad *brandattiralj* få de dryga brandstodspremierna ned-satta samt har låtit anlägga en brandtelegraf. Plan och kostnadsberäkning för anbringande af *vattenledning* antingen från Ljusne elf eller från den högt belägna sjön Bolletjärn hafva blifvit upprättade.

Under perioden har förslag väckts om utvidgande af samhällsområdet och om förvärfvande af *köpingsrättigheter*, hvilket förslag vid periodens utgång ännu var under behandling.

Ljusdals stationssamhälle. Byggnads- och brandordningen för samhället äfvensom en del *ordningsföreskrifter* i öfrigt hafva under år 1891 blifvit fastställda; och har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 19 februari 1892 stadfäst regleringsplan för samhällsområdet, hvarjemte genom kungl. bref den 7 oktober samma år bestämts, hvad som skall till ny stadsdel hänföras.

Det genom kungl. bref den 28 juni 1889 för samhället bestämda *område* har en areal af 145·36 hektar, deraf 8·15 hektar upptagas af statens jernväg.

I samhället voro mantalsskrifne vid periodens början 608 och vid dess slut 619 personer. Hela *folkmängden* år 1895 utgjorde 1,168 personer.

Enligt samhällets debiterings- och uppborðslängder tillhörde samhället vid sistnämnda tid 47 jordbruksfastigheter och 82 andra fastigheter med ett taxeringsvärde för de förra af 105,000 kr. och för de senare af 464,000 kr.; och var antalet af *boningshusen* 102.

På samhällets medlemmar hafva *utdebiterats* för år 1891 kr. 1,380, för år 1892 kr. 1,410, för år 1893 kr. 1,407, för

år 1894 kr. 1,482 och för år 1895 kr. 1,868, hvilka medel hufvudsakligen användts till upprättande af karta öfver samhällets område jemte öfriga regleringskostnader, till gångbanors anläggande, till belysning samt till anskaffande af brandmateriel m. m.

Samhällets *skulder* uppgå till 7,000 kr., och svarar häremot såsom *tillgång* den del af indragna militiebostället Gärde nr 2, som samhället i enlighet med kungl. brefvet den 9 juni 1893 fått inköpa emot en summa af 5,500 kr.

Gefle Slott i Landskansliet och Landskontoret den 31 december 1896.

C. A. T. BJÖRKMAN.

C. M. Ström.

J. J. Smith.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I GEFLEBORGS LÄN ÅREN 1891—1895.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
		Enligt presterskapets uppgifter, den 31 december.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motsäende år.					
					Hela folkmängden.			Deraf fria från mantals- penningar.		
		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.
Landsbygden	år 1891	84,543	85,885	170,428	83,774	85,077	168,851	38,346	41,439	79,785
	1892	84,716	86,171	170,887	84,724	86,055	170,779	39,109	42,191	81,300
	1893	85,401	86,780	172,181	85,098	86,544	171,642	39,437	42,486	81,923
	1894	86,873	87,962	174,835	86,172	87,381	173,553	40,114	42,958	83,072
	1895	88,899	89,605	178,504	87,781	88,612	176,393	40,695	43,382	84,077
Gefle stad	år 1891	11,402	12,935	24,337	11,438	12,965	24,403	4,811	5,346	10,157
	1892	11,799	13,209	25,008	11,882	13,328	25,210	5,022	5,420	10,442
	1893	11,750	13,263	25,013	11,774	13,296	25,070	5,066	5,467	10,533
	1894	11,902	13,353	25,255	11,935	13,406	25,341	5,163	5,663	10,826
	1895	12,053	13,516	25,569	12,018	13,560	25,578	5,178	5,630	10,808
Söderhamns stad	år 1891	4,921	5,133	10,054	5,055	5,230	10,285	2,474	2,406	4,880
	1892	4,909	5,141	10,050	5,035	5,268	10,303	2,477	2,453	4,930
	1893	4,911	5,201	10,112	5,013	5,286	10,299	2,465	2,463	4,928
	1894	4,910	5,227	10,137	4,933	5,267	10,200	2,425	2,386	4,811
	1895	5,013	5,334	10,347	5,026	5,394	10,420	2,594	2,734	5,328
Hudiksvalls stad	år 1891	2,204	2,479	4,683	2,278	2,543	4,821	1,018	1,100	2,118
	1892	2,152	2,477	4,629	2,200	2,502	4,702	992	1,099	2,091
	1893	2,098	2,428	4,526	2,166	2,501	4,667	1,000	1,142	2,142
	1894	2,154	2,387	4,541	2,148	2,487	4,635	984	1,104	2,088
	1895	2,093	2,351	4,444	2,125	2,490	4,615	959	1,088	2,047
Hela länet	år 1891	103,070	106,432	209,502	102,545	105,815	208,360	46,649	50,291	96,940
	1892	103,576	106,998	210,574	103,841	107,153	210,994	47,600	51,163	98,763
	1893	104,160	107,672	211,832	104,051	107,627	211,678	47,968	51,558	99,526
	1894	105,839	108,929	214,768	105,188	108,541	213,729	48,686	52,111	100,797
	1895	108,058	110,806	218,864	106,950	110,056	217,006	49,426	52,834	102,260

Tab. 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I GEFLEBORGS LÄN ÅREN 1891—1895.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Allmänna vägar.	Längd af hvarje väglag vid 1895 års slut.	Deraf under åren 1891—1895		Kostnad för under åren 1891—1895						Längd af indelade med skjutsanstalter försedda vägar vid 1895 års slut.	Skjutsanstalter vid 1895 års slut		
		fulländade och afsynade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.	fulländade nya vägar.			omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.				med entreprenad.		utan entreprenad.
				Af statsmedel.	Af landstingets eller kommunernas medel.	Af väghållningsdistriktens medel (vägkassorna).	Af statsmedel.	Af lands-tingets eller kommunernas medel.	Af väghållningsdistriktens medel (vägkassorna).		Gästgifverier.	Skjutsstationer.	
Å landsbygden:	Nymil.	Nymil.	Nymil.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Nymil.	Antal.	Antal.	Antal.
Landsvägar . . .	50.5	--	0.05	—	—	--	1,400	1,400	—	50.5	34	6	1
Bygdevägar . . .	140.48	2.8	1.64	62,200	37,913.17	—	2,500	19,950	—	104.18			
I städerna	0.88	—	0.0165	—	—	—	1,400	—	—	—	3	—	—
Summa	191.86	2.8	1.7065	62,200	37,913.17	—	5,300	21,350	—	154.68	37	6	1
<p>Årliga kostnaden för underhållet den tid mark är bar af allmän väg inom länet är, enligt 46 § af lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, uppskattad till 99,271 kronor 74 öre.</p> <p>Skjutslegan per nymil utgick vid 1895 års slut med:</p> <p>1:90 kr., hvilket är <i>maximilega</i> med entreprenadbidrag vid 36 6 —</p> <p>1:85 > } hvilket är <i>under maximilegan</i> { > 1 — —</p> <p>1:31 > } > — — 1</p> <p style="text-align: right;">Summa (skjutsanstalter) 37 6 1</p>													
										I kungs- och krono-skjuts.	Vid gästgifverier med entreprenad.	Vid skjutsstationer med entreprenad.	Vid skjutsanstalter utan entreprenad.
Antal utgångna hästar under år 1891										54	14,046	401	—
> > > > > 1892										38	13,887	361	—
> > > > > 1893										25	14,516	450	—
> > > > > 1894										24	13,706	429	—
> > > > > 1895										25	13,909	435	511
Summa (hästar)										166	70,064	2,076	511

Tab. 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1895.

1.	2.		3.	4.	5.	6. 7. 8. 9. 10.					11. 12.	
	Hemman och lägenheter upptagna i jordeboken.				Antal brukningsdelar.	Antal lägenheter, verk och inrättningar utom de i jordeboken särskildt upptagna (i kol. 2-4).					Taxeringsvärdet (i kronor)	
	Antal.	Mantal.		Nuvarande.		Jordtorp.	Ryttare-, soldat- och båtsmans-torp.	Backstugor.	Verk och inrättningar.	Hus i köpingar, villor m. m.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.
Oförmedlade.		Nuvarande.										
I. Landsbygden.												
A. Kronoegendomar.												
1) Under allmän disposition.												
a) Kungs- och kungsladgårdar samt säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Boställen: hemman	59	—	45 ¹⁶⁹ / ₁₉₂₀	61	6	—	—	82	7	14	1,444,900	214,100
D:o lägenheter	6	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5,700	—
c) Hemman	13	—	8 ¹ / ₂₀	25	—	—	5	—	—	1	347,300	15,900
Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Jordlägenheter	18	—	—	1	5	—	—	—	1	—	3,675,600	2,200
e) Fiskerier	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15,000
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2) Under enskild disposition.												
a) Säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Hemman	5	—	1 ¹ / ₂	12	—	—	14	—	—	—	19,300	14,900
Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Jordlägenheter	216	—	—	2	—	—	—	—	—	—	114,300	—
d) Fiskerier	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44,600
e) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Skatteegendomar.												
a) Boställen: hemman	5	—	114 ³ / ₄₀	5	—	—	—	—	—	—	35,000	—
D:o lägenheter	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2,000	4,000
b) Säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Hemman	5,385	—	2,099 ⁴⁶¹⁹ / ₉₉₃₄₀	13,665	5,745	—	4,656	629	678	—	72,124,200	29,445,100
d) Jordlägenheter	156	—	—	8	—	—	—	—	—	—	259,900	—
e) Fiskerier	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30,200
f) Verk och inrättningar	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
C. Frälseegendomar.												
a) Boställen: hemman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
D:o lägenheter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Säterier och ladugårdar	1	—	5 ⁵ / ₈	1	—	—	—	—	—	—	62,500	—
c) Rå- och rörs- (insockne) hemman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Hemman (utsockne)	111	—	41 ⁷⁶¹ / ₃₈₄₀	168	71	—	70	16	3	—	2,012,400	1,090,200
e) Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
D. Andra fastigheter (som ej inräknats härofvän).												
Kyrkor och andra offentliga byggnader	—	—	—	—	—	—	—	—	—	977	—	14,555,000
Frälseräutor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	79,200
Summa	6,059	—	2,195 ⁸¹²⁹³ / ₉₉₃₄₀	13,948	5,829	—	4,827	653	1,685	—	80,103,800	45,510,400
Deraf fri från bevillning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,281,400	14,579,600
II. Städerna.												
Gefle	70	—	81 ⁵¹ / ₂₄₀	—	1,224	2,834	1,529	91	22	—	1,645,300	29,198,500
Söderhamn	5	—	6 ³⁷ / ₂₄₀	—	479	679	519	9	45	—	447,900	8,173,900
Hudiksvall	8	—	7 ¹⁹⁵ / ₂₄₀	292	398	600	403	13	21	—	299,000	5,919,000
Summa	83	—	22 ¹⁶⁷³ / ₁₉₂₀	292	2,101	4,113	2,451	113	88	—	2,392,200	43,291,400
Deraf fri från bevillning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	5,535,500

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR, I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1895.

1.	2.	3.	M a n t a l.					9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)					
			4. Krono.	5. Skatte.	F r ä l s e.		8. Summa.			Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. ä jordbruksfastighet.	12. ä annan fastighet.	13. ä frälse-ränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.									
Fideikommissinnehafvarens namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken (stad).													
Friherrinnan Ebba Beck-Friis, född Oxenstierna	Hilleviks masugn	Hille.	—	5'067	—	—	5'067	4	3	379,800	100,600	—	479,900		
V. Bayard ¹⁾	Joachimsmark	Gefle.	—	—	—	—	—	1	1	7,700	—	—	7,700		
G. P. Waldenström ¹⁾	Karinsång	'	—	—	—	—	—	1	—	5,400	—	—	5,400		
		Summa	—	5'067	—	—	5'067	6	4	392,400	100,600	—	498,000		

¹⁾ Säsom arfvinge efter handlanden Joachim Mau och hans hustru Katarina Margaretha Thunberg.

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1895.

1.	2.	3.	M a n t a l.					9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)					
			4. Krono.	5. Skatte.	F r ä l s e.		8. Summa.			Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer)	11. ä jordbruksfastighet.	12. ä annan fastighet.	13. ä frälse-ränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.									
Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken (stad).													
Axmar handelsaktiebolag	—	Hamrånge.	—	—	—	—	—	—	1	—	1,100	—	1,100		
Fors qvarn- och träförädlingsaktiebolag	—	Hille.	—	—	—	—	—	—	2	—	13,000	—	13,000		
Forsbacka jeruverks aktiebolag	Forsbacka	Valbo.	—	—	—	—	—	2	3	1,200	1,100,000	—	1,101,200		
Forsbacka handelsaktiebolag	—	'	—	—	—	—	—	—	2	—	37,000	—	37,000		
Gadö fabriks aktiebolag	—	'	—	—	—	—	—	3	1	800	35,200	—	36,000		
Gammelstilla aktiebolag	Gammelstilla bruk Saltspann nr 1 Sörby nr s. s. 1 m. fl. hemnan	Torsåker. Öster-Pernebo. Årsunda.	—	4'450 0'400 3'137	—	—	7'987	2	6	308,300 14,000 156,900	145,200	—	624,400		
Gustaf Sjögrens sågverks aktiebolag	—	Ockelbo.	—	—	—	—	—	—	1	—	17,000	—	17,000		
Grundbo handelsaktiebolag	—	Högbo.	—	—	—	—	—	—	1	—	6,800	—	6,800		

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1895.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ångar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	Frälse.		Summa.			jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälse-ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Gysinge aktiebolag	Gysinge bruk Ingevara nr 1 m. fl. hemman	Öster-Pernebo. Hedesunda.	—	13 574	—	2 200	20 907	2	5	533,400	775,000	6,100	1,521,600
			—	3 533	—	1 600		5	—	198,600	4,100	4,400	
Hagaströms tegelbruks aktiebolag . .	—	Valbo.	—	0 050	—	—	0 050	3	1	5,100	100,000	—	105,100
Hofors aktiebolag	Hofors bruk Kungsgårdens valsverk . . . Kungsfors bruk Lenåsen nr 1 m. m.	Torsåker. Ofvansjö. Jäderbo. Ockelbo.	—	18 392	—	0 500	40 280	—	7	899,000	729,200	2,500	2,864,600
			—	20 064	—	—		10	888,600	228,500	—		
			—	0 891	—	—		4	71,100	27,600	—		
			—	0 433	—	—		—	18,100	—	—		
Hofors handelsaktiebolag	—	Torsåker.	—	—	—	—	—	1	—	16,600	—	16,600	
Hofors hästskoaktiebolag	Urfors	Ofvansjö.	—	0 954	—	—	0 954	—	1	12,900	63,100	—	76,000
Horndals jernverks aktiebolag	Stålbo bruk	Öster-Pernebo.	—	2 733	—	—	2 733	1	1	133,500	10,000	—	143,500
Hästbo träförädlingsaktiebolag . . .	Hästbo ångsåg	Torsåker.	—	—	—	—	—	—	1	—	15,000	—	15,000
Högbo handelsaktiebolag	—	Högbo.	—	—	—	—	—	—	1	—	12,000	—	12,000
Klosterns aktiebolag	Vall nr 1 m. fl. hemman	Torsåker.	—	2 464	—	—	2 464	—	—	106,200	600	—	106,800
Kopparbergs och Hofors sågverks aktiebolag	Svabensverks jernbruk . . . — — Krogens torp Vij bruk m. m. Norråundets ångsåg Avaströms ångsåg	Alfta. Hanebo. Bollnäs. Jäderbo. Ockelbo. Hamrånge. Hille.	—	8 360	—	—	52 541	11	2	270,200	12,000	—	3,461,200
			—	1 480	—	—		1	75,000	3,100	—		
			—	1 150	—	—		12	34,500	20,000	—		
			—	—	—	—		1	3,500	—	—		
			—	32 032	0 625	8 654		72	2,376,600	412,000	30,000		
			—	0 240	—	—		1	12,300	112,000	—		
Korsnäs sågverks aktiebolag	Bomhusudden Tandsjö nr 13 eller Tor- åsen	Valbo. Los.	—	—	—	—	—	—	1	—	803,000	—	806,300
			—	—	—	—	—	—	—	—	3,300	—	
Mackmyra sulfittaktiebolag	Mackmyra	Valbo.	—	—	—	—	—	—	1	—	310,300	—	310,300
Nyängs aktiebolag	Berg nr s. 2 m. m.	Torsåker.	—	0 100	—	—	0 100	1	3	17,000	31,200	—	48,200
Ofvansjö trävaruaktiebolag	Åshammar	Ofvansjö.	—	0 119	—	—	0 119	1	2	7,800	17,500	—	25,300
Sandvikens jernverks aktiebolag . . .	Sandvikens bruk — — Värnan nr 1 m. m.	Högbo. Årsunda. Torsåker. Ofvanåker.	—	1 885	—	—	1 885	6	2	138,700	3,198,300	—	3,339,100
			—	—	—	—		1	—	500	—		
			—	—	—	—		1	—	500	—		
			—	—	—	—		2	1,100	—	—		
Storviks sulfittaktiebolag	Hammarby	Ofvansjö.	—	—	—	—	—	—	2	—	890,400	—	890,400
Söderfors bruks aktiebolag	Ön nr 1 m. fl. hemman Grinduga nr 1 m. fl. hemman	Hedesunda. Hamrånge. Valbo.	—	13 942	—	3 250	20 008	5	1	662,000	75,100	11,000	960,100
			—	—	—	—		1	—	1,000	—		
—	—	—	—	2 816	—	—	—	3	1	168,000	43,000	—	—
Torsåkers mejeriaktiebolag	—	Torsåker.	—	—	—	—	—	—	1	—	8,000	—	8,000
Valbo handelsförenings aktiebolag . .	—	Valbo.	—	—	—	—	—	—	2	—	10,000	—	10,000
Vij handelsaktiebolag	—	Hamrånge.	—	—	—	—	—	—	1	—	3,200	—	3,200
Årsunda mejeriaktiebolag	—	Årsunda.	—	—	—	—	—	—	1	—	6,800	—	6,800
Östanbäcks fabriks aktiebolag	—	Valbo.	—	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—	20,000
Kilafors jernverks aktiebolag	Kilafors bruk —	Hanebo. Bollnäs.	—	13 360	—	2 090	21 650	1	4	281,400	126,000	—	542,500
			—	5 430	—	0 770		5	2	120,300	13,500	1,300	
Lingbo gjuteriaktiebolag	Lingbo gjuteri	Skog.	—	—	—	—	—	—	1	—	12,000	—	12,000

Ljusne—Voxna aktiebolag	Ljusne sågverk	Söderala.	15 960	—	—	—	2	273,200	1,644,300	—	—
—	—	Skog.	3 480	—	—	3	—	185,000	900	—	—
—	—	Bollnäs.	3 286	—	—	4	—	54,300	74,000	—	—
—	—	Alfta.	0 950	—	—	19	—	82,500	—	—	—
—	—	Ofvanåker.	1 540	—	—	24	—	74,300	—	—	—
—	—	Voxna.	4 740	—	8 000	1	—	366,800	16,000	—	—
Bår nr 3 m. fl.	Ljusdal.	Ljusdal.	0 625	—	—	—	—	48,000	1,200	—	—
Viken nr 2	Ramsjö.	Ramsjö.	0 188	—	—	—	—	10,500	—	—	—
Gällsjö nr 1 m. fl.	Färila.	Färila.	1 560	—	—	—	—	185,400	—	—	—
Brännmyra nr 1 m. fl.	Los.	Los.	6 095	—	0 255	—	—	623,300	9,000	—	—
Elfsåtra nr 2 m. fl.	Jerfsö.	Jerfsö.	0 447	—	—	—	—	28,000	—	—	—
					47 120						3 671 700
Bergvik och Ala nya aktiebolag	Mörtebo nr 2 m. fl. hemman	Ockelbo.	3 550	—	0 725	3	—	256,000	—	7 200	—
	Avmår bruk	Hjarnänge.	10 972	—	1 500	5	10	670,900	371,900	6,700	—
	Ala sågverk	Söderala.	1 280	—	—	17	3	51,800	923,400	—	—
	—	Skog.	4 250	—	—	1	—	166,500	400	—	—
	—	Norråla.	—	—	—	1	2	9,500	129,500	—	—
	—	Bollnäs.	0 190	—	—	1	1	3,300	12,500	—	—
	—	Alfta.	0 510	—	—	—	—	12,200	—	—	—
Baggbo m. fl.	Ljusdal.	Ljusdal.	8 770	—	—	—	—	640,400	14,300	—	—
Büfvertjärn m. fl.	Ramsjö.	Ramsjö.	6 365	—	—	—	—	560,700	—	—	—
Grufbyn nr 3 m. fl.	Los.	Los.	1 354	—	0 120	—	—	129,400	10,500	—	—
Förånge nr 2 m. fl.	Jerfsö.	Jerfsö.	0 125	—	0 781	—	—	25,100	—	—	—
Nyfors f. d. bruk	Arbrå.	Arbrå.	—	—	—	—	—	—	4,000	—	—
Nr 153 o. 154 i Norra qv., nr 32 i 4:de och del af nr 20 i 1:sta qv.	Söderhamn.	Söderhamn.	—	—	—	—	4	—	33,250	—	4 039 450
Marma sågverks aktiebolag	Marma sågverk	Söderala.	0 610	—	—	—	1	11,200	233,200	—	—
	Boda nr 1 m. fl.	Ljusdal.	14 143	—	—	—	—	448,600	1,600	—	—
	Finneby m. fl.	Ramsjö.	2 107	—	—	—	—	179,900	—	—	—
	Föne nr 2 m. fl.	Färila.	2 342	—	—	—	2	156,200	17,000	—	—
	Borrsjö m. fl.	Los.	0 734	—	—	—	—	66,400	—	—	—
	Käsjö nr 7 m. fl.	Jerfsö.	0 180	—	—	—	—	203,900	—	—	—
Bergvik och Ala nya aktiebolag till 2/3 samt Marma sågverks akt.-bol. till 1/3	Nr 162 i Norra qv. m. fl.	Söderhamn.	—	—	—	—	4	1,000	101,300	—	1 419 300
	Edefors qvarn	Ljusdal.	—	—	—	—	1	—	20,000	—	20 000
Sandviks tegelbruks aktiebolag	Sandviks tegelbruk	Söderala.	0 120	—	—	—	1	5,000	25,000	—	30 000
Svartviks aktiebolag	Askesta sågverk	—	0 530	—	—	3	3	12,500	434,500	—	—
	Lägenh. Kilen i Kärböle	Färila.	—	—	—	—	—	—	3,000	—	—
	Sandarne lastageplats m. m.	Söderhamn.	—	—	—	—	1	—	284,000	—	734 000
Varpuås förlagsaktiebolag	Rehn	Bollnäs.	0 780	—	—	—	2	18,400	29,000	—	—
	—	Söderala.	—	—	—	—	2	3,000	—	—	—
	Björnsjö flottningsskasern	Segersta.	0 470	—	—	—	—	8,900	14,200	—	—
	Långön, Torön m. byggn.	Färila.	—	—	—	—	—	—	1,600	—	—
	Koldemo flottu.-kasern m. m.	Jerfsö.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	Arbrå.	—	—	—	—	—	—	10,000	—	85 100
Rengsjö handelsaktiebolag	Åbyggnad i Utby	Rengsjö.	—	—	—	—	—	—	1,000	—	1 000
Lötens sågverks aktiebolag	Lötens såg	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	10 000
Norråla hushållsförenings aktiebolag	Åbyggnader	Norråla.	—	—	—	—	—	—	4,300	—	4 300
Vij sågverks aktiebolag	Vij ängsåg	Trönö.	—	—	—	—	1	—	16,000	—	16 000
Trönö handelsaktiebolag	Åbyggnad i Berga	—	—	—	—	—	—	—	4,500	—	4 500
Goodtemplars handelsaktiebolag	— i Trönbyn	—	—	—	—	—	—	—	2,300	—	2 300
Bollnäs nya bryggeriaktiebolag	Bollnäs bryggeri	Bollnäs.	0 060	—	0 060	—	1	3,000	60,000	—	63 000
Mejeriaktiebolaget	Bollnäs mejeri	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	10 000
Goodtemplars byggnadsaktiebolag	Åbyggnad i Bro	—	—	—	—	—	—	—	10,000	—	10 000
Ofvanåkers mejeriaktiebolag	Mejeri i Edsbyn	Ofvanåker.	—	—	—	—	1	—	3,000	—	3 000
Skogens kolaktiebolag	Lemminge	Bollnäs.	1 510	—	—	—	—	25,400	8,000	—	—
	—	Skog.	0 110	—	—	—	2	7,200	—	—	—
	En ligenhet i Holmsveden	Ramsjö.	—	—	—	—	—	—	1,700	—	—
	Karsjö nr 6 m. fl.	Jerfsö.	0 391	—	—	—	—	6,700	—	—	—
	Kyrkbyn nr 16	Arbrå.	0 500	—	—	—	—	14,000	—	—	—
	Djupa af 3 m. fl.	Undersvik.	0 618	—	—	—	—	13,500	4,000	—	—
	Danshed m. m.	Ockelbo.	—	—	—	—	3	2,200	—	—	82 700

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1895.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.		Summa.			å jord- bruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Stora Kopparbergs bergslags aktiebolag	Skutskärsköp	Hedesunda.	—	—	—	—	—	1	—	200	3,100	—	—
	Ön nr 4 m. m.	Öster-Fernebo.	—	0:400	—	—	—	3	—	16,800	6,800	—	—
	Åbacka	Ockelbo.	—	0:054	—	—	—	—	1	6,000	60,000	—	—
	Hersjö m. m.	Bollnäs.	—	1:750	—	—	—	53	—	176,100	—	—	—
	Sandsjö nr 1 m. fl.	Los.	—	—	—	—	—	—	—	12,500	—	—	—
							2:204						281,500
Galtströms bruks aktiebolag	Årskogen m. m.	Gnarps.	—	2:231	—	—	—	2	1	63,700	3,400	—	67,100
Vade mejeriaktiebolag	Vade mejeri	Bergsjö.	—	—	—	—	—	1	1	200	7,300	—	7,500
J. A. Enhörnings trävaruaktiebolag	Korpåsen m. m.	Hassela.	—	0:267	—	—	—	—	—	13,300	—	—	—
	Af Hedsjö nr 5 m. m.	Ramsjö.	—	0:059	—	—	—	—	—	4,400	—	—	17,700
Aktiebolaget Forså trappfabrik	Forsån	Forså.	—	0:393	—	—	—	1	4	9,600	259,500	—	—
	Lillejön	Delsbo.	—	0:306	—	—	—	—	—	5,000	—	—	274,100
Aktiebolaget Iggesunds bruk	—	Njutånger.	—	4:626	—	—	—	—	11	112,500	1,035,000	—	—
	—	Nianfors.	—	6:755	—	—	—	3	2	125,000	47,000	—	—
	—	Bergsjö.	—	0:675	—	—	—	—	—	26,500	—	—	—
	—	Helsing-Tuna.	—	0:489	—	—	—	—	1	11,200	25,000	—	—
	—	Forså.	—	2:119	—	—	—	—	—	49,200	—	—	—
	—	Norrbo.	—	3:685	—	—	—	—	2	78,100	—	—	—
	—	Bjuråker.	—	28:367	—	—	—	14	12	684,500	210,900	—	—
	—	Delsbo.	—	0:148	—	—	—	—	6	17,100	—	—	—
	—	Ljusdal.	—	0:346	—	—	—	—	—	157,500	—	—	—
	—	Hallås m. fl.	Ramsjö.	—	1:906	—	—	—	—	134,000	—	—	—
	—	Kårhole	Färila.	—	0:057	—	—	—	—	4,400	—	—	—
	Mörtsjö nr 3 m. fl.	Arbrå.	—	0:313	—	—	—	—	—	14,900	—	—	2,742,800
Delabo mejeriaktiebolag	Ede	Delsbo.	—	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	5,000
Bjusnäs mejeriaktiebolag	Bjusnäs	„	—	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	5,000
Schebo bruks aktiebolag	Arnön	Rogsta.	—	3:070	—	—	—	1	—	114,000	—	—	114,000
Ströms bruks aktiebolag	Ströms bruk med underl.	Härnånger.	—	3:398	—	—	—	—	4	84,400	351,200	—	—
	Brytte med do	Rogsta.	—	2:635	—	—	—	—	—	52,400	—	—	—
	Finlands lastageplats	Jättendal.	—	—	—	—	—	—	1	—	600	—	—
	Ede med underlydande	Bergsjö.	—	1:858	—	—	—	—	2	66,000	8,000	—	—
	Franshammar med do	Hassela.	—	1:401	—	—	—	—	10	132,000	4,700	—	—
	Vallåsen och Tuna	Bjuråker.	—	0:239	—	—	—	—	—	5,200	—	—	704,500
Ljusdals goodtemplars nya aktiebolag	Åbyggund i Gärde	Ljusdal.	—	—	—	—	—	—	—	—	4,000	—	4,000
Hybo handelsaktiebolag	Do i Hybo	„	—	—	—	—	—	—	—	—	2,500	—	2,500
Skönviks aktiebolag	Hedsjö s. 1 m. fl.	Ramsjö.	—	0:438	—	—	—	—	—	27,100	—	—	27,100
Arbrå handelsaktiebolag	Lägenhet i Kyrkbyn nr 4	Arbrå.	—	—	—	—	—	—	—	—	8,000	—	8,000
Arbrå mekaniska verkstads aktiebolag	Verkstäder i Koldemo s. 10	„	—	—	—	—	—	—	1	—	33,000	—	33,000
Vallata ängsågs aktiebolag	Åkre nr 3 m. Vallsta ängsåg	„	—	0:197	—	—	—	—	1	6,000	32,000	—	—
	Kyrkbyn s. 3 m. fl.	Undersvik.	—	0:388	—	—	—	—	—	10,000	—	—	48,000
Lysoljeimport-aktiebolaget	Oljekällare å Sörbyvreten nr 186	Gefle. Hille.	—	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	—
	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6,000	—	11,000
Aktiebolaget Atlas	Brynäsudden	Gefle.	—	—	—	—	—	—	16	—	396,300	—	396,300
Aktiebolaget Gefle verkstäder	Nr 0 ¹ / ₂ i 1:a qv. 2:a afd. samt andel i en Sörbyvret	„	—	—	—	—	—	1	5	3,600	356,700	—	360,300
Porterbryggeriaktiebolaget	Nr 3, 4, 19—26 i 2:a qv.	„	—	—	—	—	—	—	8	—	333,600	—	333,600

Ångbryggeriaktiebolaget	N:r 67, 2:a af 68, 71, 94 och 124 m. m. i 2:a qv., n:r 71 i 3:e qv.	Gefle.	—	—	—	—	—	—	11	—	435,300	—	435,300
Gefle bryggeriaktiebolag	Gustafsbro bryggeri, åbyggnad vid Strömdalen	>	—	—	—	—	—	—	2	—	169,600	—	169,600
Gefle manufakturaktiebolag	Strömsbro spinneri, qvarn, magasin och 5 vretar Stig	Hille.	—	—	—	—	—	5	22	15,100	488,900	—	—
Aktiebolaget Gefle-Postens tryckeri	N:r 61 i 3:e qv.	Gefle.	—	—	—	—	—	1	4	52,000	78,000	—	634,000
Gefle ridhusaktiebolag	Ridhuset	>	—	—	—	—	—	—	1	—	54,800	—	54,800
Tekniska aktiebolaget Flora	N:r 38—39, 58—59 i 1:a qv. 2:a afd.	>	—	—	—	—	—	—	2	—	16,000	—	16,000
Gefle ångväveriaktiebolag	Gamla n:r 90 och 154; nya n:r 41, 48 m. m. i 5:e qv.	>	—	—	—	—	—	—	7	—	49,400	—	49,400
Strömdalens värds hus aktiebolag	Strömdalens värds hus	>	—	—	—	—	—	—	1	—	138,500	—	138,500
Gefle—Dala jernvägs aktiebolag	Hotel Phoenix m. m. på Stora Holmen; n:r 144—146 i 3:e qv.; 21—23, 60—61, 108—109 i 4:e qv.; en mängd vretar . Storvik n:r s. 10	Ofvansjö.	—	—	—	—	—	1	12	8,000	212,500	—	—
Uppsala—Margrethills jernvägs aktiebolag	Gamla n:r 38 i 1:a qv. 1:a afd.: tomterna n:r 70 i 1:a qv., 13, 15, 16, 18—20, 22, 23, 25 och 26 i 5:e qv. samt Sörbyvretarne gamla n:r 217 ¹ / ₂ , 218, 242 och 245	Gefle.	—	—	—	—	—	2	12	12,000	—	—	33,300
Gefle—Ockelbo jernvägs aktiebolag	Delar i en mängd vretar	>	—	—	—	—	—	1	—	—	5,500	—	5,500
Byggnadsaktiebolaget Gevalia	N:r 53 och 54 i 2:a qv.	>	—	—	—	—	—	—	1	—	432,500	—	432,500
Gefle centralbyggnadsaktiebolag	N:r 12 och 26 i 3:e qv.	>	—	—	—	—	—	—	2	—	507,500	—	507,500
P. Wahlmans snickeriaktiebolag	N:r 38 ¹ / ₂ , 67, 67 a och 69 i 1:a qv. 2:a afd.	>	—	—	—	—	—	—	4	—	185,000	—	185,000
Gefle kakelfabriks aktiebolag	N:r 154 och 173 i 5:e qv. samt Sörbyvreten gamla n:r 233	>	—	—	—	—	—	1	2	2,500	88,900	—	91,400
Söderhamns sprit- och vinhandelsaktiebolag	N:r 1 i 2:a qv.	Söderhamn.	—	—	—	—	—	—	1	—	8,500	—	8,500
Aktiebolaget Jäderberg & Co	N:r 160 i Norra qv. m. fl.	>	—	—	—	—	—	—	6	—	194,750	—	194,750
Varfsaktiebolaget i Söderhamn	Stenåkers byggnader och skeppsvarf	>	—	—	—	—	—	—	—	—	45,000	—	45,000
Åsbacka trävaruaktiebolag	Åsbacka ångsåg m. m.	>	—	—	—	—	—	—	1	—	215,000	—	215,000
Byggnadsaktiebolaget Goodtemplars i Söderhamn	N:r 8 i 2:a qv.	>	—	—	—	—	—	—	1	—	37,600	—	37,600
Byggnadsaktiebolaget Goodtemplars i Stugsund	N:r 6 vid Tullgatan i Stugsund	>	—	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—	20,000
Källskärs aktiebolag	Källskärs ångsåg med tillhörande utmål	>	—	—	—	—	—	—	1	—	135,000	—	135,000
Hudikavalls teateraktiebolag	Tenterhuset	Hudikavall.	—	—	—	—	—	—	1	—	13,000	—	13,000
Hudikavalls goodtemplars byggnadsaktiebolag	N:r 120 i mellersta stadsdelen	>	—	—	—	—	—	—	1	—	50,000	—	50,000

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1895.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar (fastig- heter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	Fr ä l s e.		Summa.			jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Hudiksvalls spritvaruförärljningsaktie- bolag	Nr 129 i do do	Hudiksvall.	—	—	—	—	—	1	—	66,000	—	—	66,000
Badhusaktiebolaget i Hudiksvall	Badhus	»	—	—	—	—	—	1	—	18,600	—	—	18,600
Åhs fastighetsaktiebolag	Nr 134 i mellersta stads- delen	»	—	—	—	—	—	1	—	60,000	—	—	60,000
Hudiksvalls bryggeriaktiebolag	Nr 146—149 i 1:a qv. Åvik	Helsing-Tuna.	—	—	—	—	—	1	—	159,500	—	—	159,500
Aktiebolaget Hudiksvalls bank	Nr 159 och 160 ^g i 2:a qv., nr 135 och 138 ^g i 4:e qv.	Hudiksvall. Helsing-Tuna.	—	—	—	—	—	2 1	—	4,700 6,400	—	—	11,100
Hudiksvalls travaruaktiebolag	Sandviks såg	Söderala.	—	—	—	—	—	1	—	2,500	—	—	2,500
	Hävre m. m.	Ideaur.	—	0,625	—	—	—	3	—	11,400	14,300	—	25,700
	Håsta ängsåg	Helsing-Tuna.	—	—	—	—	—	9	—	—	199,500	—	199,500
	Hillens do	Forsa.	—	0,062	—	—	—	5	—	1,200	200,000	—	201,200
	Björkhammar m. m.	Björaker.	—	4,563	—	—	—	3	1	115,200	4,000	—	119,200
	Storåns såg m. m.	Delsbo.	—	6,719	—	—	—	9	8	156,400	25,700	—	182,100
	Hybo m. fl.	Ljusdal.	—	6,357	—	—	—	1	1	141,500	309,400	—	450,900
	Björnsjö nr 1 m. fl.	Färila.	—	1,365	—	—	—	—	—	73,100	3,000	—	76,100
	Norr Saljestad nr 2 m. fl.	Jerfö.	—	2,262	—	—	—	—	—	94,100	400	—	94,500
	Bogården nr 3 m. fl.	Arbrå.	—	0,063	—	—	—	—	—	12,100	—	—	12,100
	Kyrkbyn nr 9 m. fl.	Undersvik.	—	2,226	—	—	—	1	1	52,800	5,000	—	57,800
	Lerviks ängsåg m. m.	Söderhamn.	—	—	—	—	—	1	1	300	84,300	—	84,600
	Brädgård	Hudiksvall.	—	—	—	—	—	1	1	—	65,000	—	65,000
		Summa	—	346,802	0,625	30,445	377,872	350	360	15,755,350	22,274,650	69,200	38,099,200

Tab. 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAGTERS UNDERSÅTAR, I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1895.

1. Främmande magtens och undersätens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. 8. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	Fr ä l s e.		Summa.			jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Julius von Just Volsack (dansk undersäte)	Södra hälften af nr 4 i 2:a qv.	Söderhamn.	—	—	—	—	—	—	1	—	39,750	—	39,750
Josef Dworsky . . . (österrikisk undersäte)	Nr 83 b i Norra qv.	»	—	—	—	—	—	—	1	—	9,400	—	9,400
		Summa	—	—	—	—	—	—	2	—	49,150	—	49,150

Tab. 7.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA
INRÄTTNINGAR I GEFLEBORGS LÄN ÅR 1895.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
A. Å landsbygden.									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Orkeslösa tjenstehjens fond [Hedesunda sn].	Försörjning af ogifta, orkeslösa tjenare.	Nils Hedenström, handlande.	1870 ^{2 5}	26	879	18,655	—	Styrelse af 3 personer.	
Muréns fattighusfond [Hamrånge sn].	Förbättring af fattighuset i Hamrånge.	P. Murén, grosshandl. i Gefle.	1884 ^{1 5}	—	34	2,500	—	Kommunalnämnden.	
v. Schinkelska fonden [d:o].	Att understödja fattiga.	C. D. v. Schinkel, bruksegare.	1891 ^{22 6}	26	140	4,000	—	Kyrkorådet.	
25-juulifonden [Forsäkers sn].	D:o d:o.	Person, som vill vara okänd.	1885 ^{31 1}	1	45	1,000	—	Pastor.	
Sundbergsska fonden [Ockelbo sn].	Hjelp åt fattiga enkör.	O. H. Sundberg, tygskrifvare i Gefle.	1790 ^{20 4}	9	27	1,073	—	Pastor, kyrkovårdar och åbon å nr 2 Sunnanåsbö.	
Ockelbo kyrkas fattigfond.	Understöd till jul åt fattiga.	Ockelbo handelsaktiebolag.	1877 ^{3 4}	29	96	2,413	—	Pastor och kyrkovårdar.	
E. O. Wannqvists donationsfond [Söderala sn].	Årliga röntan utdelas åt kvarlevande sockenbor, som tjänat i donators föräldrars hem.	E. O. Wannqvist, kamrerare.	1886	1	152	3,245	—	Kommunalnämnden.	
Olof Söderholms d:o [d:o].	Understöd åt fattiga, som icke åtnjuta fattigförsörjning.	Olof Söderholm, handlande.	1894 ^{2 4}	7	35	1,000	—	Fattigvårdsstyrelsen i Söderala.	
Bergsrådinnan Anna Sofia Beskows minnesvård [d:o].	Årliga röntan utdelas bland socknens fattiga.	Axel Beskow, bergsråd.	1856 ^{30 6}	—	149	3,000	—	D:o d:o.	
D:o d:o [Skogs sn].	D:o d:o.	Densamme.	1856 ^{30 6}	39	150	3,000	—	D:o i Skog.	
Hallinska fattigfond [Hamnebo sn].	Röntan användes till understöd åt församlingens fattiga.	Olof Hallin, urfabrikör i Stockholm.	1875 ^{12 4}	—	100	2,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Svenssonska d:o [d:o].	D:o d:o.	Olof Svensson i Aektjärna.	1894 ^{3 2}	—	26	1,000	—	D:o.	
Wannqvistska d:o [d:o].	Understöd till jul åt Skogs sockens fattiga.	Olof af Wannqvist, polismästare i Stockholm.	1822 ^{15 12}	—	10	325	—	Pastor och kyrkovårdar.	1)
D:o d:o [Segersta sn].	D:o d:o åt Segersta sockens fattiga.	Densamme.	1822 ^{12 12}	—	7	150	—	D:o d:o.	1)
Brändströmska fonden [d:o].	Röntan utdelas till fattiga och hederliga enkör.	Fröken Hilda Brändström.	1885 ^{17 2}	5	50	1,000	—	Kommunalnämnden.	
Olof Georg Bolins fond [Helsing-Tuna sn].	Understöd vid jul åt obemädlade personer.	Olof Georg Bolin.	1862 ^{21 10}	10	100	2,000	—	Fattigkassaföreståndarne.	
Undersviks fattigkassa.	Försörjning af socknens fattiga.	Jonas Öfrén, v. komminister.	1881 ^{7 11}	—	283	5,675	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Edeforsfonden [Ljusdals sn].	Julgåvor åt socknens fattiga.	Edefors sågverksbolag.	1893 ^{2 12}	5	15	300	—	Kommunalnämnden.	
Hallgrenska fattigvård [d:o].	D:o åt fattiga, som bo omkring Ljusdals kyrka.	Kr. K. Hallgren, prostinna.	1864 ^{14 8}	7	25	500	—	D:o.	
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Hedesunda barnhemfond.	Underhåll af ett barnhem.	Nils Hedenström, handlande.	1870 ^{2 5}	8	833	12,293	—	Styrelse af 3 personer.	
Stubbkassan [Hedesunda sn].	Anskaffande af biblar åt nattvardsbarn.	Bildad gen. sammanskott. Okändt.		100	112	3,120	—	Pastor.	
Bolundska fonden [d:o].	Fattiga skolbarns beklädnad.	Olof Bolund, kontraktsprost.	1853 ^{26 8}	48	226	4,193	—	D:o.	
Muréns skolhusfond [Hamrånge sn].	Förbättring af församlingens skolhus.	P. Murén, grosshandlande i Gefle.	1884 ^{1 5}	—	88	2,500	—	Kommunalnämnden.	
Barnhemskassan [d:o].	Inrättning af ett barnhem och i vissa fall beklädnad af fattiga barn.	Bildad genom gåvor. Okändt.		—	—	830	—	D:o.	
Lindströms skolfond [d:o].	Fattiga skolbarns beklädnad.	K. A. Lindström, kyrkoherde.	1889 ^{1 5}	3	30	525	—	D:o.	
Brukspatron B. Benedicks fattigfond [Ö. Fernbo sn].	D:o d:o.	B. Benedicks, bruksegare.	Okändt.	19	93	1,112	—	Skolradets ordförande.	
Fattiga skolbarns beklädnadsfond [Amots kapell].	D:o d:o.	Ockelbo arhetarhandelsaktiebolag.	Okändt.	7	29	1,357	—	Skolradet.	
D:o d:o [Ockelbo sn].	D:o d:o.	Ugglebo arbetareföreningsaktiebolag och prosten Sjöström.	1878 ^{17 5}	31	144	2,881	—	Skolrad och kyrkostämna.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärknings.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Lagerträdska fonden [Ockelbo s:n].	Belöning af skolbarn.	Enkefru Fredlund i Gefle.	1865 ^{29/1}	—	31	793	—	Skolråd och kyrkostämna.	
Hästo folkskolas premiefond [Torsäkers s:n].	D:o d:o i Hästo skola.	Bergsman P. Perssons i Hästo sterbhush.	1884 ^{9/3}	3	9	200	—	Pastor.	
Rettigska skolfonden [Hanebo s:n].	Fattiga skolbarns beklädning och belöning.	Brukspatron C. A. Rettig o. h. fru Emma Rettig.	1873 ^{28/8}	23	113	5,000	—	Skolrådet.	
Hallinska d:o [d:o].	Räntan användes till det mest behöfvande och derjemte värlatade skolbarnet.	Samuel Hallin, urfabrikör i Norrköping.	1877 ^{15/1}	—	25	500	—	D:o.	2)
Jäderlöfska stiftelsen [Skogs s:n].	Fattiga skolbarns beklädning.	O. T. Jäderlöf, handlande.	1864	16	80	2,841	—	D:o.	
Barnhemsfonden [Alfta s:n].	Inrättandet af ett barnhem.	C. A. Jennische, komminister, m. fl.	—	—	—	4,770	—	Kyrkorådet.	
Jennisches donation [d:o].	Fattiga skolbarns beklädning.	Densamme och fru I. Jennische.	1893	—	—	545	—	D:o.	
Berglöfska fonden [Helsing-Tuna s:n].	Premier åt folkskolebarn.	Häradskrifvaren E. Berglöfs arvingar.	1883 ^{7/8}	—	—	926	—	D:o.	3)
Idenors s:ns beklädnadskassa.	Fattiga skolbarns beklädning.	C. A. W. Norelius, hofkamrerare.	1869 ^{1/1}	—	—	989	—	D:o.	
Idenors folkskolas premiekassa.	Premier åt skolbarn.	Prosten C. E. Boström o. handl. Predini Hudiksvall.	1851 1876 ^{21/2}	—	43	1,287	—	Skolrådet.	
Doktor L. Landgrens premiefond [Delsbo s:n].	D:o åt flitiga skolbarn.	Lars Landgren, doktor.	1874	413	130	2,657	—	Pastor.	
Åsbergiska fonden [Arbrå s:n].	Fattiga skolbarns beklädning.	And. Åsberg, murare.	1859 ^{19/2}	7	38	1,000	—	Föreståndarne för Arbrå skolkassa.	
Engströmska d:o [d:o].	Folkupplysningens befrämjande.	And. Engström, bruksegare.	1770 ^{19/11}	—	—	16,000	—	D:o d:o.	
Granbomska d:o [Ljusdals s:n].	Att höja Stenhamre folkskola genom anställande af lärare med akademisk examen.	A. W. Graubom, ingenjör.	1881 ^{25/11}	2	—	1,000	—	Skolrådet.	
Galléenska d:o [Färila s:n].	Fattiga skolbarns beklädning och lärares aflönande.	Olof Galléen, kommerseråd.	1837 ^{2/8}	45	576	23,200	—	D:o.	
Fr. Wilh. Årfströms fond [d:o].	Fattiga barns uppfostran.	F. W. Årfström, färgare.	1833 ^{13/4}	—	—	16,617	—	Kommunalnämnden.	4)
Galléenska fonden [Los s:n].	Understöd till fattiga barn.	Olof Galléen, kommerseråd.	1847	—	—	4,399	—	Pastor och kyrkovårdar.	5)
Los församlings folkskolas premiekassa.	Premier åt skolbarn.	J. R. Norelius, kyrkoherde.	1854 ^{1/10}	—	—	602	—	Skolrådet.	6)
Bibelkassan i Los socken.	Inköp af biblar åt nattvardsungdom.	Församlingen och erkebiskop af Wingård.	1851 ^{21/4}	49	68	1,108	—	Pastor och kyrkovårdar.	
e) Sjuk- och begravningskassor.									
Kungsgårdens arbetares sjukhjälpkassa [Ofvansjö s:n].	Sjuk- och begravningshjälp.	Kungsgårdens m. fl. gårdars arbetare.	1876 ^{9/2}	7	179	647	—	Styrelse af 3 personer.	7)
D:o bruksarbetares d:o [d:o].	D:o d:o	Brukssegarne och arbetarne.	1876 ^{9/2}	23	401	330	—	Förvaltaren och 2 arbetare.	8)
Ofvansjö sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o	Okändt.	1879	8	157	854	—	Styrelse af 5 personer.	9)
Korsnäs brädgårdsarbetares d:o [Valbo s:n].	D:o d:o	Hans Wenngren, klampare.	1874	47	1,712	2,662	—	D:o af 7 d:o.	10)
Forsbacka jernverks aktiebolags d:o [d:o].	D:o d:o	Okändt.	1863 ^{26/6}	90	2,093	1,786	—	D:o af 5 d:o.	11)
Goodtemplarnes i Valbo d:o.	D:o d:o	C. F. Forsbäck, skräddare.	1884 ^{9/7}	22	487	1,682	—	D:o af 7 d:o.	12)
Jerfsta och Hemlingby sjuk-kassa [Valbo s:n].	D:o d:o samt hjälp vid olycksfall.	A. Pettersson, skollärare.	1885 ^{29/12}	32	704	1,205	—	Daniel Andersson.	13)
Hofors arbetares sjukhjälpkassa nr 1 [Torsäkers s:n].	D:o d:o	Brukssegarne.	Omkr. 1866	—	1,296	543	—	Bruksförvaltaren och styrelseledamöter.	14)
Grufarbetarnes vid Torsäkers grufvor d:o.	D:o d:o	Styrelsen vid Hofors bruk.	1870 ^{25/1}	41	892	4,771	—	Grufförman A. G. Hellberg.	15)
Hofors hundramannaförenings sjuk- och begravningskassa [Torsäkers s:n].	Sjuk- och begravningshjälp.	Olof Wallström, stationskarl.	1879 ^{1/1}	61	1,713	826	—	Styrelse af 7 personer.	16)
Torsäkers arbetareförenings d:o.	D:o d:o	Ludv. Andersson, banmästare.	1881 ^{19/4}	72	1,916	1,924	—	D:o af 5 d:o.	17)
Valls sjukhjälp- och understöds-kassa [Valbo s:n].	D:o d:o	O. Lundvik, hemmansegare.	1876 juli	13	382	913	—	D:o af 7 d:o.	18)

Hofors 501-mannaförening [Forsäkers sn].	Att lemna understöd vid dödsfall.	Erik Viström, sadelmakare.	1887 ¹ / ₁	2	348	308	—	Styrelse af 5 personer.	19)
Gysinge sjuk- och begravningskassa [Ö.-Fernebo sn].	Sjuk- och begravningshjälp.	V. Gröndahl, verkmästare.	1880 ²⁴ / ₁	26	656	4,207	—	En styrelse.	20)
Gysinge sulfidfabriks- och reparationsverkstads d:o [d:o].	D:o d:o.	Komiterade.	1895 ²⁰ / ₁	27	494	40	—	D:o.	
Bergviks sjuk- och begravningskassa [Söderala sn].	D:o d:o.	Bergvik och Ala aktiebolag.	1884	89	1,837	3,293	—	Bergvik och Ala nya aktiebolag.	
Ala d:o [d:o].	D:o d:o.	A. Stendahl, faktor, m. fl.	1874 ¹⁶ / ₅	13	223	6,715	—	E. Granström, förvaltare.	21)
Ljusne sågverksarbetares d:o [d:o].	D:o d:o.	W. Kempe, grosshandl.	1876 ¹⁶ / ₂	221	5,292	16,138	—	Styrelse af 5 personer.	22)
Söder-Ljusne jeruversarbetares d:o [d:o].	D:o d:o.	Ljusne-Voxna aktiebolag.	1886 ¹¹ / ₁₂	28	311	1,038	—	D:o.	23)
Norr-Ljusne jeruversarbetares d:o [d:o].	D:o d:o.	D:o.	1885 ²⁸ / ₃	43	530	1,900	—	D:o.	24)
Ljusne nya sjukhus [d:o].	D:o d:o.	Arbetare vid Ljusne.	1889	35	1,003	1,563	—	D:o.	25)
Ljusne goodtemplars sjukhjälpförening [d:o].	D:o d:o.	Goodtemplare.	1882 ¹³ / ₁₁	6	246	245	—	D:o.	26)
Ljusne 100-mannafören. [d:o].	D:o d:o.	C. Höglund, vållare.	1890 ²² / ₂	21	541	972	—	D:o.	27)
Åskestas sjukhjälpkassor [d:o].	D:o d:o.	James Dickson & C:o.	1877 ²⁷ / ₄	44	1,272	9,370	—	Ingeniör N. A. Sandström.	28)
Skogs sjukhus [Skogs sn].	Sjukhjälp.	-----	1892 ³ / ₁₁	9	455	1,099	—	En styrelse.	29)
Lingbo sjuk- och begravningskassa [d:o].	Sjuk- och begravningshjälp.	Arbetare i Lingbo.	1879 ¹ / ₁₂	5	30	687	—	D:o.	30)
Kilafors bruksarbetares sjukhjälpförening [Hanebo sn].	Sjukhjälp.	Kilafors bruksarbetare.	1892 ¹ / ₄	11	198	1,733	—	Kilafors jernverksaktiebolag.	31)
Sjuk- och begravningskassan »Enighet ger styrka» [Bollnäs sn].	Sjuk- och begravningshjälp.	-----	-----	22	191	190	—	Styrelse af 3 personer.	
Logen »Helsingbaneret» sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Logen »Helsingbaneret».	1884 ⁹ / ₃	5	193	120	—	D:o af 5 d:o.	32)
Iggesunds 1sta sjukhjälpförening [Njutångers sn].	D:o d:o.	Arbetare vid bruket.	1878 ¹ / ₄	13	275	1,713	—	D:o d:o.	33)
Iggesunds 100-mannaförening [d:o].	D:o d:o.	D:o.	1879 ¹² / ₅	63	1,043	422	—	D:o af 13 d:o.	34)
Iggesunds brädgårdsarbetares sjukhjälpförening [d:o].	D:o d:o.	D:o.	1885 ¹³ / ₇	29	600	544	—	D:o af 9 d:o.	35)
Iggesunds sågverks- och byggnadsarbetares d:o [d:o].	D:o d:o.	D:o.	1893 ⁷ / ₁₂	5	106	112	—	D:o af 5 d:o.	36)
Sjuk- och begravningskassan »Enighet» [Helsing-Tanu sn].	D:o d:o.	C. A. Eriksson, garfvare.	Omkr. 1878	—	1,651	1,793	—	D:o d:o.	37)
Spar- och begravningskassa för brädgårdsarbetare [d:o].	Uppmuntran till sparsamhet och bidrag med 50 kr. vid dödsfall.	Arbetare.	1881 ³ / ₈	3	499	17,454	—	D:o d:o.	38)
Idenors allmänna sjuk- och begravningskassa [Idenors sn].	Sjuk- och begravningshjälp.	C. A. Eriksson, garfvare, o. Erik Jonsson, hemmansägare.	1882 ² / ₁	14	346	1,633	—	D:o d:o.	39)
Forsa sockens hundraförening.	D:o d:o.	O. Ström, sågarbetare.	1878 ²⁹ / ₆	8	320	1,091	—	D:o af 7 d:o.	40)
Arnö sågverks sjukhjälpförening [Rogsta sn].	Sjukhjälp.	Aug. Modin, inspektör.	1884 ¹ / ₉	4	111	664	—	D:o d:o.	41)
Rogsta sockens allmänna sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	O. Nordstrand, hemmansägare, och P. P. Moberg.	1888 ³ / ₄	—	—	151	—	D:o af 5 d:o.	
Ströms d:o [Harmångers sn].	D:o d:o.	S. Svensson, kassör.	1885 ¹ / ₆	4	40	790	—	Skogvaktaren P. E. Blixt.	42)
Kalf och Nordsjö allmänna d:o [Jersö sn].	D:o d:o.	-----	1893 juli	9	236	322	—	Styrelse af 5 personer.	43)
Hybo d:o [Ljustals sn].	D:o d:o.	Arbetare i Hybo.	1892 ⁸ / ₈	46	1,601	747	—	D:o d:o.	44)
D) Pensionsfonder.									
Idenors sockens pensionskassa.	Att understödja bleseradt beväringmanskap.	Sockenstämman.	1814 ⁹ / ₁₁	—	—	1,950	—	Kommunalnämnden.	
Idenors lifräntekassa.	Insättning af medel i lifräntestiftelse för nyfödda barn.	Kommunalstämman.	1876 ²² / ₁₀	—	—	468	—	D:o.	
g) Pensionskassor.									
Njutångers lifförsäkringsförening.	Att bisprunga allidne medlemmars efterlevande.	Delegarne.	1886 ¹¹ / ₄	5	2,069	2,726	—	Styrelse af 5 delegare.	45)
h) Andra stiftelser och inrättningar.									
Per Larssons donationsfond [Årsnada sn].	Räntan utdelas årligen till det fattighjem, som sköter Larssons familjegrav.	Per Larsson, hemmansägare.	1893 ²² / ₁₂	1	10	520	—	Fattigvårdsstyrelsen.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Longberg-Norinska donationsfonden [Årsunda s:n].	100 kr. af räkntan tilldelas en enka, som sköter Longbergiska grafven: återstoden af räkntan fördelas lika mellan 3 behöfvande enkor.	P. O. Norin, rådman, o. h. hustru.	1867 ²⁴ / ₇	4	200	5,093	—	Kommunalnämnden.	
Martelleurska donationen [Torsäkers s:n].	Förbättrad upplysning af församlingens kyrka juldagarne.	Carl Jak. Martelleur, fänrik.	1853 ¹ / ₅	—	47	1,219	—	Pastor.	
Ungdomsföreningen »Kämpen» [Hasselns s:n].	Insamling för missionen.	J. A. Wallin i Kyrkbacken, hofslägare.	1895 ³ / ₆	—	—	15	—	Bondesonen John Dillner i Kyrkbyn.	46)
Hallinska kyrkofonden [Hanebo s:n].	Räkntan användes till bestridande af kyrkokassans utgifter.	Olof Hallin, urfabrikör.	1875 ¹⁹ / ₄	—	250	5,000	—	Skolrådet i Hanebo.	47)
		Summa	—	2,170	42,107	300,071	—		
B. I Gefle stad.									
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.									
P. Elfstrands arvingars fond.	Julgåfvor till varfstimmermän.	P. Elfstrand m. fl.	1846 ²⁹ / ₈	15	150	3,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
L. A. Bångs d:o.	D:o d:o.	E. C. och J. A. Bång.	1854 ²⁰ / ₇	25	250	5,000	—	D:o.	
Soppkokningsanstaltens d:o.	Uttryckt i namnet.	Fleire personer.	1868 ²² / ₆	—	—	1,075	—	D:o.	
De konskriberades d:o.	D:o d:o.	Okänt.	1814 ² / ₅	—	—	4,812	—	D:o.	
Rahmska fonden.	Beroende på styrelsens bestämmelse.	O. W. Rahm.	1863 ¹³ / ₄	35	175	5,000	—	D:o.	
Monies fond.	D:o d:o.	A. S. Monie.	1871 ¹ / ₁₁	3	18	511	—	D:o.	
Wendelii d:o.	D:o d:o.	E. Wendelius med fru.	1861 ¹⁷ / ₉	7	35	1,000	—	D:o.	
Fabriksföreningens fattigkassa.	Hjelp åt f. d. fabriksidkare, deras enkor och barn.	Fabriksföreningen.	1869 ²⁵ / ₃	11	245	5,447	—	Föreningens ordförande.	
Räkntan af brännerimedel.	För fattigvårdens behof.	De särskilda societeterna.	1820 ¹ / ₁	—	1,500	25,000	—	Drätselkammaren.	
Brännerifonden.	D:o d:o m. m.	Desamme.	1849 ¹⁵ / ₁₀	—	6,300	126,782	—	D:o.	48)
P. Ennes fond.	Husvilles herbergerande.	Per Ennes.	1815 ¹³ / ₅	—	—	2,627	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.									
Wengrenska fonden.	Fattiga barns beklädande.	Maria C. Wengren.	1874 ²³ / ₆	49)	70	2,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	49)
N. Boströms fond.	D:o d:o.	Nils Boström, sjökapt. P. Ennes, P. Elfbrink och D. Elfstrand, grosshandl.	1893 ¹⁷ / ₈	5	118	1,000	—	D:o.	
Ennes-Elfbrink-Elfstrandska skolfonden.	Afsäg första lancasterskolan i Gefle.	J. Thernberg, kassör.	1821	—	1,200	55,495	—	En styrelse.	50)
Thernbergska fonden.	Fattigskoleinrättning i d:o.	J. Thernberg, kassör.	1821 ¹⁹ / ₁₁	—	—	50,210	—	Pastor jemte 4 valde ledamöter.	
Axel och Lulli Rettigs barnhusfond.	Ett hem för vanvårdade barn.	R. Rettig, konsul m. m.	1873 ⁹ / ₅	20	6,500	150,000	47,000	Styrelse af 3 ledamöter.	
Enskilda barnhemmet.	Att till gudsfruktan, goda seder och duglighet uppfostra vanvårdade barn.	Personer ur alla samhällsklasser.	1858 ¹ / ₁₀	25	3,931	58,000	37,000	D:o af 7 d:o.	
Gefleborgs läns förening för sinnesslöa barns vård (idiot-hemmet).	Vård och undervisning åt sinnesslöa barn.	Landstinget jemte d:o.	1874 ²⁰ / ₅	53	18,185	50,206	36,000	D:o af 9 personer.	
Gefle stads barnhuskassa.	Understöd åt faderlösa barn intill 14 års ålder.	Okänt.	1877	87	2,711	69,518	5,500	Landshöfdingen, borgmästaren, kyrkoherden samt af stadsfullmäktige vald kassaman.	
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.									
Wahrenbergska stipendiefonden.	Stipendier åt elever vid elementarläroverket.	C. E. Wahrenberg, borgmästare.	1837 ¹⁵ / ₆	—	—	566	—	Rektor scholæ under kollegii medansvar.	
Göransonska d:o.	D:o d:o.	G. P. Göranson, grossh.	Okänt.	—	—	527	—	D:o d:o.	
Emanuelsonska d:o.	D:o d:o.	P. J. Emanuelson, lektor.	1843 ¹ / ₄	1	25	531	—	D:o d:o.	
Sehlbergska d:o.	D:o d:o.	N. J. Sehlberg, grosshandl.	1849 ¹² / ₆	1	50	1,855	—	D:o d:o.	
Lars Muréns stipendiefond.	D:o d:o.	Lars Murén, d:o.	1848 ² / ₁₁	4	200	4,729	—	D:o d:o.	

Christina Marg. Bergstens stipendiifond.	Stipendier åt elever vid elementarläroverket.	C. M. Bergsten, enklektorska.	1852 ¹¹ / ₆	1	45	1,112	—	Rector scholæ under kollegii medverkan.	
Lenströms d:o.	D:o d:o.	C. J. Lenström, kontr.-prost.	1856 ⁴ / ₃	1	45	1,102	—	D:o d:o.	
P. C. Rettigs d:o.	D:o d:o.	P. C. Rettig, bruksegare.	1860 ¹⁰ / ₇	1	250	3,922	—	D:o d:o.	
Prytz d:o.	D:o d:o.	Ordensällskapet >I. D.>.	1861 ²² / ₅	1	40	1,303	—	D:o d:o.	
Sara Christina Fredlunds d:o.	D:o d:o.	S. C. Fredlund, enkefru.	1865 ²⁰ / ₁	2	25	689	—	D:o d:o.	
Axel Rettigs d:o.	D:o d:o.	R. Rettig, konsul.	1868 ²⁷ / ₅	1	80	2,368	—	D:o d:o.	
Johan Henrik Rosenbaums d:o.	D:o d:o.	J. H. Rosenbaum, stadsingenjör.	1868 ¹⁰ / ₆	2	80	2,369	—	D:o d:o.	
Kronberg-Lindhska stipendiifonden.	D:o d:o.	B. G. Kronberg, grosshandl., o. hans fru, f. Lindh.	1871 ² / ₁	6	200	5,172	—	D:o d:o.	
Carl Hedqvists stipendiifond.	D:o d:o.	C. Hedqvist, grosshandl.	1871 ²¹ / ₉	2	45	1,503	—	D:o d:o.	
Ströms d:o.	D:o d:o.	R. Ström, adjunkt, o. fru.	1873 ¹⁵ / ₈	1	50	1,248	—	D:o d:o.	
Stipendiifonden af den 27 november.	D:o d:o.	Okändt.	1873 ²⁷ / ₁₁	1	100	2,796	—	D:o d:o.	
D:o af den 1 december.	D:o d:o.	D:o.	1873 ¹ / ₁₂	1	100	2,485	—	D:o d:o.	
Axel Raymond Garbergs stipendiifond.	D:o d:o.	A. R. Garberg, v. konsul.	1875 ¹⁴ / ₇	1	260	6,126	—	D:o d:o.	
Nils Hedenströms d:o.	D:o d:o.	N. Hedenström, handl.	1879 ² / ₅	6	200	6,149	—	D:o d:o.	
Jonas Henrlins d:o.	D:o d:o.	J. Henrlin, trädgårdsmäst.	1876 ³¹ / ₁	2	60	1,708	—	D:o d:o.	
Victor Theodor Engvalls d:o.	D:o d:o.	V. Th. Engvall, grosshandl.	1879 ¹¹ / ₂	2	120	4,058	—	D:o d:o.	
De faderlöses fond.	D:o d:o.	A. G. Wirén, hofleverantör.	1880 ¹¹ / ₁₀	9	200	6,634	—	D:o d:o.	
Grubbhska stipendiifonden.	D:o d:o.	Magn. Jakob Grubb, prost.	Okändt.	—	—	294	—	D:o d:o.	
Strömbäckska d:o.	D:o d:o.	Strömbäck, bruksegare, far och son.	D:o.	—	—	837	—	D:o d:o.	
Wesslanderska d:o.	D:o d:o.	Helena Wesslander, pastorska.	D:o.	—	—	582	—	D:o d:o.	
Dunkerska d:o.	D:o d:o.	Jakob Dunker, handl.	D:o.	—	—	476	—	D:o d:o.	
Ödmanska d:o.	D:o d:o.	Simon Ödman, d:o.	D:o.	—	—	363	—	D:o d:o.	
Åmanuens d:o.	D:o d:o.	Läroverkskollegium.	D:o.	—	—	448	—	D:o d:o.	
Äldre Bergstenska d:o.	D:o d:o.	Carl Bergsten den äldre o. den yngre, lektor.	1800 ³⁰ / ₄	—	—	400	—	D:o d:o.	
Yngre Bergstenska d:o.	D:o d:o.	Carl Bergsten d. y., lektor.	Okändt.	—	—	446	—	D:o d:o.	
Bergmanska d:o.	D:o d:o.	Ol. Bergman, prost.	D:o.	—	—	538	—	D:o d:o.	
Nibeliuska d:o.	D:o d:o.	Carl Nibelius, rektor.	1811 ³ / ₁₂	—	—	351	—	D:o d:o.	
Müllerska d:o.	D:o d:o.	C. Müller, grosshandl.	1801 ²⁹ / ₉	—	—	706	—	D:o d:o.	
Per Murénska d:o.	D:o d:o.	P. Murén, d:o.	1884 ¹ / ₅	8	600	15,622	—	D:o d:o.	
>Rektor G. Klintbergs minne >.	D:o d:o.	Öfverskott vid insamling till rektor Klintbergs porträtt.	1892 ⁷ / ₆	1	25	773	—	D:o d:o.	
Gefle gymnastikförenings premiefond.	D:o d:o., då fonden stigit till 1,000 kr.	Gefle gymnastikförening.	—	—	—	—	—	D:o d:o.	
Gestrinska donationsfonden.	Tillökning och underhåll af läroverkets bibliotek.	Gestrin, läroverkskollega.	1814 ²⁰ / ₁	—	—	31,119	23,100	D:o d:o.	
Depkenska testamentsmedlen.	Stipendier vid läroverket.	Depken, kungl. sekter.	1781 ²⁴ / ₂	—	140	3,500	—	Drätselkammaren.	
d) Stiftelser för sjukvård.									
P. Brändströms sjukhjelps- och begravningsfond.	Uttryckt i namnet.	P. Brändström.	1809 ⁸ / ₁	49)	105	3,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	49)
Wallénska f:nden.	Förbättrad sjukvård åt stadens fattiga.	Is. Wallén.	1842 ²⁵ / ₁	49)	560	16,000	—	D:o.	49)
Bardénska d:o.	Hjelp och understöd åt fattiga sjuke.	M. C. Bardén.	1853 ¹⁶ / ₃	9	294	7,005	—	D:o.	
Sjukhjelps-fonden.	Sjukhjälp.	Okändt.	1865 ² / ₆	49)	35	1,000	—	D:o.	49)
e) Sjuk- och begravningskassor.									
Handtverksföreningens begravningskassa.	Begravningshjälp.	Subskription inom föreningen.	1763 maj	7	2,125	29,557	—	Valde delegare.	51)
Fiskareföreningens kassa.	D:o.	Fiskerskapet.	1865 ²⁹ / ₅	2	50	3,033	—	Föreningens äldste.	52)
Gefle arbetareförenings sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	C. G. Clareus, bagare.	1870 ⁷ / ₁₂	20	740	2,000	—	5 valde ledamöter.	53)
Fenix.	D:o d:o.	J. Svensson, faktor.	1875 ²¹ / ₃	59	2,271	2,883	—	Styrelse af 7 personer.	54)
Strömsbro 501-mannaförening.	Begravningshjälp.	Flere personer.	1886 ⁶ / ₆	15	7,300	16,355	—	D:o d:o.	55)
Gefle 1000-mannaförening.	D:o.	E. Schock, stationsinspektör, och A. Ström, handl.	1886 ¹⁵ / ₁₁	12	12,000	32,931	—	D:o d:o.	56)
Gandalf.	D:o.	R. Nordin, direktör, m. fl.	1886 sept.	3	3,000	20,147	—	D:o af 5 d:o.	57)
Ellin.	Sjuk- och begravningshjälp.	E. Rosén, predikant, m. fl.	1876	50	1,080	1,476	—	D:o af 7 d:o.	58)
100-föreningen.	D:o d:o.	A. F. Grundström, bildhuggare, O. Olsson, snickare.	1874 ¹² / ₁₀	28	1,012	1,039	—	D:o d:o.	59)
100-föreningen Bröderna.	D:o d:o.	P. J. Westergren, fabriksör.	1875 ⁸ / ₁₀	—	—	—	—	D:o af 5 d:o.	60)
100-föreningen nr 2 Bröderna.	D:o d:o.	Densamme.	1875 ¹² / ₁₁	84	1,036	711	—	D:o af 7 d:o.	61)
Gefle nya 1000-mannaförening.	Begravningshjälp.	Rosdahl, typograf, m. fl.	1891	9	9,000	10,696	—	D:o d:o.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895 till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895. Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Antal kronor.
Nykterhetsföreningens sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Nykterhetsföreningen.	1885 ^{1 5}	14	375	2,036	—	Styrelse af 5 personer.	62)
Strömsbro d.o.	Do do.	J. Wedblad, spinmäst., m. fl.	1891	119	2,339	5,795	—	—	63)
f) Pensionsfonder.									
Lodinska fonden.	Pensioner	E. O. Lodin.	1846 ^{21 11}	1	20	400	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
C. P. Forssbergs fond.	Do.	C. P. Forssberg.	1859 ^{23 12} 1873 ^{16 12} 1874 ^{29 12}	19	929	25,949	—	Do.	
Elfbrinkska fonden.	Do.	Ulrika Sofia Elfbrink och W. Elfbrinks arvingar.	1860 ^{22 11} 1870 ^{14 6}	17	1,045	24,824	—	Do.	
Rettig-ka d.o.	Do.	Betty C. Rettig.	1860 ^{8 12}	4	200	4,004	—	Do.	
Wahrenbergiska d.o.	Do.	Maria Wahrenberg.	1867 ^{30 10}	1	15	348	—	Do.	
Carin Ohrens enkhusfond.	Bostäder och ved åt handlandes enkör och döttrar.	Carin Ohra och bergsrådinnan Lindh.	1870 ^{26 4} 1888 ^{16 7}	—	—	44,186	20,251	Do.	
Henrlinska fonden.	Pensioner.	Johan Henrlin.	1876 ^{27 8}	8	250	5,100	—	Do.	
Selggrenska d.o.	Do.	Johanna Selggren.	1865 ^{21 7}	4	250	6,077	—	Do.	
Skärbergiska d.o.	Do.	Maria Skärberg m. fl.	1880 ^{3 2}	1	300	6,000	—	Do.	
Bergforska d.o.	Do.	P. Bergfors.	1881 ^{29 1}	10	250	5,000	—	Do.	
J. A. Bängs fond.	Do.	J. A. Bäng.	1881 ^{28 12}	8	480	11,191	—	Do.	
Matilda Ströms d.o.	Do.	Matilda Ström.	1879 ^{22 4}	5	1,100	28,744	—	Do.	
Kjerstin Zierls d.o.	Do.	Kjerstin Zierl.	1877 ^{4 1}	3	150	3,315	—	Do.	
Wilhelmina Luths d.o.	Do.	Wilha Luth, enkefru.	1893 ^{28 2}	1	40	2,172	—	Do.	
Gefle—Dala jernvägs aktiebolags pensionsfond.	Do.	Jernvägsaktiebolaget.	1872 ^{17 6} 1886 ^{19 3}	41	22,946	450,000	—	Bolagets direktion.	64)
Gefle sjömanshem.	För medellösa äldre sjömän.	Sjömanssällskapet.	1860 ^{14 3}	10	fri bost.	60,000	40,000	Direktionen för Gefle sjömanshus.	
Handverksföreningens enkhusfond.	Fri bostad åt föreningens ledamöters fattiga enkör och oförsörjda döttrar.	Handverksföreningen.	1892 dec.	8	fri bost.	15,000	10,000	Handverksföreningens styrelse.	
P. C. Rettigs fond.	Understöd åt äldre tjänare.	P. C. Rettig, grosshandl.	1863 ^{26 6}	4	400	10,000	—	Handelsföreningen.	
Jernbergiska testamentsfond.	Do åt äldre köpmansenkör och f. d. köpmän.	Handlande.	1836 ^{29 7}	8	240	6,000	—	Do.	
Sjöströmska d.o.	Do åt fattiga köpmansenkör.	Sjöström, handlande.	Okändt.	5	200	5,000	—	Do.	
Per Eanes gålva.	Do do.	Per Eanes, grosshandl.	Do.	2	60	1,500	—	Do.	
Olof Elfbrinks d.o.	Do åt aflidne köpmäns oförsörjda barn.	Okändt.	Do.	2	60	1,500	—	Do.	
Handelsföreningens enskilda fond.	Do åt enkör och barn efter köpmän och f. d. köpmän.	Do.	Do.	36	1,645	41,340	—	Do.	
Gubbhusets donationsfond.	Bostad åt äldre behöfvande köpmän och handverkare.	C. W. Stenbeck, grossh., m. fl.	1876	—	—	41,000	40,000	Do.	65)
Do besörjnings- o. donationsfond.	Understöd åt äldre behöfvande köpmän.	Densamme.	1876	8	60	1,500	—	Do.	
P. Murén donationsfond.	Understöd till personer intagna å gubbhuset.	P. Murén, grosshandl.	1884 ^{1 5}	8	800	20,000	—	Do.	
B. G. Kronbergs d.o.	Gubbhusets underhåll.	B. G. Kronberg, d.o.	1894	—	—	8,000	—	Do.	
Anders och Kristina Anderssons d.o.	Understöd åt orkeslösa behöfvande eller obotligt sjuka enkör och döttrar efter handlande och sjöfarande.	Kristina Andersson, sjökaptenska.	1877 ^{19 1}	4	585	13,000	—	Do.	
Sofia Magdalea enkhusfond.	Understöd åt behöfvande enkör.	Stalens invånare.	1778 ^{1 11}	149	5,133	143,781	—	Styrelse af 7 personer.	
Sjökaptenföreningens fond.	Pensioner.	J. Setterbom och J. Ohman, skeppare, m. fl.	1776	62	2,527	58,116	—	Do af 5 sjökaptener.	
Ståndspersonssojetetens d.o.	Välörenhet.	Ståndspersonssojeteten.	Okändt.	—	—	66)	—	Societeten.	66)
Handverksföreningens pensions- och gubbhusfond.	Understöd åt behöfvande delegare.	Handverksföreningen.	1839 ^{11 10}	34	374	7,281	—	För ett år valde delegare.	
g) Pensionskassor.									
Gefle—Dala jernvägs enkör- och pupillkassa.	Pensioner.	Jernvägsaktiebolaget.	1874 ^{30 6}	29	8,865	338,796	—	4 valde ledamöter.	67)

Föreningen till understöd åt enkor och oförsörjda barn efter embets- och tjänstemän i Gefle rådhusrätt o. magistrat.	Uttryckt i namnet.	J. W. Petré, borgmästare.	1874 ^{20 5}	2	1,300	94,003	—	2 valde ledamöter.	68)
Gefle sjömanshus.	Understöd åt fattiga sjömän, deras efterlemnade enkor och barn samt tillfällig hjälp åt nödstäldt sjöfolk.	Skeppsrederierna och koferdisskeppare.	1754 ^{5 1}	385	14,800	434,000	—	Direktionen för Gefle sjömanshus.	
h) Andra stiftelser och inrättningar.									
Arbetsinrättningens fond.	Uppköp af lin till beredande af spånadsarbeten.	Flera personer.	1809 ^{26 6}	—	455	13,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
			Summa	—	1,651	153,129	2,817,881	258,851	
C. I Söderhamns stad.									
b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.									
Flickebarnehemmet i Söderhama.	Att till vård och uppfostran mottaga fattiga, värlösa och vanvårdade flickor från 3 till 12 års ålder.	Bönhustöreningen i Söderhamn genom L. Norell.	1866 ^{19 1}	16	2,093	6,188	—	En direktion, som bönhustöreningen utser.	
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.									
C. J. Schönings donation.	Att understödja värltade och medellösa lärjungar vid Söderhamns allmänna läroverk.	C. J. Schöning, grosshandl.	1861 ^{11 3}	2	55	1,000	—	Allm. läroverkets kollegium.	
J. Bjurs d:o.	D:o d:o.	J. Bjur, syssloman.	1863 ^{14 10}	—	28	500	—	D:o.	
Sällskapet »De sextons» d:o.	Att utgöra premier åt lärjungar vid d:o.	Sällskapet »De sexton».	1877 ^{23 2}	—	7	134	—	D:o.	
Jon Olssons i Kinsta d:o.	Att understödja värltade lärjungar af allmogen eller arbetsklassen vid d:o.	J. Olsson, hemmansegare, Kinsta.	1863 ^{14 11}	—	28	500	—	D:o.	
Helsinglands enskilda banks stipendium.	Att understödja värltade och medellösa lärjungar vid d:o.	Helsinglands enskilda bank.	1877 ^{16 3}	—	83	1,500	—	D:o.	
e) Sjuk- och begravningskassor.									
Skepparesocieteten.	Begravningshjälp och understöd åt delegare, deras enkor och barn.	H. C. Trapp, kapten, m. fl.	1860 ^{19 9}	6	210	11,888	—	Kassaförvaltare.	69)
Sjukhjälpsföreningen i Söderhamn.	Sjuk- och begravningshjälp.	Otto Enlund, handl., m. fl.	1892 ^{11 1}	36	1,215	2,670	—	Styrelse af 7 personer.	70)
Nya sjukhjälpsföreningen.	D:o d:o.	Alfr. Horn, arbetare.	1888 ^{12 2}	27	936	443	—	D:o d:o.	71)
Ringens sjuk- o. begr.-kassa.	D:o d:o.	J. W. Torslow, bokhållare.	1881	31	1,365	1,004	—	D:o d:o.	72)
Långrörs arbetares gemensamma sjukhjälpsförening.	D:o d:o.	Arbetare.	1886 ^{12 8}	15	443	150	—	D:o af 4 d:o.	
Fiskaresocieteten.	D:o d:o samt inbördes understöd.	—	1820 ^{25 4}	22	205	4,700	—	Ålderman och 4 bisittare.	
Sandarne sjukhjälpskassa.	Hjälp vid sjukdoms-, olycks- och dödsfall.	James Dickson & Co.	1877 apr.	59	1,774	18,204	—	En styrelse.	73)
Söderhamns hundratörening.	Sjuk- och begravningshjälp.	Lars Björklund, arbetare.	1879	27	915	749	—	Styrelse af 7 personer.	74)
Söderhamns anghätsbefälhåfvareförening.	D:o d:o samt understöd till äldre och behöfvande.	—	1880 febr.	6	91	1,488	—	D:o af 3 d:o.	75)
Marma brädgårdsarbetareföreningens sjuk- begravnings- och enkehjälpskassa.	Angifves af benämningen.	J. G. Brodin, grossh., m. fl.	1867	25	969	3,570	—	D:o af 7 d:o.	76)
Sandarne hundramannaförening.	Sjuk- och begravningshjälp.	Arbetare.	1891 ^{1 4}	9	232	307	—	En styrelse.	77)
Goodtemplars sjukhjälpskassa i Stogsnd.	D:o d:o.	J. Blixt, arbetare.	1888 ^{21 12}	3	88	492	—	Styrelse af 4 personer.	78)
Söderhamns allmänna sjukhjälpsförening.	D:o d:o.	N. J. Lundberg, schaktmästare.	1894 ^{9 9}	35	1,037	21	—	D:o af 7 d:o.	79)
Åsbacka d:o.	D:o d:o.	Arbetare.	1884 ^{20 8}	17	902	707	—	D:o d:o.	80)
f) Pensionsfonder.									
Fabriks- och handtverksföreningen.	Spridande af upplysning bland näringsidkare och deras arbetare samt understöd åt äldre och fattige jemte deras enkor och barn.	—	1865 ^{27 11}	22	923	9,241	—	Föreningens ordförande.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSALTALTE M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkning.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Handelsorietetens pensionskassa.	Understöd åt handlande, deras enkor och barn.	Saltnerlagskassa.	1844 ^{17.5}	10	1,086	20,716	—	Styrelse af 5 personer.	
F. d. Handelsföreningen.	Ömsesidigt understöd.	Borgerskapets kassa.	1864 ^{2.1}	10	700	27,810	—	En kassaman.	
g) Pensionskassor.									
Poliskårens pensionsfond.	Understöd åt polismän.	F. Berglöf, häradshöfding.	1874 ^{7.12}	1	25	23,107	—	Styrelse af 3 personer.	81)
Sjömanshuset i Söderhamn.	Understöd åt sjömän, deras enkor och barn m. m.	P. Sundgren, handl., m. fl.	1818 ^{23.2}	91	5,446	168,381	—	En styrelse.	
Summa			—	470	20,556	305,470	—		
D. I Hudiksvalls stad.									
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.									
Erik Regnanders disposition.	Jul- och påskgäfvor åt fattiga å fattighuset.	Erik Regnander, hattmakare.	1777 ^{16.4}	—	9	150	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Alftinska enkefonden.	Understöd åt 2 fattiga enkor.	P. G. Strömbäck.	1827 ^{20.9}	2	90	1,500	—	En direktion.	
Nils Hällbergs disposition.	Understöd åt fattiga af bättre samhällsklass.	N. Hällberg, handlande.	1830 ^{30.4}	1	12	200	—	Drätselkammaren o. pastor.	
Olof Wallströms donation.	Julgäfvor åt 4 fattiga utom fattighuset.	J. D. och P. E. Wallström.	1834 ^{8.12}	4	48	800	—	Kyrkorådet.	
Johanna Hällbergs disposition.	Understödande af fattiga.	Johanna Hällberg, enka.	1839	1	12	200	—	Drätselkammaren.	
Gustafvas minne.	Att bispringa 2 äldre behöfvande fruntimmer.	Anton Asp, grosshandl.	1852 ^{15.11}	2	180	3,000	—	D:o och kyrkorådet.	
Prins Karls fond.	Understödande af fattige arbetare och deras enkor.	Engelska ångsågsaktiebolaget.	1858 ^{25.7}	9	45	750	—	Drätselkammaren.	
Åttonde-decemberfonden.	Understödande af fattiga.	E. O. Regnander, disp., m. fl.	1866 ^{4.12}	3	42	700	—	D:o.	
Fru Ida Maria Frisks donationsfond.	Understödande af fattiga sjukliga fruntimmer.	Edvard Frisk, fabrikör.	1871 ^{21.1}	4	60	1,000	—	D:o.	
Bengt Amelins julgäfvor.	Hjelp åt de fattiga.	Bengt Amelin, handlande.	1873 ^{12.5}	45	600	10,000	—	D:o o. fattigv.-styrrn.	
Fredinska fonden.	Att bispringa 6 äldre behöfvande fruntimmer.	Erik Fredin, d:o.	1876 ^{21.12}	6	60	1,000	—	D:o o. kyrkorådet.	
Eugenifonden.	Hjelp åt fattiga, som ej anlita offentliga fattigvården.	Flere personer.	1883 ^{10.2}	30	546	11,500	—	En direktion.	
Mathilda Nordendahls minnesfond.	Understödande af fattiga eller sjuka fruntimmer.	V. G. Nordendahl, länsman, och Elin Nordendahl.	1883 mars	1	45	937	—	Kyrkorådet.	
b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.									
Bobergska donationen.	Premier till flitiga skolbarn.	J. Boberg, kommerseråd.	1791 ^{1.12}	17	6	100	—	Drätselkammaren och skolrådet.	
Per Trönes donation.	Att utackordera fattiga barn.	Per Tröne, handl.	1838 ^{14.7}	2	240	4,000	—	Drätselkammaren.	
Jon Frisks disposition.	Uppmuntran åt flitiga folkskolebarn.	Edvard Frisk, fabrikör.	1849 ^{28.9}	25	9	150	—	D:o o. skolrådet.	
Behöfvande skolbarns beklädningsskolefond.	Fattiga skolbarns beklädande.	Några fruntimmer.	1850 ^{24.9}	17	62	1,030	—	D:o d:o.	
Atterbergska donationen.	Medellösa barns uppfostran.	I. M. Atterberg, målare.	1851 ^{2.1}	1	87	1,456	—	Drätselkammaren.	
Fjerde-novemberfonden.	Premier till fattiga barn.	Åtskilliga herrar.	1864 ^{4.11}	15	30	500	—	D:o o. skolrådet.	
Boströmska donationen.	Skolbarns beklädande.	C. L. Boström, prost.	1851 ^{1.6}	78	282	4,700	—	D:o d:o.	
Barnhemmet i Hudiksvall.	Vård och uppfostran åt medellösa flickebar.	Åtskilliga samhällsmedlemmar.	1857 okt.	16	1,801	12,484	4,500	En direktion.	
Hemliga donationen.	Utackordering af 2 minderåriga fattiga barn.	Edvard Frisk, fabrikör.	1870 ^{1.10}	2	384	6,400	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Studeranden Herman Frisks minnesfond.	Skolbarns beklädande.	Densamme och hustru.	1870 ^{1.10}	14	60	1,268	—	Skolrådet.	
C. E. Claësson donation.	Premier och beklädning åt skolbarn.	C. E. Claësson, skoll., pastor.	1871 ^{14.2}	68	108	1,800	—	D:o o. drätselkammaren.	
H. Nordins premiefond.	Premier för flit och godt uppförande åt handverkslärningar.	N. Nordin, garfverifabrikör.	1873 ^{1.5}	3	60	438	—	Fabriks- och handverksföreningens styrelse.	
Pedagogiefonden.	Aföning åt folkskolelärare.	Åtskilliga personer.	Okändt.	—	289	4,810	—	Drätselkammaren.	

Anna Bogrens minnesfond.	Beklädnad åt skolbarn.	Anna Bogren, enkefru.	1891 ¹⁰ / ₁	17	60	1,000	—	Skolrådet och drätselkammaren.
X ⁷ -ordens donationsfond. Gossebarnhemsfonden.	Premier åt barn i folkskolan. Anläggning af gossebarnhem i Hudiksvall.	X ⁷ -orden vid dess upplösning. O. Nordin, skollärare, m. fl.	1891 ⁴ / ₁₉ 1878 ¹ / ₁₉	140 —	51 —	850 1,013	—	D:o d:o. Kyrkorådet.

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.

Bobergiska stipendiistiftelsen.	Utdelning af 5 stipendier åt lärjungar vid högre läroverket.	Joh. Boberg, borgmästare.	1791 ¹⁰ / ₁₉	5	100	2,794	—	Läroverkets inspektör, rektor, borgmästaren o. kyrkoherden.
Thernbergiska donationen.	Premier åt lärjungar vid d:o.	J. Thernberg, kassör.	1821 ¹⁰ / ₁₁	34	113	—	—	Stockholms grosshandels-societets deputerade.
Jennisheska stipendiifonden. Wenbergska d:o.	Utdelning af rüntau till 1 eller 2 lärjungar vid d:o. Stipendier af minst 20 kr. till lärjungar vid d:o.	J. R. Jennische, prost. Fr. Wennberg, rektor, m. fl.	1853 ² / ₄ 1858 ²⁰ / ₅ 1864 ¹¹ / ₁₁	1 6	7 400	209 10,348	—	Rektor och kollegium. D:o d:o.
Hallgrenska d:o. Karin Bodells stipendiifond.	Stipendientdelning vid d:o. D:o d:o.	Jak. Hallgren, adjunkt. K. Wännström, f. Bodell, enka.	1864 ⁸ / ₅ 1864 ¹⁰ / ₆	2 7	40 395	1,234 10,027	—	D:o d:o. D:o d:o.
Allmänna stipendiifonden. Norinska d:o.	D:o d:o. 3 stipendier åt lärjungar vid d:o.	Subskribenter. P. O. Norin, rådman, och hustru.	1864 ¹¹ / ₁₁ 1867 ²⁴ / ₉	1 3	35 200	1,007 5,247	—	D:o d:o. D:o d:o.
E. Herman Frisks minnesfond.	Stipendier åt ynglingar vid d:o.	Edv. Frisk, fabrikör, och hustru.	1870 ¹ / ₁₀	2	44	1,234	—	D:o d:o.
Algot Landgrens stipendiifond. Premier från den 22 maj 1874. Stipendiifonden af den 14 mars 1877.	Understöd åt ynglingar vid d:o. Rüntan utdelas åt 1 yngling vid d:o. Stipendier till lärjungar vid d:o.	Algot Landgren, f. student. Okändt. P. d. delegare i Hudiksvalls filialbank.	1872 ¹⁰ / ₁₂ 1874 ²² / ₅ 1881 ¹⁴ / ₃	1 1 1	40 4 40	1,006 100 1,015	—	D:o d:o. D:o d:o. D:o d:o.
Dahlsteinska stipendiifonden.	1 stipendium vid d:o.	J. Dahlstein, kyrkoherde.	1881 ²⁵ / ₂ 1882 ¹⁰ / ₅	1	8	212	—	D:o d:o.
A. Bedingers musikstipendiifond.	Utdelning till 1 eller 2 lärjungar vid d:o, skickliga i musik.	A. Bedinger, musiklärare.	1886 ⁵ / ₅	2	8	217	—	D:o d:o.
Selggrenska stipendiifonden. Donationsfonden af 1882.	1 stipendium åt lärjunge vid d:o. Premier till flitiga lärjungar vid elementarskolan för flickor.	J. Selggren, rektor. Hudiksvalls spritvaruförsäljningsaktiebolag.	1888 ¹ / ₅ 1882 ¹⁰ / ₃	1 9	40 55	1,056 1,208	—	D:o d:o. Drätselkammaren.
A. Bedingers musikpremiefond.	D:o åt förtjente lärjungar vid d:o.	A. Bedinger, musikdirektör.	1886	2	10	216	—	Lärarekollegiet.
Anna Bogrens minnesfond.	Premier åt någon eller några bland allmänna läroverkets lärjungar.	Anna K. Bogren, f. Dahlbom.	1891 ¹⁰ / ₁	2	40	1,007	—	Rektor och kollegium.
Musikfonden.	Inköp och reparation af musikalska instrument.	Aug. Enderberg, musiklärare.	1890 ²¹ / ₄	—	1	226	—	D:o d:o.

d) Stiftelser för sjukvård.

Gustaf och Selma Forströmssons fond för obotligt sjuka.	Understödjande af obotligt sjuka.	G. A. Forströmsson, handlande, och hustru.	1882 ¹⁷ / ₂	4	300	5,000	—	Kyrkoherden, stadsläkaren m. fl.
---	-----------------------------------	--	-----------------------------------	---	-----	-------	---	----------------------------------

e) Sjuk- och begravningskassor.

Hudiksvalls arbetares sjuk- och begravningskassa.	Meddelande af sjuk- och begravningshjälp.	En del handverkare.	1880 ¹ / ₁	14	404	3,871	—	En styrelse. ⁸²⁾
Hudiksvalls goodtemplars m. fl. sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	En del goodtemplare.	1883 ²⁷ / ₃	15	350	1,150	—	D:o. ⁸³⁾
Hudiksvalls fabriks- o. handverksförenings sjukkassa.	D:o d:o.	Fabriks- och handverksföreningen.	1881 ¹ / ₁₁	5	155	1,950	—	D:o. ⁸⁴⁾

f) Pensionsfonder.

Hudiksvalls fiskareförenings kassa.	Understöd åt behöfvande fiskare.	Hudiksvalls fiskare.	1790	5	70	5,629	—	En styrelse.
Handelssocietetens pensionskassa.	Understöd åt medellöse handlande, deras enkor och barn.	Handelssocieteten m. fl.	1830 ¹ / ₁₂	28	1,895	46,738	1,900	D:o.
Stiftelsen för älderstigna fruntimmer.	Beredande af husrum åt äldriga värnlösa kvinnor.	Enkefruarne Schmidt, Fredin och Dahlbom m. fl.	1878 sept.	4	236	17,507	4,772	En direktion.
Gustaf och Selma Forströmssons minnesfond vid d:o.	Understöd åt de i stiftelsen intagna.	G. A. Forströmsson, handlande, och hans hustru.	1882 ¹⁷ / ₃	3	60	1,060	—	Densamma.
Äströmska donationen. F. d. Hultkassan.	Understöd åt behöfvande fiskare och deras enkor. Understöd åt fattige fabriksarbetare, deras enkor och barn.	Brita Sandström, f. Äström. Hudiksvalls fabriksförening.	1857 ¹⁰ / ₂ 1817	15 —	150 —	3,000 3,106	—	Fiskareföreningens styrelse. En styrelse.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
g) Pensionskassor.									
Hudiksvalls frivilliga fabriks- och handverksförenings pensions- och begravningskassa.	Understödjande af behöfvande föreningsledamöter; utdelning af begravningshjelp.	E. Regnander. I. P. Rogstadius m. fl.	1771 ¹³ 4	22	335	9,464	—	En styrelse.	85)
Sjömanshuskassan.	Understöd åt fattiga sjömän, deras enkor och barn.	Ej uppgifvet.	1814	63	2,663	72,279	3,439	D:o.	
		Summa	—	782	13,476	282,853	14,611		

A n m ä r k n i n g a r.

1) Räntemedlen ingå numera i den allmänna fattigvården inom socknen. — 2) På grund af svårigheten att efterkomma donators förordnande hafva räntemedlen lagts till skolkassan, till hjälp åt fattiga skolbarn. — 3) Ingen utdelning, förrän beloppet uppgår till 1,000 kr. — 4) D:o d:o till 20,000 kr. — 5) Enligt kyrkostämmans beslut skall räntan tillsvidare läggas till kapitalet. — 6) Fonden har sällan använts. — 7) Influtna delegareafgifter år 1895 86 kr. — 8) D:o 730.82 kr. — 9) D:o 311.39 kr. — 10) D:o 1,214.60 kr. — 11) D:o 2,101 kr. — 12) D:o 522.95 kr. — 13) D:o 715 kr. — 14) D:o 1,428.90 kr. — 15) D:o 1,103 kr. — 16) D:o 1,748.10 kr. — 17) D:o 2,135 kr. — 18) D:o 308 kr. — 19) D:o 338 kr. — 20) D:o 574.18 kr. — 21) D:o 457.20 kr. — 22) D:o 5,570.95 kr. — 23) D:o 959.25 kr. — 24) D:o 801 kr. — 25) D:o 850 kr. — 26) D:o 166 kr. — 27) D:o 638.38 kr. — 28) D:o 1,066.75 kr. — 29) D:o 360.88 kr. Sjukhetskassan har uppstått ur den sedan år 1876 verkande Skogs sockens sjukhjelpskassa. — 30) Influtna delegareafgifter år 1895 55 kr. — 31) D:o 176 kr. — 32) D:o 97 kr. — 33) D:o 219.50 kr. — 34) D:o 1,062 kr. — 35) D:o 603 kr. — 36) D:o 146 kr. — 37) D:o 1,077.70 kr. — 38) D:o 1,878.95 kr. — 39) D:o 452.86 kr. — 40) D:o 392.61 kr. — 41) D:o 78 kr. — 42) D:o 122 kr. — 43) D:o 204 kr. — 44) D:o 1,207.50 kr. — 45) D:o 2,442.50 kr. — 46) D:o

14 kr. — 47) Räntemedlen ingå till allmänna kyrkokassan. — 48) Häraf uppbäras årligen 4,800 kr. af fattigvården och 1,500 kr. af tekniska skolan. — 49) Antalet personer, till hvilka utdelningen utgitt, kan icke uppgifvas, då beloppet utdelats sammanslaget med andra medel, gifna för samma ändamål. — 50) Utdelningen (kol. 6) utbetald till skolrådet. — 51) Influtna delegareafgifter år 1895 241 kr. — 52) D:o 40.50 kr. — 53) D:o 727.82 kr. — 54) D:o 3,175.50 kr. — 55) D:o 7,628 kr. — 56) D:o 16,524.25 kr. — 57) D:o 5,081 kr. — 58) D:o 2,625.38 kr. — 59) D:o 1,234.25 kr. — 60) D:o 1,036 kr. — 61) D:o 3,185.27 kr. — 62) D:o 795.15 kr. — 63) D:o 2,062.10 kr. — 64) Är en af bolaget bokförd fond såsom säkerhet för pensionering af bolagets uttjenta personal. — 65) Gubbhuset uppfördt härför. — 66) Hela kapitalet använt till reparation af Christine Louise Ekhooffs enkhuss. — 67) Influtna delegareafgifter år 1895 15,227.50 kr. — 68) D:o 1,440 kr. — 69) D:o 90 kr. — 70) D:o 1,437.50 kr. — 71) D:o 1,157.05 kr. — 72) D:o 1,433.25 kr. — 73) D:o 1,553.75 kr. — 74) D:o 928 kr. — 75) D:o 131 kr. — 76) D:o 525 kr. — 77) D:o 277.25 kr. — 78) D:o 113.25 kr. — 79) D:o 1,024.05 kr. — 80) D:o 944 kr. — 81) D:o 436.50 kr. — 82) D:o 551.75 kr. — 83) D:o 570.25 kr. — 84) D:o 117.75 kr. — 85) D:o 93.25 kr.